



Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Statistical Office in Bydgoszcz

**RAPORT O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ
WOJEWÓDZTWA
KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2015 R.**

**REPORT ON THE SOCIO-ECONOMIC
SITUATION
OF KUJAWSKO-POMORSKIE
VOIVODSHIP IN 2015**

Maj 2016 May

ZESPÓŁ REDAKCYJNY EDITORIAL BOARD

Przewodniczący *President*
Wioletta Zwara

Redaktor Główny *Editor in chief*
Barbara Ptaszyńska

Sekretarz *Secretary*
Małgorzata Rybak

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE PREPARATION AND EDITORIAL SUPERVISION

Waldemar Borzych, Piotr Kacprowicz, Katarzyna Magdańska, Ewa Panic-Kentzer, Anna Wilska
Wydział Badań Ankietowych *Enquiry Surveys Division*

Dorota Malicka
Ośrodek Badań i Analiz Rynku Pracy *Survey and Analysis of Labour Market Centre*

Małgorzata Górka, Karolina Hunker, Dariusz Klamecki,
Ewa Liminowicz, Magdalena Miško, Anna Nakielska
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych *Kujawsko-Pomorski Regional Survey Centre*
– pod kierunkiem *– supervised by*
Bożeny Małeckiej

**REDAKCJA TECHNICZNA, KOREKTA, SKŁAD TECHNICAL SUPERVISION, PROOF-READING,
I GRAFIKA KOMPUTEROWA COMPUTER GRAPHICS**

Magdalena Miško, Adam Mańkowski
Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych *Kujawsko-Pomorski Regional Survey Centre*

**Przy publikowaniu danych US
prosimy o podanie źródła**

Publikacja dostępna na

<http://bydgoszcz.stat.gov.pl>

***When publishing SO data
please indicate source***

Publication available on

ISSN 2084-6703



Urząd Statystyczny w Bydgoszczy ul. Konarskiego 1-3, 85-066 Bydgoszcz,
tel. 52 3669-390, fax 52 3669-356; internet <http://bydgoszcz.stat.gov.pl>
e-mail: KancelariaUSB DG@stat.gov.pl

Druk:

Zakład Wydawnictw Statystycznych w Warszawie; al. Niepodległości 208, 00-925 Warszawa
Nakład: 75 egz. Format A4

Cena 15,00 zł

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy przekazuje Państwu kolejne wydanie „**Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego w 2015 r.**”, która stanowi element systemu regionalnych opracowań analitycznych, wydawanych w analogicznym układzie i zakresie przez wszystkie urzędy statystyczne w Polsce.

Opracowanie zawiera informacje o sytuacji demograficznej, zmianach zachodzących na rynku pracy, tendencjach w podstawowych obszarach gospodarki narodowej oraz aktywności podmiotów gospodarczych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w odniesieniu do 2010 r. i 2014 r.

Publikację rozpoczyna zestawienie podstawowych informacji o województwie kujawsko-pomorskim na tle kraju i pozostałych województw. Raport składa się z 13 rozdziałów, które dotyczą określonych obszarów tematycznych m.in.: ludności, rynku pracy, wynagrodzeń, cen, rolnictwa, rynku wewnętrznego. Zastosowany w publikacji retrospektywny opis zjawisk społecznych i gospodarczych na przestrzeni ostatnich lat pozwala na określenie tendencji danego zjawiska w kolejnych okresach, jak również identyfikację rzeczywistych potrzeb Regionu. Interesującym elementem wydawnictwa jest zestawienie tabelaryczne wybranych danych o województwie według miesięcy. Dla zobrazowania sytuacji dane statystyczne wzbogacono o kartogramy, kartodiagramy i wykresy z wydłużoną retrospekcją czasową.

W celu umożliwienia właściwej interpretacji prezentowanych informacji zachęcamy do zapoznania się z treścią uwag ogólnych, które obejmują źródła i zakres danych statystycznych, sposoby prezentacji, stosowane klasyfikacje i grupowania oraz definicje najważniejszych pojęć znajdujących się w opracowaniu.

Publikacja jest zbiorem bieżących, rocznych informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa, a jej uzupełnienie stanowią kwartalne biuletyny statystyczne oraz miesięczne komunikaty o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego.

Przekazując niniejszą publikację, wyrażamy nadzieję, że okaże się wyczerpującym źródłem informacji o sytuacji województwa kujawsko-pomorskiego w 2015 r. W celu szerszego zaspokojenia Państwa potrzeb informacyjnych zapraszamy do współpracy z Urzędem Statystycznym w Bydgoszczy, zarówno w obszarze publikacji, jak i działań o charakterze analityczno-badawczym, których realizacja ma na celu odpowiadać na potrzeby Użytkowników danych statystycznych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

W. Zwara
Wioletta Zwara

Preface

Statistical Office in Bydgoszcz presents the next edition of **"Report on the socio-economic situation of the Kujawsko-Pomorskie in 2015"**, which is a part of the regional analytical studies, published by all of regional statistical offices with a similar structure and scope.

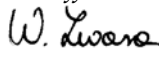
The study contains information about demographic situation, changes in the labour market, trends in basic areas of the national economy and activity of the national entities in the kujawsko-pomorskie voivodship in relation to 2010 and 2014.

The publication begins with major statistical data about the Kujawsko-Pomorskie on the background of the country and other voivodships. The Report consists of 13 chapters on specific thematic areas including: population, labour market, wages and salaries, prices, agriculture, internal market. Retrospective description of the social and economic developments over the last years used in the publication allows to determine the tendencies of events in subsequent periods, as well as identifying the real needs of the Region. An interesting component is the tabulation of publishing data on the selected region by months. To illustrate the situation, statistics are enhanced by cartograms, cartodiagrams and graphs with extended flashbacks to the time.

In order to enable proper interpretation of the presented information I encourage you to read general notes which include sources and range of statistical data, presentations, used classifications and groupings as well as definitions of the most important concepts contained in the publication.

The publication is a collection of current, annual information on the socio-economic situation of voivodship and its supplements are statistical quarterly bulletins and monthly announcements about socio-economic situation in the kujawsko-pomorskie voivodship.

By presenting this publication, I hope that it will be an exhaustive source of information about the situation in the kujawsko-pomorskie voivodship in 2015. In order to better satisfying the information needs, I invite you to cooperation with the Statistical Office in Bydgoszcz both in the area of publication as well as in analytical and research area the realization of which is intended to respond to the needs of statistical data Users.

Director
of Statistical Office in Bydgoszcz

Wioletta Zwara

Bydgoszcz, May 2016

SPIS TREŚCI

Przedmowa
Uwagi ogólne
Znaki umowne
Skróty
PODSTAWOWE TENDENCJE
WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU
WOJEWÓDZTWO NA TLE POZOSTAŁYCH WOJEWÓDZTW
PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA
LUDNOŚĆ
RYNEK PRACY
WYNAGRODZENIA
ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE
CENY
ROLNICTWO
PRZEMYSŁ
BUDOWNICTWO
BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE
RYNEK WEWNĘTRZNY
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘ- BIORSTW NIEFINANSOWYCH
NAKŁADY INWESTYCYJNE

CONTENTS

	Str. <u>Page</u>
<i>Preface</i>	3
<i>General notes</i>	10
<i>Symbols</i>	13
<i>Abbreviations</i>	13
<i>BASIC TRENDS</i>	14
<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACK- GROUND OF THE COUNTRY</i>	20
<i>VOIVODSHIP AGAINST THE BACK- GROUND OF OTHER VOIVODSHIPS</i>	21
<i>DIVISION AND AREA OF VOIVODSHIP</i>	24
<i>POPULATION</i>	25
<i>LABOUR MARKET</i>	31
<i>WAGES AND SALARIES</i>	45
<i>SOCIAL BENEFITS</i>	48
<i>PRICES</i>	52
<i>AGRICULTURE</i>	57
<i>INDUSTRY</i>	67
<i>CONSTRUCTION</i>	71
<i>RESIDENTIAL CONSTRUCTION</i>	74
<i>INTERNAL MARKET</i>	80
<i>FINANCIAL RESULTS OF NON-FINANCIAL ENTERPRISES</i>	83
<i>INVESTMENT OUTLAYS</i>	86

SPIS TABLIC

Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2015 r.
Ludność na podstawie bilansów
Ludność według województw
Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności w okresie I-XII
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw

LIST OF TABLES

	Nr <u>No.</u>	Str. <u>Page</u>
<i>Selected data for voivodship and Poland in 2015</i>	1	20
<i>Population based balances</i>	2	26
<i>Population by voivodships</i>	3	27
<i>Vital statistics and net migration per 1000 population in the period I-XII</i>	4	29
<i>Average paid employment in the enterprise sector</i>	5	31

SPIS TABLIC (dok.)

LIST OF TABLES (cont.)

		Nr No.	Str. Page
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Average paid employment in the enterprise sector in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	6	32
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia	<i>Registered unemployment persons as well as unemployment rate</i>	7	33
Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Registered unemployment persons as well as unemployment rate in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	8	37
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale	<i>Economic activity of population aged 15 and more in the 4th quarter</i>	9	39
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector</i>	10	45
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	11	46
Świadczenia społeczne	<i>Social benefits</i>	12	48
Świadczenia społeczne w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Social benefits in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	13	49
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	<i>Price indices of consumer goods and services</i>	14	52
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Price indices of consumer goods and services in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	15	54
Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu	<i>Average retail prices of selected consumer goods and services in December</i>	16	55
Wybrane dane dotyczące rolnictwa	<i>Selected data on agriculture</i>	17	58
Przemysł	<i>Industry</i>	18	67
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Indices of sold production of industry in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	19	69
Budownictwo	<i>Construction</i>	20	71
Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Indices of construction and assembly production in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	21	73
Budownictwo mieszkaniowe	<i>Residential construction</i>	22	74
Mieszkania oddane do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Dwellings completed in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	23	77
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	24	78
Dynamika sprzedaży detalicznej	<i>Indices of retail sale</i>	25	80
Dynamika sprzedaży detalicznej w województwie kujawsko-pomorskim	<i>Indices of retail sale in kujawsko-pomorskie voivodship</i>	26	82
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	<i>Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises</i>	27	85
Nakłady inwestycyjne	<i>Investment outlays</i>	28	86

SPIS WYKRESÓW**LIST OF GRAPHS**

		Nr No.	Str. Page
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2015 r.	<i>Natural increase per 1000 population in 2015</i>	1	21
Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2015 r.	<i>Internal net migration for permanent residence per 1000 population in 2015</i>	2	21
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2015 r.	<i>Employment rate by LFS in 2015</i>	3	21
Stopa bezrobocia według BAEL w 2015 r.	<i>Unemployment rate by LFS in 2015</i>	4	22
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2015 r.	<i>Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2015</i>	5	22
Wzrost/spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2015 r.	<i>Increase/Decrease of prices of consumer goods and services in 2015</i>	6	22
Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2015 r.	<i>Value of agricultural products procurement per 1 ha agricultural land in 2015</i>	7	22
Mieszkania oddane do użytkowania w 2015 r.	<i>Dwellings completed in 2015</i>	8	23
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2015 r.	<i>Net turnover profitability rate in non-financial enterprises in 2015</i>	9	23
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w 2015 r.	<i>Entities of the national economy in the REGON register in 2015</i>	10	23
Przyrost naturalny na 1000 ludności	<i>Vital statistics per 1000 population</i>	11	28
Przyrost naturalny na 1000 ludności w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2015 r.	<i>Vital statistics per 1000 population in kujawsko-pomorskie voivodship by subregions and powiats in 2015</i>	12	28
Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności	<i>Internal net migration for permanent residence per 1000 population</i>	13	30
Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2015 r.	<i>Internal net migration for permanent residence per 1000 population in kujawsko- pomorskie voivodship by subregions and powiats in 2015</i>	14	30
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw	<i>Indices of average paid employment in the enterprise sector</i>	15	31
Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD 2007	<i>Structure of average paid employment by PKD 2007 sections</i>	16	32
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku	<i>Structure of registered unemployed persons by age</i>	17	35
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia	<i>Structure of registered unemployed persons by educational level</i>	18	35
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy	<i>Structure of registered unemployed persons by duration of unemployment</i>	19	36
Stopa bezrobocia rejestrowanego	<i>Unemployment rate</i>	20	38
Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2015 r.	<i>Unemployment rate in kujawsko-pomorskie voivodship by subregions and powiats in 2015</i>	21	38
Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej według statusu na rynku pracy w IV kwartale	<i>Structure of population aged 15 and more by employment status in the 4th quarter</i>	22	40

SPIS WYKRESÓW (cd.)**LIST OF GRAPHS (cont.)**

		Nr No.	Str. Page
Współczynnik aktywności zawodowej	Activity rate	23	40
Struktura pracujących według wieku w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale	Structure of employed persons by age in kujawsko-pomorskie voivodship in the 4 th quarter	24	41
Wskaźnik zatrudnienia	Employment rate	25	42
Struktura bezrobotnych według wieku w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale	Structure of unemployed persons by age in kujawsko-pomorskie voivodship in the 4 th quarter	26	42
Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2015 r.	Structure of unemployed persons by duration of unemployment in in the 4 th quarter of 2015	27	43
Stopa bezrobocia	Unemployment rate	28	43
Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących	Number of unemployed persons per 1000 employed persons	29	44
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector	30	45
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w wybranych sekcjach w 2015 r.	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector in 2015	31	47
Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów	Indices of average monthly number of retirees and pensioners	32	50
Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto	Indices of average monthly gross retirement pay and pension	33	51
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych	Price indices of consumer goods and services	34	53
Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r.	Annual changes in prices of selected consumer goods and services in kujawsko-pomorskie voivodship in 2015	35	55
Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha	Basic cereals and mixed cereals yields per 1 ha	36	60
Plony ziemniaków z 1 ha	Potatoes yields per 1 ha	37	60
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	Cattle density per 100 ha agricultural land ...	38	61
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	Pigs density per 100 ha agricultural land	39	61
Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)	Indices of procurement of basic consumer and fodder cereals (including mixed cereals, excluding sowing seed)	40	62
Dynamika skupu mleka krowiego	Indices of procurement of cows' milk	41	63
Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach	Procurement and market place prices of agricultural products	42	64
Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia	Procurement price of pigs for slaughter to marketplace price of rye and barley	43	65
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu ...	Indices of sold production of industry	44	68
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle	Indices of average paid employment in industry	45	70
Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według wybranych sekcji i działów PKD 2007 w 2015 r.	Structure of average paid employment in industry by selected sections and divisions of PKD 2007 in 2015	46	70

SPIS WYKRESÓW (dok.)**LIST OF GRAPHS (cont.)**

		Nr No.	Str. Page
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa	<i>Indices of sold production of construction</i>	47	72
Dynamika produkcji budowlano-montażowej	<i>Indices of construction and assembly production</i>	48	72
Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD	<i>Structure of construction and assembly production by divisions of PKD</i>	49	73
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie	<i>Indices of average paid employment in construction</i>	50	73
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	<i>Indices of dwellings completed</i>	51	75
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	<i>Dwellings completed per 1000 population</i>	52	75
Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	<i>Structure of number of dwellings completed by forms of construction</i>	53	76
Mieszkania oddane do użytkowania w wo- jewództwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2015 r.	<i>Dwellings completed in kujawsko-pomorskie voivodship by subregions and powiats in 2015</i>	54	76
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszk- kania oddanego do użytkowania	<i>Average usable floor space per dwelling completed</i>	55	77
Dynamika liczby mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym	<i>Indices of number of dwellings permits have been granted or which have been regis- tered with a construction project</i>	56	78
Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto	<i>Indices of number of dwellings started</i>	57	79
Dynamika sprzedaży detalicznej	<i>Indices of retail sale</i>	58	81
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów	<i>Share of companies showing net profit in the total number of surveyed entities</i>	59	83
Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności	<i>Share of revenues of companies showing net profit in the revenues from total activity</i>	60	83
Wskaźnik poziomu kosztów	<i>Cost level indicator</i>	61	84
Wskaźnik rentowności obrotu netto	<i>Net turnover profitability rate</i>	62	84
Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem	<i>Indices of total investment outlays</i>	63	86

ANEKS**APPENDIX**

WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM	<i>SELECTED DATA ON KUJAWSKO- -POMORSKIE VOIVODSHIP</i>	I	89
WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY	<i>SELECTED DATA ON KUJAWSKO- -POMORSKIE VOIVODSHIP BY MONTHS</i>	II	93

UWAGI OGÓLNE

1. Dane zamieszczone w publikacji – jeśli nie zaznaczono inaczej – podano w **każdorazowym podziale administracyjnym kraju**. W opisie województwa informacje o liczbie podregionów, powiatów, miast na prawach powiatu, miastach ogółem oraz gminach podano według stanu w dniu 31 XII 2015 r.

2. Od 2009 r. dane prezentuje się w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności – PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczej we Wspólnocie Europejskiej – Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 wprowadzona została z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami, w miejsce stosowanej dotychczas klasyfikacji PKD 2004.

W niniejszym „Raportcie o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego w 2015 r.” publikuje się bieżące dane według PKD 2007 oraz dane przeliczone według tej klasyfikacji za okresy poprzednie.

3. W ramach PKD 2007 dokonano dodatkowego grupowania ujmując pod pojęciem „**Przemysł**” sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

4. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 oraz w podziale terytorialnym opracowano **metodą przedsiębiorstw**.

5. Dane opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj. osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

7. Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową), na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

8. Dane prezentowane w publikacji obejmują podmioty gospodarki narodowej bez względu na charakter własności.

9. W publikacji dane w zakresie:

- 1) **przeciętnego zatrudnienia i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń** dotyczą podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
- 2) **produkcji sprzedanej przemysłu i budownictwa** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób;
- 3) **wyników finansowych przedsiębiorstw niefinansowych oraz nakładów inwestycyjnych i inwestycji rozpoczętych** dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe (z wyjątkiem podmiotów, których podstawowym rodzajem działalności jest działalność zaklasyfikowana według PKD 2007 do sekcji „Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo” oraz „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa”), w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

GENERAL NOTES

1. Data in the publication, unless otherwise indicated, are presented according to **administrative division of the country in a given period**. In descriptions of voivodships information regarding number of subregions, powiats, cities with powiat status, towns and gminas is given as the date of 31 XII 2015.

2. Since 2009 onwards the data have been presented in accordance with the **Polish Classification of Activities – PKD 2007**, compiled on the basis of Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2. PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments to replace the formerly applied PKD 2004/ NACE Rev. 1.1.

In the publication “The Information on Socio-economic Situation of Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2015” the current data are published according to the NACE Rev. 2. Data for previous periods are also converted according to this classification.

3. The item “**Industry**” was introduced, as an additional grouping including NACE Rev. 2 sections: “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

4. Data according to NACE Rev. 2 sections and divisions as well as to administrative division are compiled using the **enterprise method**.

5. Data are compiled according to the **respective organizational status of units of the national economy**.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e. legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

7. The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service), on their own-account in order to earn a profit.

8. Data presented in publication cover entities of the national economy regardless of ownership.

9. In the publication data in regard to:

- 1) **average paid employment and average monthly gross wages and salaries** cover the economic entities of the enterprise sector in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
- 2) **sold production of industry and construction** concern economic entities, in which the number of employed persons exceeds 9 persons;
- 3) **financial results of non-financial enterprises** as well as **investment outlays and newly started investments** refer to economic entities keeping accounting ledgers (with the exception of entities in which the principal activity is classified as “Agriculture, forestry and fishing” and “Financial and insurance activities” according to the NACE Rev. 2), in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

10. Informacje odnoszące się do **sektora przedsiębiorstw** prezentuje się w oparciu o definicję przedsiębiorstwa wprowadzoną w rozporządzeniu Rady (EWG) Nr 696/93 z dnia 15 III 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie. Zgodnie z ww. rozporządzeniem, przedsiębiorstwo jest traktowane jako jednostka organizacyjna produkująca wyroby lub świadcząca usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji swoich bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jedną lub kilka rodzajów działalności w jednym lub kilku miejscach i jest tworzone przez jednostkę prawną lub grupę jednostek prawnych. Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności prawniczej, rachunkowo-księgowej i doradztwa podatkowego, działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

11. Od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmują się posiadacze użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadacze poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów).

12. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej – średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu:
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) w latach 2006-2010,
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

13. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

10. Information relating to the **enterprise sector** is presented based on the definition of “enterprise” – introduced by the regulation of the Council (EEC) No. 696/93 of 15 III 1993 on the statistical units for the observation and analysis of the production system in the Community. In accordance with the above-mentioned Regulation the enterprise is the smallest combination of legal units that is an organizational unit producing goods or services, which benefits from a certain degree of autonomy in decision-making, especially for the allocation of its current resources. An enterprise carries out one or more activities at one or more locations and it may be a sole legal unit or a group of legal units. Enterprise sector includes those entities which carry out economic activities in the following areas: forestry and logging; marine fishing; mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; legal and accounting activities; activities of head offices; management consultancy activities; architectural and engineering activities; technical testing and analysis; advertising and market research; other professional, scientific and technical activities; administrative and support service activities; arts, entertainment and recreation; repair of computers and personal and household goods; other personal service activities.

11. Since 2010 in agricultural research not include owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below specific thresholds).

12. **Constant prices** were adopted as follows:

- 1) agricultural output – average national current prices for the year preceding the surveyed year (for market sales – prices received by farmers at market places, for other elements of production – average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices from two consecutive years, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;
- 2) sold production of industry:
 - 2005 constant prices (2005 average current prices) in 2006-2010,
 - 2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.

13. **Relative numbers (indices, percentages)** are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

14. Do przeliczeń na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku – według stanu w dniu 30 VI.

15. Niektóre dane mają charakter tymczasowy i mogą ulec zmianie w następnych wydaniach publikacji.

16. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
sekcje <i>sections</i>	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
<i>Trade; repair of motor vehicles</i>	<i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
<i>Accommodation and catering</i>	<i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy <i>divisions</i>	
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	<i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
<i>Manufacture of metal products</i>	<i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli
Gospodarka odpadami; odzysk surowców	Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
18. Szersze informacje oraz szczegółowe wyjaśnienia metodyczne publikowane są w zeszytach metodycznych oraz opracowaniach branżowych Głównego Urzędu Statystycznego.	18. Broader information and detailed methodological description are published in methodological volumes and branch statistical publications of Central Statistical Office.

ZNAKI UMOWNE**SYMBOLS**

- Kreska (-) – zjawisko nie wystąpiło.
magnitude zero.
- Zero: (0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit;
- (0,0) – zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.
- Kropka (•) – zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.
data not available or not reliable.
- Znak x – wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
not applicable.
- Znak Δ – oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji; ich pełne nazwy podano w uwagach ogólnych do publikacji, ust. 17 na str. 12.
categories of applied classification are presented in abbreviated form; their full names are given in the general notes to the publication, item 17 on page 12.
- „W tym” – oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.
“Of which” indicates that not all elements of the sum are given.
- Znak * – dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych.
data revised.
- Comma (,) – used in figures represents the decimal point.

SKRÓTY**ABBREVIATIONS**

- | | | | |
|--------|-----------------|-----------------|------------------------------------|
| zł | – złoty | ha | – hektar |
| zł | <i>zloty</i> | | <i>hectare</i> |
| tys. | – tysiąc | m ² | – metr kwadratowy |
| thous. | <i>thousand</i> | | <i>square metre</i> |
| mln | – milion | m ³ | – metr sześcienny |
| | <i>million</i> | | <i>cubic metre</i> |
| g | – gram | km ² | – kilometr kwadratowy |
| | <i>gram</i> | | <i>square kilometre</i> |
| kg | – kilogram | kpl. | – komplet |
| | <i>kilogram</i> | | <i>set</i> |
| t | – tona | szt. | – sztuka |
| | <i>tonne</i> | pcs | <i>piece</i> |
| dt | – decytona | p.proc. | – punkt procentowy |
| | <i>deciton</i> | | <i>percentage point</i> |
| l | – litr | ww. | – wyżej wymienione |
| | <i>litre</i> | | |
| | | PKD | – Polska Klasyfikacja Działalności |
| | | | <i>NACE classification</i> |

PODSTAWOWE TENDENCJE

Rok 2015 był kolejnym, w którym w ujęciu rocznym odnotowano spadek **liczby ludności** województwa kujawsko-pomorskiego. Przewagę w województwie stanowiła ludność zamieszkująca miasta, przy czym w ostatnich latach z każdym rokiem obserwuje się malejący udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności. W ostatnich latach ubywa mieszkańców obu miast wojewódzkich; stałemu odpływowi bydgoszczan i torunian towarzyszy zwiększająca się liczba mieszkańców powiatów: bydgoskiego i toruńskiego. W 2015 r. odnotowano, w odróżnieniu od 2014 r., ujemny przyrost naturalny.

Dynamika w ujęciu rocznym wskazuje, że biorąc pod uwagę ostatnie dziesięć lat – w sześciu, w województwie notowano wzrost **przeciętnego zatrudnienia** w sektorze przedsiębiorstw, spadek wystąpił w 2009 r. oraz w latach 2012–2014. W 2015 r. największy wzrost przeciętnego zatrudnienia w skali roku miał miejsce w sekcjach: transport i gospodarka magazynowa, handel; naprawa pojazdów samochodowych oraz przetwórstwo przemysłowe.

Od grudnia 2009 r. do 2013 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w skali roku wzrastała albo utrzymywała się na poziomie sprzed roku. W roku 2015 r., podobnie jak przed rokiem, odnotowano wyraźny spadek tego wskaźnika w odniesieniu do stanu z roku poprzedniego. **Bezrobocie**, podobnie jak w latach poprzednich, dotyczyło głównie ludzi młodych. Większość bezrobotnych zarejestrowanych nie posiadała prawa do zasiłku. Przewagę wśród bezrobotnych stanowiły kobiety. W 2015 r. liczba bezrobotnych przypadająca na 1 ofertę pracy była najniższą jaka została odnotowana w ostatnim dziesięcioleciu.

Według danych średniorocznych z **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)** w 2015 r. spadła stopa bezrobocia, zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2010 r. Współczynnik aktywności zawodowej zmalał w porównaniu z 2014 r., ale pozostał na wyższym poziomie niż w 2010 r. Wskaźnik zatrudnienia wzrósł zarówno w skali roku, jak i w ciągu ostatnich pięciu lat.

W ostatnich dziesięciu latach w Kujawsko-Pomorskim notowano wzrost **przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw** w skali roku, przy czym najwyższą dynamikę notowano w 2008 r. W 2015 r. zaobserwowano wzrost we wszystkich sekcjach PKD, jednak najwyższy wzrost wynagrodzeń dotyczył pracowników zatrudnionych w sekcji zakwaterowanie i gastronomia.

Wzrost przeciętnej miesięcznej liczby **emerytów i rencistów** otrzymujących świadczenia zaobserwowano w województwie zarówno w odniesieniu do świadczeniobiorców ZUS, jak i KRUS w stosunku do poprzedniego roku ale spadek w odniesieniu do 2010 r. Nieznacznie wyższe roczne poziomy wzrostu zauważa się wśród pobierających świadczenia z KRUS. W 2015 r. odnotowano wzrost **przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto**, przy czym nieco wyższą dynamiką w skali roku charakteryzowały się świadczenia wypłacone rolnikom indywidualnym niż wypłacone przez ZUS. W ostatnich latach największy w skali roku wzrost świadczeń wypłacanych z ZUS odnotowano w 2008 r., a wzrost świadczeń wypłacanych rolnikom indywidualnym największy był w 2013 r.

Ostatnie cztery lata to obserwowany wzrost wynagrodzeń i świadczeń społecznych, jednak 2015 r. był drugim, w którym wystąpił spadek wskaźnika **cen towarów i usług konsumpcyjnych**. Największy wpływ na spadek poziomu wskaźnika miały ceny w grupie transport oraz odzież i obuwie. W ostatnich latach spośród wszystkich grup towarów i usług konsumpcyjnych roczny spadek cen odnotowywano w grupie odzież i obuwie, a wzrost w grupie napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe, mieszkanie i zdrowie.

W 2015 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano spadek **produkcji zbóż** podstawowych z mieszankami zbożowymi, rzepaku i rzepiku oraz buraków cukrowych, natomiast wzrost produkcji ziemniaków. Niższe zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oraz rzepaku i rzepiku uzyskano przez obniżoną wydajność z jednostki powierzchni, a w przypadku buraków także zmniejszonej powierzchni. Wzrost produkcji ziemniaków spowodowany był zwiększonym areałem uprawy. Plony wszystkich opisywanych upraw były niższe niż w 2014 r. Plony uzyskiwane w województwie kujawsko-pomorskim w porównaniu z przeciętnymi plonami uzyskiwanymi w kraju w przypadku zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, rzepaku i rzepiku oraz ziemniaków były wyższe, natomiast buraków cukrowych niższe.

Po utrzymującym się od kilku lat wzroście liczebności **stada bydła**, w analizowanym roku pogłowie zmniejszyło się o 1,6%. Jednocześnie zwiększył się udział krów mlecznych w stadzie. W 2015 r. utrzymała się tendencja niewielkiego wzrostu liczebności pogłowa trzody chlewnej z jednoczesnym spadkiem udziału loch na chów w strukturze stada.

Ilość skupowanego w województwie kujawsko-pomorskim mleka w 2015 r. pozostała na poziomie z roku poprzedniego (po obserwowanym od 2010 r. stałym wzroście). W przypadku zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) w omawianym okresie następowały znaczne wahania ilości skupowanego ziarna.

Ceny skupu pszenicy, żyta, ziemniaków, żywca wieprzowego i drobiowego oraz mleka w odniesieniu do roku poprzedniego obniżyły się; jednocześnie ceny tych produktów (z wyjątkiem ziemniaków) były wyższe niż w 2010 r. Ceny żywca wołowego w skupie były wyższe niż przed rokiem i pięć lat wcześniej. Średnie ceny żyta i ziemniaków na targowiskach w 2015 r. były niższe niż w poprzednim roku i jednocześnie niższe niż pięć lat temu. Ceny pszenicy na targowiskach spadły w skali roku i były równocześnie wyższe od notowanych pięć lat wcześniej.

Wskaźnik opłacalności tuczu **trzody chlewnej** (mierzony relacją ceny skupu żywca wieprzowego do ceny żyta w obrocie targowiskowym) w 2015 r. wykazywał tendencję malejącą w odniesieniu do roku poprzedniego.

W Kujawsko-Pomorskim w 2014 r. w odniesieniu do poprzedniego roku nastąpił wzrost **globalnej**, końcowej i towarowej **produkcji rolniczej** (w cenach stałych).

Produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) rosła w skali roku w latach 2011–2015. Najmniejszy wzrost odnotowano w 2012 r. Zwiększenie się produkcji w ciągu ostatniego roku było wynikiem wzrostu obserwowanego w największej sekcji, tj. w przetwórstwie przemysłowym. Odnotowanemu wzrostowi produkcji (w cenach stałych) towarzyszyło zwiększenie się zatrudnienia w ca-

łym przemyśle w porównaniu z 2014 r. Wydajność pracy (mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego) wzrosła w skali roku.

W 2015 r. po spadku w roku poprzednim, zanotowano wzrost **produkcji budowlano-montażowej** w skali roku, na który wpływ miały przedsiębiorstwa, których głównym rodzajem działalności była budowa budynków. Rok 2015 jest trzecim, w którym zanotowano w ujęciu rocznym spadek przeciętnego zatrudnienia w budownictwie.

W 2015 r. w porównaniu z 2010 r. wzrosła liczba **mieszkań oddanych do użytkowania** oraz mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym, jak również liczba rozpoczętych budów mieszkań. Na przestrzeni sześciu ostatnich lat najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w 2015 r., jednak przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego do użytkowania w 2015 r. była niższa niż w latach 2010–2014. Największe mieszkania oddano do użytkowania w 2012 r.

W województwie po ubiegłorocznym spadku wartości **sprzedaży detalicznej** zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe, 2015 r. charakteryzował się wzrostem sprzedaży. Największy wzrost sprzedaży detalicznej w skali roku w poszczególnych grupach według rodzaju działalności przedsiębiorstw odnotowano w grupie pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach.

Wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw niefinansowych w porównaniu z poprzednim rokiem nieznacznie poprawiły się. Od 2007 r. obserwujemy wzrost przychodów z całokształtu działalności, jednakże wzrost wyników finansowych: brutto i netto zaobserwowano wyłącznie w latach 2009–2011 oraz 2013 i 2015, przy czym największe wzrosty odnotowano w 2013 r. W porównaniu z poprzednim rokiem zarówno wskaźnik poziomu kosztów, jak i wskaźnik rentowności obrotu brutto nieznacznie poprawiły się.

Na przestrzeni ostatnich sześciu lat różna była skala **nakładów inwestycyjnych** poniesionych przez kujawsko-pomorskie przedsiębiorstwa. Po latach spadków nakładów inwestycyjnych badanych przedsiębiorstw (w latach 2009–2012), od 2013 r. notowano wzrost, który w 2014 r. był największy w ciągu ostatnich 3 lat. Wśród sekcji największy wzrost nakładów inwestycyjnych odnotowano w budownictwie.

BASIC TRENDS

*The 2015 was another year in which in annual terms decreased **the number of population** of the kujawsko-pomorskie voivodship. The advantage in the voivodship was constituted by the population of the urban areas, in addition in every year there was observed decreasing of participation of the urban population in total population. In the last years number of residents of both province capitals was reduced; an increasing number of residents of bydgoski and toruński powiats accompanied the permanent outflow of residents of Bydgoszcz and Toruń. In 2015 there was as opposed to 2014 negative natural increase.*

*The dynamics in annual terms indicates that in the past ten years – in the six, in the voivodship was recorded an increase in **average paid employment** in the enterprise sector, the decline occurred in 2009 and in 2012–2014. In 2015, the largest increase an annual average paid employment took place in the sections: transportation and storage, trade; repair of motor vehicles as well as manufacturing.*

*Since December 2009 to 2013, the registered unemployment rate in the year increased or remained at last year's level. In 2015, like in the previous year, there was evident decrease this indicator in relation to the last year condition. **Unemployment**, similar to last years, concerned young people above all. Most of the registered unemployed did not have benefit rights. The advantage of the unemployed were women. In 2015, the number of unemployed per 1 job offer was the lowest that has been recorded in the last decade.*

*According to the annual average data of the **Labour Force Survey (BAEL)** in 2015 the unemployment rate declined, both in the year and in relation to 2010. The activity rate decreased in comparison with 2014, but remained at a higher level than in 2010. The employment rate has increased both in the year and over the past five years.*

*In the last tenth years in the Kujawsko-Pomorskie was registered an increase of **average monthly gross wages and salaries** in the enterprise sector in the year, the highest growth was recorded in 2008. In 2015, growth was observed in all sections of PKD, the highest increase of wages and salaries in section concerned employees accommodation and catering.*

*The increase in the average monthly number of **retirees and pensioners** receiving benefits was observed in the voivodship both in terms of beneficiaries Social Insurance Institutions (ZUS) and Agricultural Social Insurance Fund (KRUS) as compared to the previous year but a decrease in relation to 2010. Marginally higher levels of annual increase was observed among receiving benefits from the KRUS. In 2015 also recorded an increase in the **average monthly gross retirement pay and pensions**, in addition benefits paid to individual farmers were characterised by slightly higher dynamics in the year than paid by the ZUS. In the last years the highest increase per year in ZUS benefits paid was recorded in 2008, while the highest increase in benefits paid to individual farmers was in 2013.*

The last four years was observed increase in wages and salaries as well as social benefits, but 2015 was the second in which there has been a decrease in **the price index of consumer goods and services**. The largest impact on the decrease in the price index were in the group clothing and footwear and education. In recent years, from among all consumer goods and services groups annual decreased of prices was noted in the clothing and footwear group and the growth in the group alcoholic beverages and tobacco, housing and health.

In 2015 in comparison with the previous year there was decrease of **production of basic cereals** with cereal mixed, rape and turnip rape and sugar beet, while the increase of potato production. A decrease of production of basic cereals with cereal mixed and rape and turnip rape was noted due to the reduced in productivity per unit area and in the case of sugar beet also due to reduced area. The increase of potato production was caused by an increase of cultivation acreage. Yields of all described crops were lower than in 2014. Yields obtained in kujawsko-pomorskie voivodship in comparison with the average yields obtained in the country for basic cereals with cereal mixed, rape and turnip rape as well as potatoes were higher, while sugar beet lower.

After persisting for several years the increase of the size of **cattle herd** in the analyzed year livestock reduced by 1.6%. At the same time the share of dairy cows in the herd decreased. In 2015 maintained the trend of a slight increase in the size of number of pigs at the same time decrease in the share of breeding sows in the structure of the herd.

The amount of milk procurement in the kujawsko-pomorskie voivodship in 2015 remained at the level of the previous year (after the observed from 2010 a steady increase). In the case of basic cereals consumer and for feeds (with cereal mixed, excluding sowing) in the period followed significant fluctuations in the amount of bought grain.

Procurement **prices** of wheat, rye, potatoes, pork, poultry and milk in relation to the previous year decreased; while the prices of these products (except potatoes) were higher than in 2010. Procurement prices of beef were higher than a year ago and five years ago. Average prices of rye and potatoes obtained at marketplace in 2015 were lower than in the previous year and also lower than five years ago. Prices of wheat at market-place decreased in the year and were higher than those recorded five years ago.

Indicator of profitability of fattening **pigs** (measured by the ratio of pork procurement prices to the price of rye in market-place) in 2015 showed an decreasing trend in relation to the previous year.

In the Kujawsko-Pomorskie in 2014 with reference to the previous years **the gross, final and market agricultural output** (in constant prices) increased.

Sold production of industry (in constant prices) increased annually in 2011–2015. The smallest increase was recorded in 2012. The increase of production over the last year was a result of an increase observed in the largest section, i.e. in manufacturing. The observed increase in production (in constant prices) was also accompanied, by a comparison with 2014, with increase in employment in the industry. Labour productivity (measured by the value of sold production per employee) has increased per year.

*In 2015, after a decrease in the previous year, there was a increase of **construction and assembly production** per year, which was affected by the enterprises, which main activity is the construction of buildings. The 2015 is the third, in which there was a decrease in average employment in the construction in annual terms.*

*In 2015 compared with 2010 increased the number of **dwellings completed** and dwellings for which permits have been granted or which have been registered with a construction project as well as the number of dwellings in which construction has started. Over the past six years, the most dwelling were completed in 2015. However, the average usable floor area of dwelling completed in 2015 was lower than in 2010–2014. The largest dwellings completed in 2012.*

*In the voivodship after last year's decrease of value of **retail sales** realized by trade and non-trade units, 2015 was characterized by increased sales. The highest increase of retail sales annual in particular groups according to the type of activity of enterprises was observed in the group of other retail sale in non-specialized stores.*

***The financial results** of the surveyed non-financial enterprises compared with the previous year, in significantly improved. Since 2007 an increase the revenues from total activity has been observed, but the increase of the financial results: gross and net was only observed in 2009–2011 as well as in 2013 and 2015, the highest increases were recorded in 2013. In comparison with the previous year, both the cost level indicator, and gross turnover profitability rate slightly improved.*

*Over the last six years range of **investment outlays** of the Kujawsko-Pomorskie enterprises has been different. After years of decline investment outlays of surveyed enterprises (in 2009-2012) from 2013 an increase was recorded, which in 2014 was the highest over the past three years. Among the sections the highest increase of investment outlays was noted in construction.*

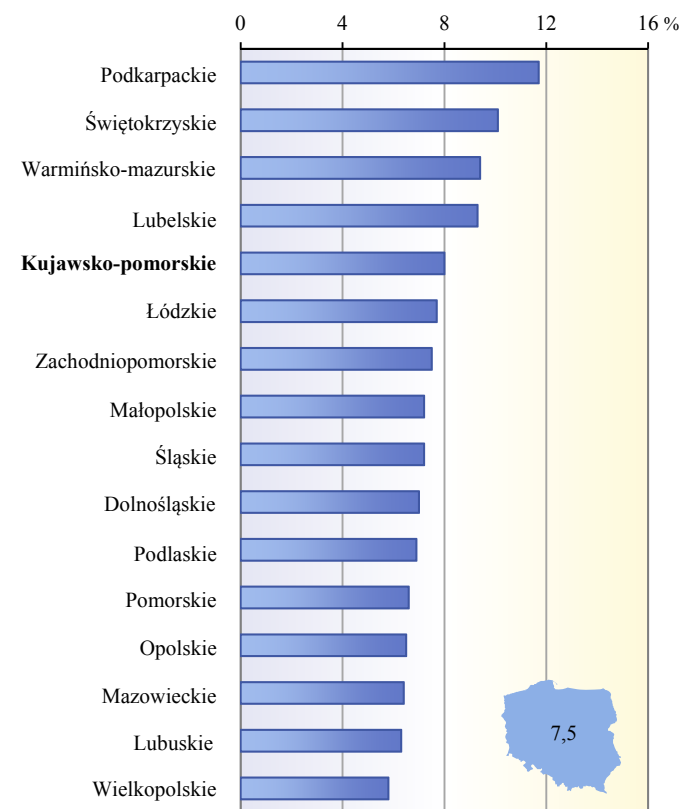
WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU

Tabl. 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie w 2015 r.

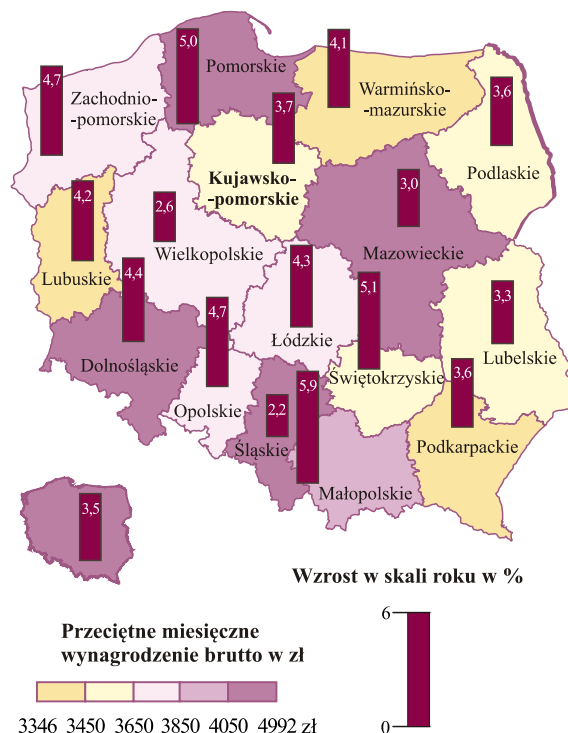
Wyszczególnienie	Polska	Kujawsko-pomorskie
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	116
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,67	-0,64
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności ^a	-0,41	-1,36
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^b w %	56,2	55,1
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^b w %	51,9	50,7
Stopa bezrobocia według BAEL ^b w %	7,5	8,0
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w zł	4121,41	3459,49
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1980,96	1826,08
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	1179,63	1191,79
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (2014 = 100)	99,1	99,1
Przeciętna powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym w 2013 r. ^c w ha	10,22	16,16
Obsada bydła ^d na 100 ha użytków rolnych w szt.	41,0	46,6
Obsada trzody chlewnej ^d na 100 ha użytków rolnych w szt.	80,0	124,5
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w zł	476779	415035
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w zł	471462	348629
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,8	3,2
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	1089	927
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności (stan w dniu 31 XII)	22	9
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych podmiotów w %	82,9	84,6
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych w %	95,7	95,3
Dynamika nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach (2014 = 100, ceny bieżące)	113,7	115,6
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2013 r. w zł	43020	35265

^a Przy obliczaniu salda migracji uwzględniono: w przypadku migracji wewnętrznych – dane za 2015 r., w przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r. ze względu na niedostateczną jakość danych za 2015 r. (brak kompletności). ^b Przeciętne w roku; dane nie są w pełni porównywalne z wynikami z lat poprzedzających 2010 r. ^c Dane na podstawie reprezentacyjnego badania struktury gospodarstw rolnych, przeprowadzanego co 3 lata. ^d Stan w czerwcu.

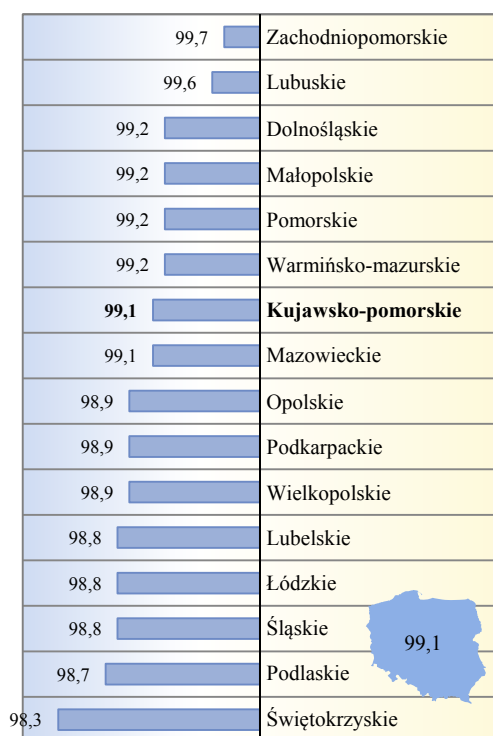


Wyk. 4. Stopa bezrobocia według BAEL^a w 2015 r.

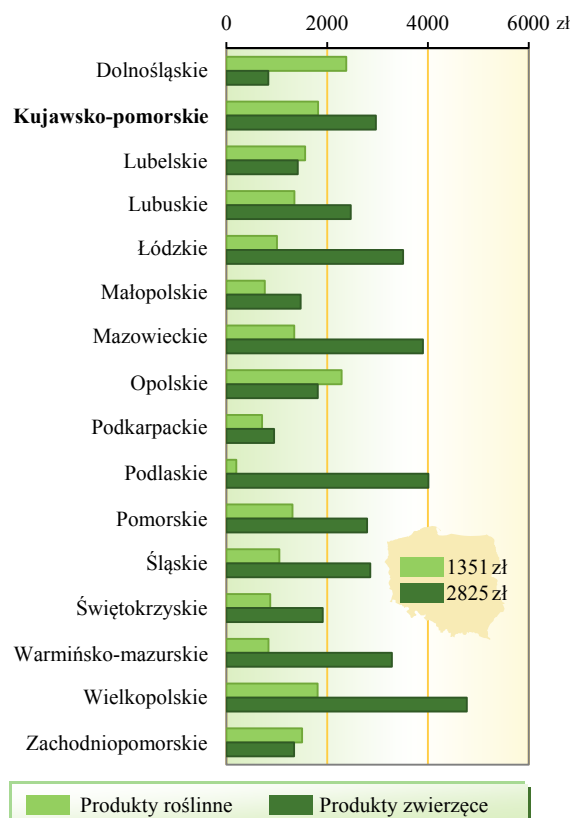
Wyk. 5. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2015 r.

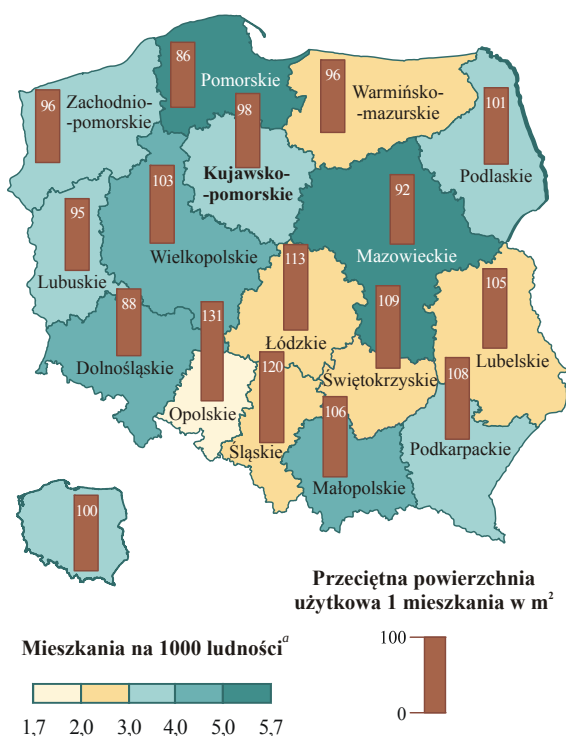
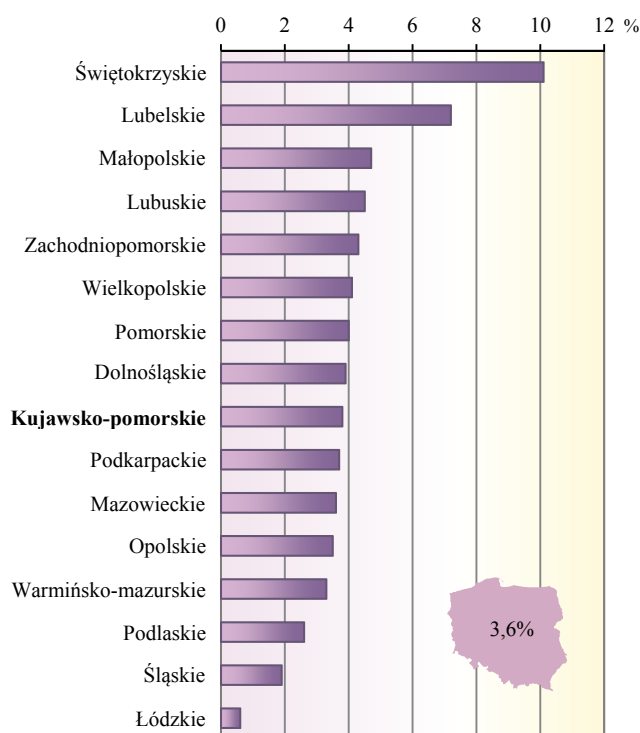
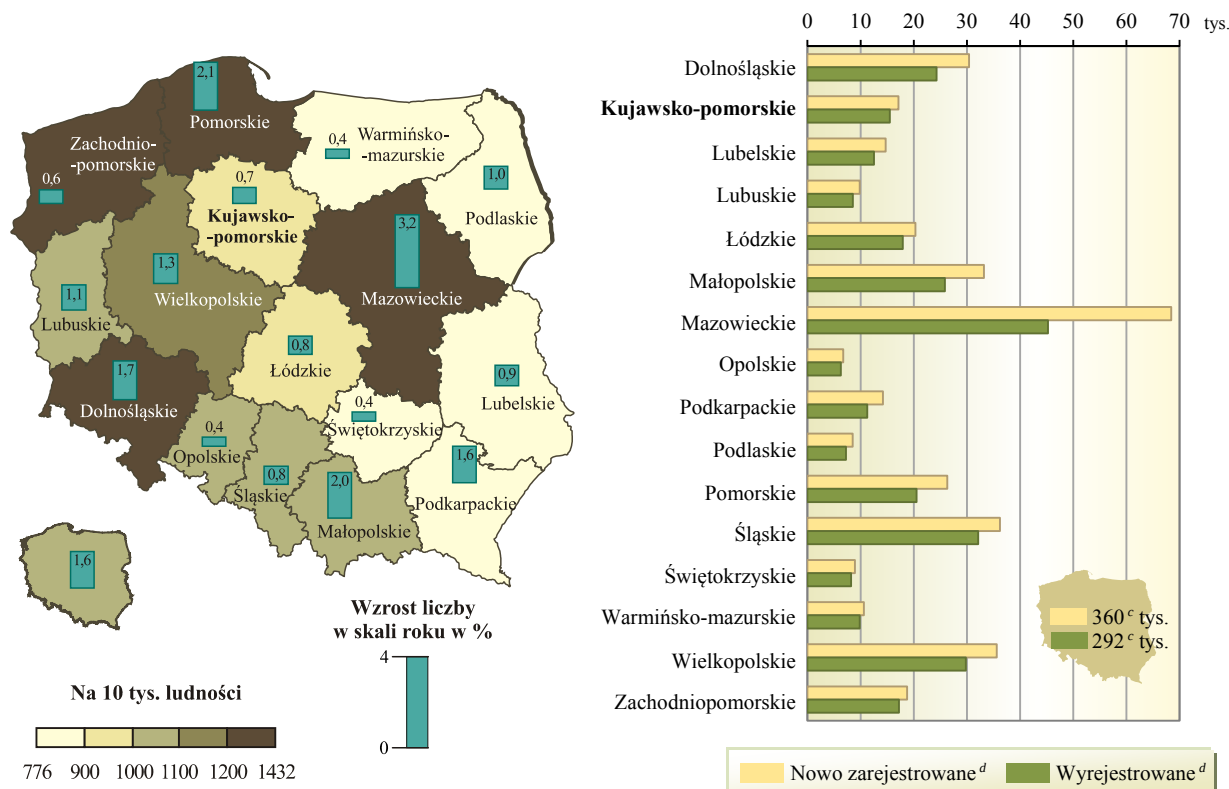


Wyk. 6. Wzrost/spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych w 2015 r. (2014 r. = 100)



Wyk. 7. Wartość skupu produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych w 2015 r.



Wyk. 8. **Mieszkania oddane do użytkowania w 2015 r.**Wyk. 9. **Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2015 r.**Wyk. 10. **Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON^b w 2015 r.**
Stan w dniu 31 XII

^a Ludność według stanu w dniu 30 VI. ^b Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie. ^c W podziale według województw – bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejsu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. ^d W ciągu roku.

PODZIAŁ I POWIERZCHNIA WOJEWÓDZTWA

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS)¹ W 2015 R.

Stan w dniu 31 XII

			Powierzchnia w ha	Ludność w tys. (stan w dniu 31 XII 2015 r.)
liczba gmin				
	144			
liczba powiatów	19 ; 4	liczba miast na prawach powiatu		
KUJAWSKO-POMORSKIE			1797134	2086,2
podregiony:				
bydgosko-toruński			291624	774,7
grudziądzki			405370	392,0
inowrocławski			400515	366,2
świecki			334073	189,6
włocławski			365552	363,6

Podregion bydgosko-toruński

Powiaty:

- bydgoski
- toruński

Miasta na prawach powiatu:

- Bydgoszcz
- Toruń

Podregion grudziądzki

Powiaty:

- brodnicki
- chełmiński
- golubsko-dobrzyński
- grudziądzki
- rypiński
- wąbrzeski

Miasto na prawach powiatu:

- Grudziądz

Podregion inowrocławski

Powiaty:

- inowrocławski
- mogileński
- nakielski
- żniński

Podregion świecki

Powiaty:

- sępoleński
- świecki
- tucholski

Podregion włocławski

Powiaty:

- aleksandrowski
- lipnowski
- radziejowski
- włocławski

Miasto na prawach powiatu:

- Włocławek

Według stanu w dniu 1 I 2015 r. województwo kujawsko-pomorskie zajmowało powierzchnię 17972 km² (1797134 ha), co stanowi 5,7% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 XII 2015 r.) mieszkało 2086 tys. ludności, tj. 5,4% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 116 osób (9 lokata w kraju). W miastach mieszkało 59,6% ludności województwa.

¹ NTS obejmuje 5 poziomów: 3 poziomy zasadniczego podziału terytorialnego kraju oraz dodatkowo 2 poziomy nieadministracyjne — regiony (NTS 1) grupujące jednostki szczebla wojewódzkiego oraz podregiony (NTS 3) grupujące w ramach województwa kilka do kilkunastu powiatów.

LUDNOŚĆ

W 2015 r., podobnie jak w roku poprzednim, wystąpił w skali roku spadek liczby ludności województwa kujawsko-pomorskiego. W analizowanym okresie, w przeciwieństwie do 2014 r., liczba urodzeń była znacznie niższa niż liczba zgonów, co przełożyło się na ujemny przyrost naturalny. Saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały w 2015 r., podobnie jak w ostatnich latach, było ujemne, jednocześnie w ujęciu rocznym odnotowano nieznaczne nasilenie tego zjawiska.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2015 r. liczba ludności województwa kujawsko-pomorskiego nieznacznie zmniejszyła się w skali roku. Spadek liczby ludności odnotowano także w odniesieniu do stanu z 2010 r. Populacja województwa, niezmiennie od wielu lat, stanowi 5,4% ogółu ludności Polski.

*Szacunki liczby i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się **metodą bilansową**, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego jako bazę wyjściową do obliczenia danych dla danej gminy z uwzględnieniem liczby urodzeń, zgonów, salda migracji wewnętrznych i zagranicznych (wyjątek stanowi 2015 r., w przypadku którego dla migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.) oraz zmian administracyjnych, jakie miały miejsce w bilansowanym okresie.*

*Prezentowane dane dotyczą **ludności** w danej gminie, tj. liczby ludności zameldowanej na pobyt stały skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące.*

Jako bazę wyjściową bilansów przyjęto wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011, z tym że dla 2010 r. - według podziału administracyjnego obowiązującego w dniu 31 XII 2011 r.

Średnia gęstość zaludnienia (liczba osób przypadająca na 1 km²) w 2015 r. wyniosła w województwie 116, zaś w Polsce – 123 i kształtowała się na zbliżonym poziomie do notowanego w 2010 r. Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne na terenie województwa. W 2015 r. najwyższe wartości wystąpiły w miastach na prawach powiatu, natomiast najniższe notowano w powiatach: tucholskim, sępoleńskim i grudziądzkim.

Tabl. 2. **Ludność na podstawie bilansów**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
POLSKA			
Stan w dniu 30 VI w tys.	38517	38484	38455
w tym kobiety	19869	19861	19847
Miasta	23436	23245	23203
Wieś	15081	15239	15252
Stan w dniu 31 XII:			
w tysiącach	38530	38479	38437
na 1 km ²	123	123	123
w tym kobiety:			
w tysiącach	19877	19859	19839
na 100 mężczyzn	107	107	107
Miasta: w tysiącach	23417	23216	23166
w %	60,8	60,3	60,3
Wieś: w tysiącach	15113	15262	15271
w %	39,2	39,7	39,7
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Stan w dniu 30 VI w tys.	2099	2091	2088
w tym kobiety	1081	1078	1076
Miasta	1274	1253	1248
Wieś	825	838	840
Stan w dniu 31 XII:			
w tysiącach	2099	2090	2086
na 1 km ²	117	116	116
w tym kobiety:			
w tysiącach	1081	1077	1075
na 100 mężczyzn	106	106	106
Miasta: w tysiącach	1271	1251	1244
w %	60,6	59,8	59,6
Wieś: w tysiącach	827	839	842
w %	39,4	40,2	40,4

Analizując strukturę ludności według płci w województwie kujawsko-pomorskim od kilku lat nie zaobserwowano większych zmian. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2015 r., podobnie jak przed rokiem i w 2010 r., wyniósł 51,5%. W Polsce tendencja jest podobna – kobiety w końcu grudnia 2015 r. stanowiły 51,6%. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) ukształtował się na poziomie analogicznym jak rok wcześniej osiągając wartość 106 (w 2010 r. było to 106), a w Polsce na przestrzeni ostatnich lat kształtował się na poziomie 107.

Tabl. 3. **Ludność według województw**
Stan w dniu 31 XII

Województwa	Ludność w tys.			Średnioroczne tempo przyrostu/ubytku liczby ludności w %		
	2010	2014	2015	2010	2014	2015
P o l s k a	38529,9	38478,6	38437,2	0,95	-0,04	-0,11
Dolnośląskie	2917,2	2908,5	2904,2	1,41	-0,05	-0,15
Kujawsko-pomorskie	2098,7	2090,0	2086,2	1,43	-0,12	-0,18
Lubelskie	2178,6	2147,7	2139,7	0,99	-0,39	-0,37
Lubuskie	1023,2	1020,3	1018,1	1,30	-0,11	-0,22
Łódzkie	2542,4	2504,1	2493,6	0,02	-0,36	-0,42
Małopolskie	3336,7	3368,3	3372,6	1,17	0,23	0,13
Mazowieckie	5267,1	5334,5	5349,1	0,86	0,33	0,27
Opolskie	1017,2	1000,9	996,0	-1,34	-0,35	-0,48
Podkarpackie	2127,9	2129,2	2127,7	1,25	-0,01	-0,07
Podlaskie	1203,4	1191,9	1188,8	1,15	-0,25	-0,26
Pomorskie	2275,5	2302,1	2307,7	2,04	0,27	0,24
Śląskie	4634,9	4585,9	4570,8	-0,12	-0,29	-0,33
Świętokrzyskie	1282,5	1263,2	1257,2	0,98	-0,40	-0,47
Warmińsko-mazurskie	1453,8	1444,0	1439,7	1,87	-0,20	-0,30
Wielkopolskie	3446,7	3472,6	3475,3	1,13	0,16	0,08
Zachodniopomorskie	1723,7	1715,4	1710,5	1,80	-0,20	-0,29

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

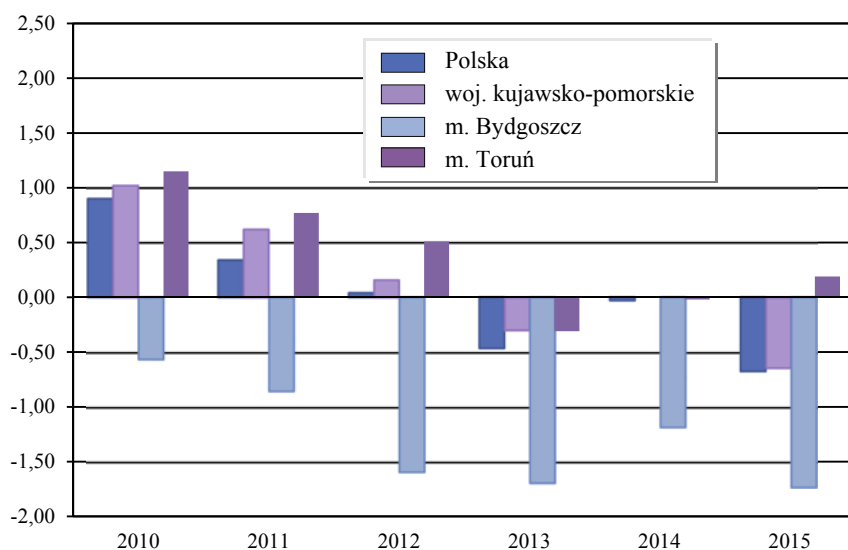
W województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. zarejestrowano 19190 urodzeń żywych, tj. mniej o 841 niż przed rokiem i mniej o 3406 niż w 2010 r. **Współczynnik urodzeń żywych** wyniósł 9,19‰ (8 lokata w kraju) i był niższy w stosunku do notowanego rok wcześniej (9,58‰)

i niższy od odnotowanego w 2010 r. (10,77‰). W kraju w 2015 r. współczynnik wyniósł 9,60‰.

W 2015 r. w województwie zmarło 20523 osób, tj. więcej: o 495 osób niż przed rokiem i o 70 niż w 2010 r. Ogólny **współczynnik zgonów** wyniósł 9,83‰ (6 lokata w kraju), podczas gdy rok wcześniej – 9,58‰, a w 2010 r. wyniósł 9,75‰. W kraju współczynnik ukształtował się na poziomie 10,27‰. W stosunku do roku poprzedniego, jak i w odniesieniu do 2010 r. spadła umieralność niemowląt. **Współczynnik zgonów niemowląt** (liczony na 1000 urodzeń żywych) przyjął wartość 4,06‰ (wobec 4,64‰ w 2014 r. i 5,80‰ w 2010 r.), co plasuje województwo kujawsko-pomorskie na 9 pozycji wśród wszystkich województw.

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności faktycznie zamieszkanej (według stanu w dniu 30 VI).

Wyk. 11. **Przyrost naturalny na 1000 ludności**

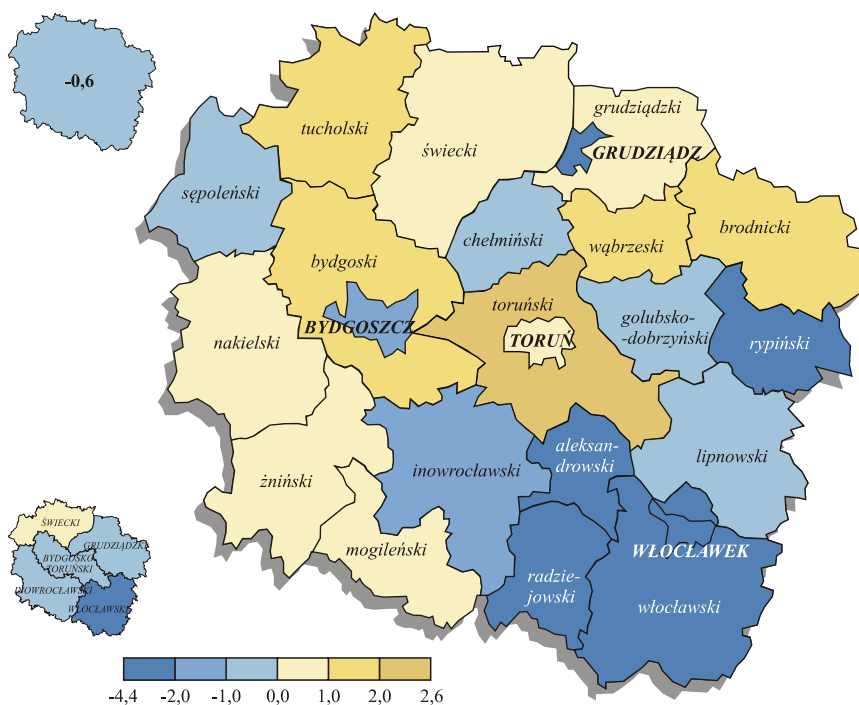


W województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. zanotowano, w odróżnieniu od roku poprzedniego, ujemny **przyrost naturalny**. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów wyniosła minus 1333, podczas gdy rok wcześniej plus 3, a w 2010 r. plus 2143. Współczynnik przyrostu naturalnego w 2015 r. osiągnął wartość minus 0,64‰ (co daje 7 lokatę w kraju) i był niższy niż przed rokiem

(0,00‰) oraz niższy niż w 2010 r. (1,02‰). Omawiany współczynnik dla Polski osiągał niższe wartości we wszystkich analizowanych latach, a w 2015 r. ukształtował się na poziomie minus 0,67‰.

W 2015 r. województwie kujawsko-pomorskim współczynnik przyrostu naturalnego przyjmował najwyższe wartości dodatnie w powiatach położonych wokół miast na prawach powiatu, tj. toruńskim i bydgoskim (odpowiednio 2,63% i 1,81%) oraz w powiecie wąbrzeskim, tucholskim

Wyk. 12. **Przyrost naturalny na 1000 ludności
w województwie kujawsko-pomorskim
według podregionów i powiatów w 2015 r.**



i brodnickim (odpowiednio 1,50‰, 1,41‰ i 1,19‰). Łącznie w województwie notowano dodatnie wartości współczynnika przyrostu naturalnego w dziesięciu powiatach ziemskich oraz jednym mieście na prawach powiatu – Toruniu. Najniższą wartość współczynnika zanotowano we Włocławku (– 4,43‰) oraz w powiatach rypińskim, aleksandrowskim i włocławskim (odpowiednio – 2,41‰, – 2,35‰ i – 2,34‰).

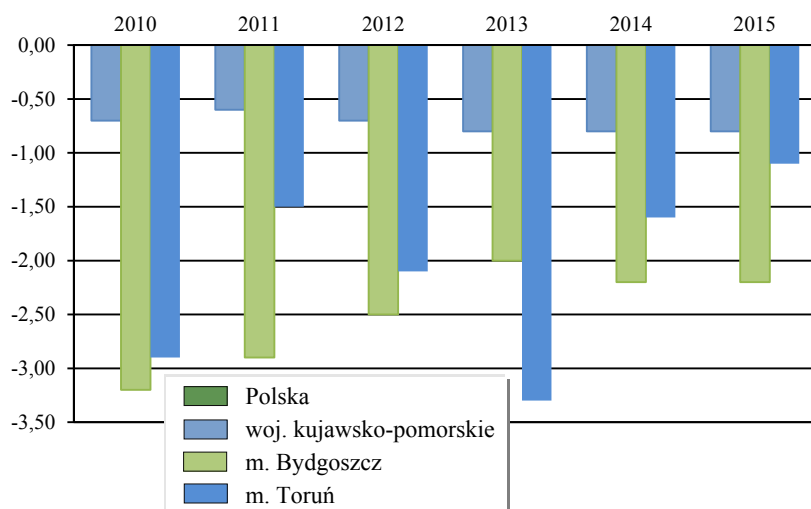
W kujawsko-pomorskich urzędach stanu cywilnego w 2015 r. zarejestrowano 10354 nowo zawartych małżeństw, tj. więcej o 60 niż przed rokiem i o 2093 mniej niż w 2010 r. W skali roku wyższy był również **współczynnik małżeństw**, który w omawianym okresie osiągnął poziom 4,96‰ (wobec 4,92‰ w 2014 r. i 5,93‰ w 2010 r.), tj. 5,5 % małżeństw zawartych w kraju. W analizowanych latach liczba nowo zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności była zbliżona lub nieco wyższa w województwie niż średnia w Polsce.

Tabl. 4. **Ruch naturalny ludności i saldo migracji na 1000 ludności w okresie I-XII**

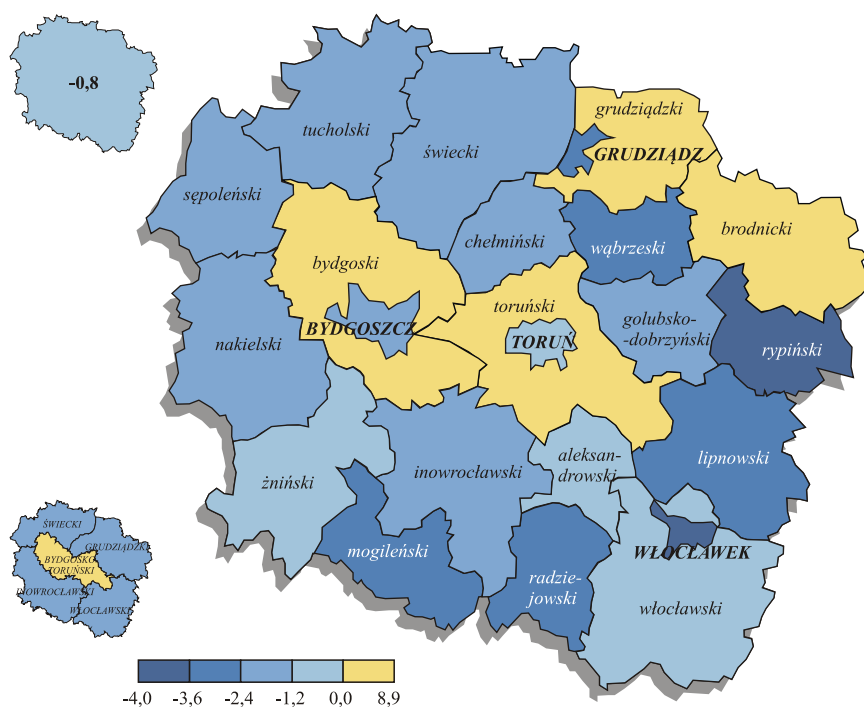
Wyszczególnienie	2010	2014	2015
POLSKA			
Małżeństwa	5,93	4,90	4,91
Urodzenia żywe	10,73	9,75	9,60
Zgony	9,83	9,78	10,27
w tym niemowląt ^a	4,98	4,22	4,00
Przyrost naturalny ^b	0,90	-0,03	-0,67
Saldo migracji wewnętrznych	x	x	x
Saldo migracji zagranicznych	-0,05	-0,41	.
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Małżeństwa	5,93	4,92	4,96
Urodzenia żywe	10,77	9,58	9,19
Zgony	9,75	9,58	9,83
w tym niemowląt ^a	5,80	4,64	4,06
Przyrost naturalny ^b	1,02	0,00	-0,64
Saldo migracji wewnętrznych	-0,69	-0,83	-0,84
Saldo migracji zagranicznych	-0,11	-0,53	.
M. BYDGOSZCZ			
Małżeństwa	5,76	4,74	4,93
Urodzenia żywe	9,62	9,08	8,67
Zgony	10,19	10,26	10,40
w tym niemowląt ^a	6,83	3,99	3,55
Przyrost naturalny ^b	-0,56	-1,18	-1,73
Saldo migracji wewnętrznych	-3,17	-2,16	-2,20
Saldo migracji zagranicznych	-0,30	-0,90	.
M. TORUŃ			
Małżeństwa	5,87	4,60	4,65
Urodzenia żywe	10,18	9,43	9,60
Zgony	9,03	9,46	9,41
w tym niemowląt ^a	5,74	3,13	5,13
Przyrost naturalny ^b	1,15	-0,02	0,19
Saldo migracji wewnętrznych	-2,93	-1,65	-1,06
Saldo migracji zagranicznych	-0,20	-0,42	.

^a Dzieci w wieku poniżej 1 roku. Na 1000 urodzeń żywych. ^b Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym okresie.

Wyk. 13. Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności



Wyk. 14. Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały na 1000 ludności w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2015 r.



Podobnie jak w poprzednich analizowanych latach, w 2015 r., **saldo migracji wewnętrznych** ludności na pobyt stały było ujemne. Oznacza to, że liczba osób wymeldowanych z pobytu stałego w roku przekroczyła liczbę osób zameldowanych na pobyt stały w tym czasie w ruchu wewnętrznym i tak: w 2015 r. – o 1749 osób, w 2014 r. – o 1738, a w 2010 r. – o 1443 osoby.

Analizując saldo migracji wewnętrznych ludności na pobyt stały w województwie kujawsko-pomorskim według powiatów w 2015 r. należy stwierdzić, iż przyjęło ono wartości dodatnie jedynie w czterech powiatach: toruńskim, bydgoskim, grudziądzkim i brodnickim. Wartości salda migracji wewnętrznych na pobyt stały odnotowane w 2015 r. w powyższych powiatach były szczególnie wysokie w pierwszych dwóch wymienionych powiatach i wynosiło odpowiednio 8,93 i 8,85 osób w przeliczeniu na 1000 ludności.

Dane prezentujące ludność w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Stan i ruch naturalny ludności w województwie kujawsko-pomorskim” – opracowanie sygnałne dostępne co roku,
- „Rocznik Statystyczny Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2015” – publikacja dostępna co roku;
- „Województwo Kujawsko-Pomorskie 2015 - podregiony, powiaty, gminy” – publikacja dostępna co roku; jak również w Banku Danych Lokalnych.

RYNEK PRACY

■ ZATRUDNIENIE

W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim po raz pierwszy, po trzech latach spadku, zaobserwowano wzrost przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w skali roku. W porównaniu z 2014 r. najbardziej wzrosło zatrudnienie w sekcjach: transport i gospodarka magazynowa, handel; naprawa pojazdów samochodowych oraz przetwórstwo przemysłowe. Blisko 50% zatrudnionych w 2015 r. w województwie stanowili zatrudnieni w sekcji przetwórstwo przemysłowe.

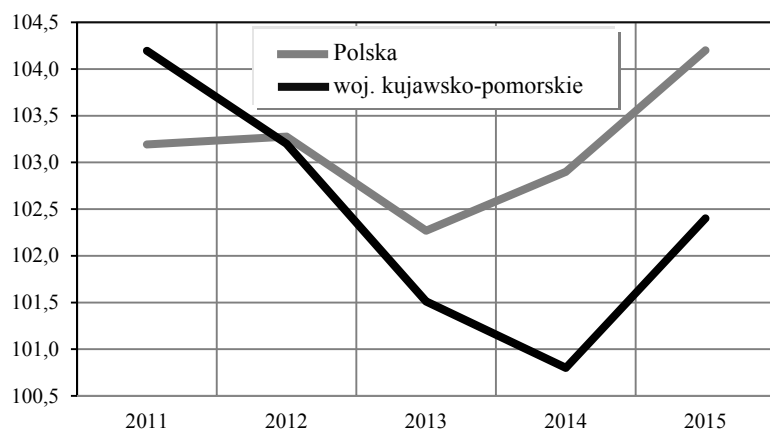
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. ukształtowało się na poziomie 243,0 tys. osób, co oznacza, że było o 1,6% wyższe w stosunku do poprzedniego roku i o 2,4% wyższe niż w 2010 r. W kraju w 2015 r. odnotowano wzrost zatrudnienia w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,3%.

Dane o przeciętnym zatrudnieniu obejmują osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy w pełnym wymiarze czasu pracy oraz niepełnym, w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Tabl. 5. **Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw**

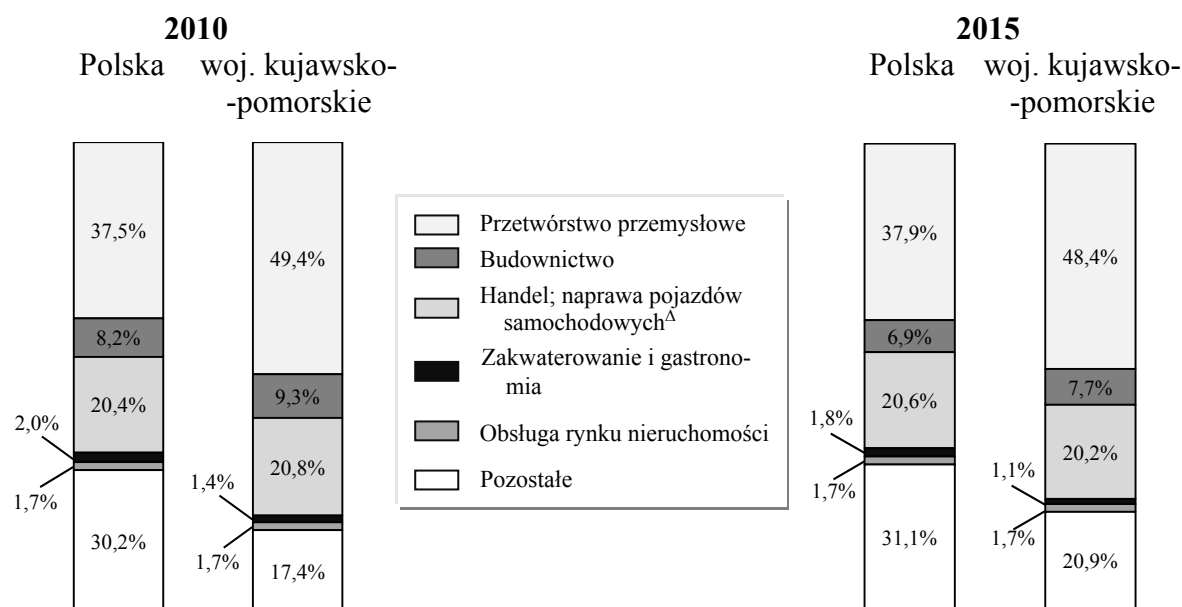
Wyszczególnienie	2010	2014	2015		
	w tysiącach			2010=100	2014=100
Polska	5372,6	5529,5	5601,6	104,2	101,3
woj. kujawsko-pomorskie	237,3	239,3	243,0	102,4	101,6
m. Bydgoszcz	57,5	56,2	56,6	98,5	100,6
m. Toruń	38,3	38,3	38,6	100,9	100,8

Wyk. 15. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw**
2010 = 100



W 2015 r. największe zatrudnienie w województwie kujawsko-pomorskim zanotowano w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 117,5 tys. osób, tj. 48,4% ogółu zatrudnionych w sektorze przedsiębiorstw oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych – 49,0 tys. osób, tj. 20,2% ogółu zatrudnionych. W odniesieniu do 2010 r. największe zmiany w strukturze zatrudnienia zaobserwowano w budownictwie. Udział ten zmniejszył się o 1,6 p. proc.

Wyk. 16. Struktura przeciętnego zatrudnienia według sekcji PKD 2007



W 2015 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, przeciętne zatrudnienie zwiększyło się najbardziej w sekcjach: transport i gospodarka magazynowa (o 9,1%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 3,2%) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 2,5%). Natomiast największy spadek w skali roku wystąpił m.in. w sekcjach budownictwo (o 9,7%) oraz informacja i komunikacja (o 4,5%).

Tabl. 6. Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim

Wyszczególnienie	2014				2015				
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	w tys. osób
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100								
O g ó ł e m	98,6	98,6	98,8	99,3	100,4	100,8	100,9	101,6	243,0
w tym:									
Przemysł	98,9	99,2	99,2	100,1	102,5	102,7	102,7	102,4	126,4
w tym:									
przetwórstwo przemysłowe	98,6	99,0	99,2	100,2	102,8	103,0	102,8	102,5	117,5
dostawa wody; gospodaro- wanie ściekami i odpada- mi; rekultywacja ^Δ	103,7	103,0	102,5	102,3	102,2	102,5	101,8	101,5	6,2
Budownictwo	93,1	94,4	94,5	93,1	88,0	88,0	88,3	90,3	18,8
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	96,6	95,7	97,4	97,8	99,1	100,2	100,3	103,2	49,0
Transport i gospodarka maga- zynowa	102,5	102,0	102,3	103,0	104,6	106,5	107,3	109,1	14,4
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	95,1	95,9	96,5	96,8	98,5	99,7	98,9	99,5	2,8
Informacja i komunikacja	98,9	97,3	114,6	113,9	111,8	112,2	94,5	95,5	2,0
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	99,9	99,6	99,9	99,1	99,5	99,1	98,6	99,3	4,2
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	107,7	108,5	103,5	104,1	97,2	96,4	99,2	100,3	13,5

■ BEZROBOCIE REJESTROWANE

W województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w Polsce, od grudnia 2009 r. nie zanotowano rocznego spadku stopy bezrobocia rejestrowanego, taką sytuację obserwuje się od roku 2014. W końcu 2015 r. w województwie stopa bezrobocia wyniosła 13,3% i była o 2,2 p. proc. niższa niż w 2014 r. We wszystkich województwach w skali roku zanotowano niższą wartość stopy bezrobocia. Bezrobotni zarejestrowani w powiatowych urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim w końcu grudnia 2015 r. stanowili 6,9% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż przed rokiem.

W końcu grudnia 2015 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa kujawsko-pomorskiego wyniosła 107,3 tys. osób i była niższa od zanotowanej przed rokiem (o 19,9 tys. osób, tj. o 15,6%) oraz niższa niż w 2010 r. (o 32,1 tys. osób, tj. o 23,1%). W kraju w końcu 2015 r. liczba bezrobotnych była o 14,3% niższa niż rok wcześniej i o 20,0% niższa niż w 2010 r.

Dane o bezrobociu rejestrowanym dotyczące osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 149 z późniejszymi zmianami).

Tabl. 7. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
POLSKA			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	1954,7	1825,2	1563,3
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	3042,0	2452,8	2368,8
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	2979,8	2786,2	2630,6
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	83	46	31
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	12,4	11,4*	9,8
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	139,4	127,1	107,3
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	203,2	174,5	167,8
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	198,2	198,2	187,6
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	129	43	36
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	17,0	15,5*	13,3
M. BYDGOSZCZ			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	13,0	12,1	8,8
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	23,3	19,0	17,1
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	22,6	21,1	20,4
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	318	17	16
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	8,0	7,4*	5,4

^a W ciągu roku.

Tabl. 7. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
M. TORUŃ			
Bezrobotni zarejestrowani w tys.	7,5	7,4	6,2
Bezrobotni nowo zarejestrowani ^a w tys.	15,2	12,0	11,0
Bezrobotni wyrejestrowani ^a w tys.	15,3	14,0	12,2
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy	48	17	17
Stopa bezrobocia rejestrowanego w %	8,2	8,1*	6,9

^a W ciągu roku.

W końcu 2015 r. we wszystkich powiatach województwa kujawsko-pomorskiego liczba bezrobotnych była mniejsza niż w roku poprzednim, przy czym największy spadek odnotowano w Bydgoszczy (o 27,3%) oraz w powiecie bydgoskim (o 25,5%). Natomiast najmniejszy spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych odnotowano w powiatach: radziejowskim i włocławskim (odpowiednio o 7,0% i o 9,3%).

Bezrobotni nieposiadający prawa do zasiłku to zarejestrowane w urzędach pracy osoby bezrobotne, które utraciły bądź nie nabyły prawa do zasiłku.

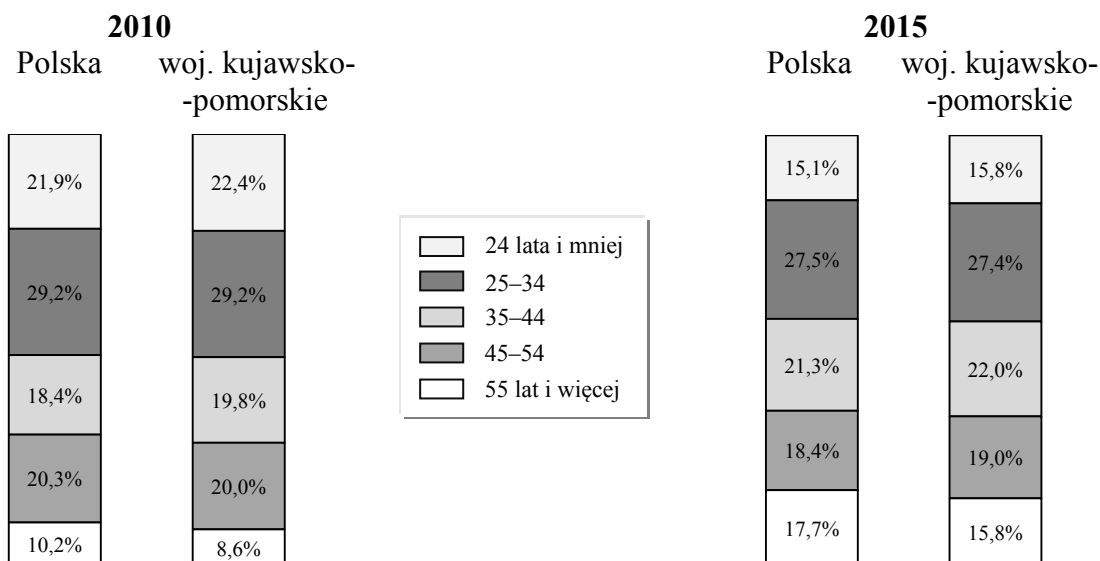
W dniu 31 grudnia 2015 r. 84,0% ogółu bezrobotnych w regionie nie posiadało prawa do zasiłku (w 2014 r. – 84,9%), 85,4% stanowiły osoby uprzednio pracujące (w 2014 r. – 84,2%), a 47,1% to mieszkańcy wsi (w 2014 r. – 46,6%).

W końcu grudnia 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim wśród osób bezrobotnych, podobnie jak w kraju, przeważały kobiety. Stanowiły one 56,3% ogółu zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy (przed rokiem – 55,1%). Liczba kobiet zarejestrowanych jako bezrobotne spadła w skali roku o 13,9%.

W końcu 2015 r. bezrobocie w województwie kujawsko-pomorskim nadal dotyczyło przede wszystkim ludzi młodych – najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25–34 lata (29,3 tys.), a ich odsetek w ogólnej liczbie bezrobotnych w porównaniu z poprzednim rokiem zmniejszył się o 0,3 p. proc. (do 27,3%). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba osób bezrobotnych spadła we wszystkich kategoriach wiekowych najmniejszy spadek wystąpił dla osób w wieku 55 lat i więcej – o 6,0% (z 18,1 tys. do 17,0 tys. osób). W badanym okresie stanowiły one 15,8% ogółu bezrobotnych w województwie (przed rokiem 14,2%).

Wyk. 17. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku**

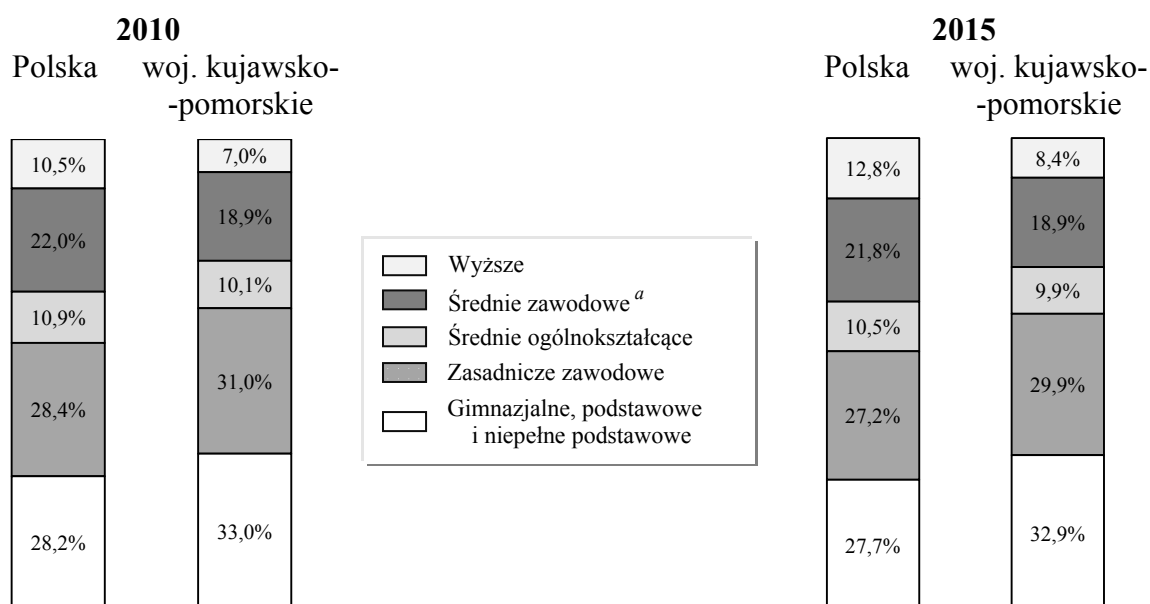
Stan w dniu 31 XII



Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe (w końcu grudnia 2015 r. odpowiednio 32,9% i 29,9% ogólnej liczby bezrobotnych). Udział osób posiadających wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe zwiększył się w porównaniu z 2014 r. o 0,4 p. proc.; natomiast udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym zmniejszył się o 0,5 p. proc. Problemy na rynku pracy odczuwały również osoby z wyższym wykształceniem. W badanym okresie zanotowano zwiększenie udziału takich osób w ogólnej liczbie bezrobotnych o 0,2% p. proc. do 8,4%), jednakże podobnie jak we wszystkich kategoriach bezrobotnych wg wykształcenia nastąpił spadek ich liczby o 13,7% – był to jednak najmniejszy spadek ze wszystkich kategorii.

Wyk. 18. **Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według poziomu wykształcenia**

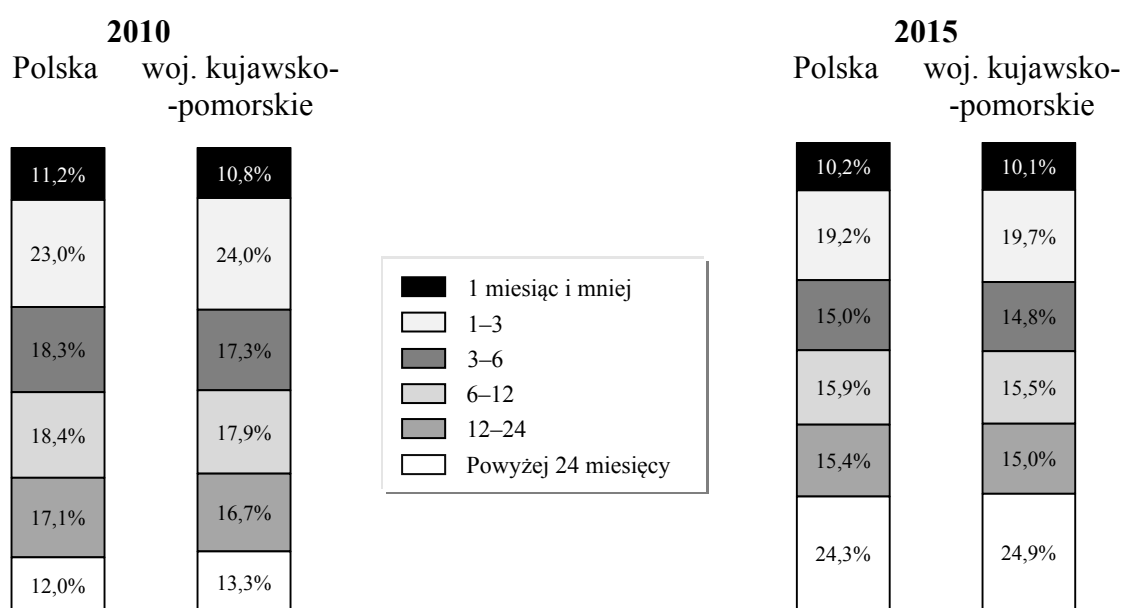
Stan w dniu 31 XII

^a Łącznie z wykształceniem policealnym.

Spośród wszystkich kategorii bezrobotnych wyodrębnionych ze względu na czas pozostawania bez pracy najmniejszy spadek w ujęciu rocznym odnotowano w przypadku osób pozostających bez pracy 1–3 miesięcy, 3–6 miesięcy, do 1 miesiąca oraz powyżej 24 miesięcy (odpowiednio o 9,1%, o 10,8% oraz w dwóch pozostałych grupach po 15,0%). Udział wymienionych kategorii w ogólnej liczbie bezrobotnych wzrósł odpowiednio o 1,4 p. proc. do 19,7%, o 0,8 p. proc. do 14,8%, o 0,1 p. proc. do 10,1% oraz o 0,1 p. proc. do 24,8%). W kategoriach 6–12 miesięcy oraz 12–24 miesięcy nastąpił spadek w stosunku do 2015 r. (odpowiednio o 15,2% oraz o 27,9%). Udział tych grup osób w ogólnej liczbie bezrobotnych odpowiednio wzrósł o 0,1 p. proc. do 15,5%, oraz spadł o 2,6 p. proc. do 15,0 %.

Wyk. 19. Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według czasu pozostawania bez pracy^a

Stan w dniu 31 XII



^a Przedziały zostały domknięte prawostronnie.

Największe trudności ze znalezieniem pracy w końcu grudnia 2015 r. miały osoby z krótkim stażem pracy (1–5 lat oraz 1 rok i mniej); ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł odpowiednio 24,0% i 17,0%. W kategoriach: bez stażu oraz ze stażem 20–30 lat nastąpił spadek udziału liczby bezrobotnych w ogółem odpowiednio o 1,2 p. proc. i 0,2 p. proc., natomiast dla osób bezrobotnych ze stażem pracy do 1 roku, 5–10 lat oraz 1–5 lat nastąpił spadek udziału odpowiednio o 1,1 p. proc., o 0,2 p. proc. oraz o 0,1 p. proc. W pozostałych kategoriach bezrobotnych wg staż pracy udział ten nie zmienił się w stosunku do 2014 r. W porównaniu z rokiem poprzednim we wszystkich kategoriach nastąpił spadek liczby bezrobotnych, przy czym najmniejszy odnotowano dla osób ze stażem pracy 1 rok i mniej (o 9,7%), a największy dla osób bezrobotnych bez stażu pracy (o 22,0%).

Wśród najliczniejszych grup osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy województwa kujawsko-pomorskiego liczba bezrobotnych zmniejszyła się w porównaniu z końcem 2014 r. Największy spadek miał miejsce w przypadku bezrobotnych do 25. roku życia (spadek o 23,4%), natomiast najmniejszy spadek odnotowano w przypadku osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia (o 11,9%). Udział bezrobotnych powyżej 50. roku życia w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobot-

nych wzrósł w porównaniu z analogicznym okresem 2014 r. o 1,1 p. proc. do 25,8%. Natomiast udział długotrwale bezrobotnych oraz bezrobotnych do 25. roku życia w ogólnej ich liczbie spadł w stosunku rocznym odpowiednio o 2,3 p. proc oraz 1,6 p. proc. do poziomu analogicznie 58,9% oraz 15,8%. Udział niepełnosprawnych pozostał na niezmiennym poziomie (4,7%).

Tabl. 8. **Bezrobotni zarejestrowani oraz stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim**

Wyszczególnienie	2014				2015			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu):								
w tysiącach osób	151,7	132,1	126,4	127,1	127,9	109,9	104,4	107,3
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	95,3	90,6	88,1	84,7	84,3	83,2	82,6	84,4
Bezrobotni nowo zarejestrowani (napływ):								
w tysiącach osób	43,6	35,1	45,0	50,8	42,5	36,4	41,8	47,0
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	86,3	89,4	92,4	101,7	97,3	103,8	93,0	92,6
Bezrobotni wyrejestrowani (odpływ):								
w tysiącach osób	42,8	54,7	50,7	50,1	41,7	54,5	47,4	44,2
analogiczny okres roku poprzedniego = 100	106,1	104,0	99,6	115,6	97,3	99,6	93,4	88,2
Płynność bezrobocia (napływ-odpływ) w tysiącach osób	0,8	-19,5	-5,7	0,7	0,8	-18,0	-5,5	2,9
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	18,3	16,3	15,7	15,5*	15,5	13,6	13,0	13,3

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

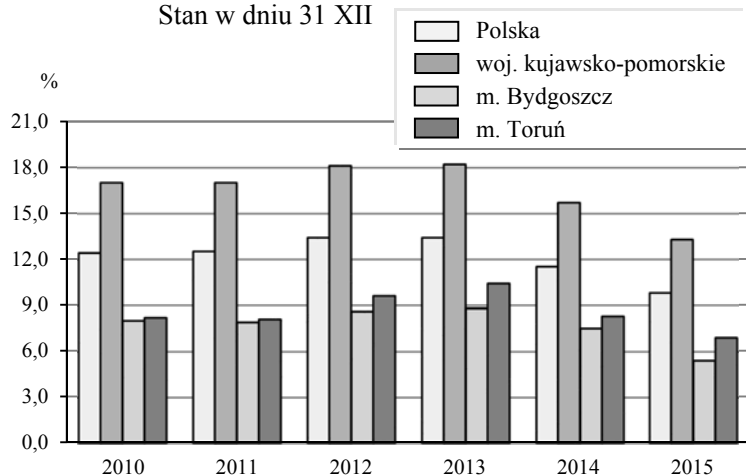
Stopa bezrobocia rejestrowanego w kraju w kolejnych miesiącach 2015 r. była niższa niż w analogicznych miesiącach poprzedniego roku. W analogiczny sposób stopa bezrobocia kształtowała się w województwie.

W końcu grudnia wskaźnik ogólnokrajowy wyniósł 9,8% i był niższy o 1,6 p. proc. w odniesieniu do zanotowanego przed rokiem, oraz niższy o 2,6 p. proc. w porównaniu z grudniem 2010 r. W województwie kujawsko-pomorskim w końcu 2015 r. stopa bezrobocia rejestrowanego ukształtowała się na poziomie

13,3% i była o 2,2 p. proc. niższa od zanotowanego w grudniu 2014 r. i o 3,7 p. proc. niższa niż w 2010 r. W grudniu 2015 r. tylko w województwie warmińsko-mazurskim zanotowano wyższy wskaźnik, natomiast w województwie zachodniopomorskim był on na tym samym poziomie.

Wyk. 20. **Stopa bezrobocia rejestrowanego**

Stan w dniu 31 XII



Spadek omawianego wskaźnika w skali roku odnotowano we wszystkich powiatach i wyniósł on od 1,2 p. proc. (w Toruniu) do 3,6 p. proc. (w powiecie lipnowskim). W województwie nadal obserwowano dość duże terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia rejestrowanego. Rozpiętość pomiędzy najniższą i najwyższą wartością wskaźnika w powiatach wyniosła 18,1 p. proc. i w skali roku pozostała

na niezmienionym poziomie. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: włocławskim (23,5%), lipnowskim (21,9 %) oraz radziejowskim (21,6%), zaś najniższą w miastach na prawach powiatu: Bydgoszczy (5,4%) i Toruniu (6,9%).

Wyk. 21. **Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2015 r.**

Stan w dniu 31 XII



W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim liczba nowo zarejestrowanych bezrobotnych wyniosła 167,8 tys. osób i była mniejsza niż przed rokiem (o 6,7 tys., tj. o 3,9%) i mniejsza w porównaniu ze stanem z 2010 r. (o 35,4 tys., tj. o 17,4%). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich odsetek w ogólnej liczbie nowo zarejestrowanych zwiększył się o 0,8 p. proc. w stosunku do 2014 r. i wyniósł 85,6%.

Z ewidencji bezrobotnych w województwie kujawsko-pomorskim w ciągu 2015 r.

skreślono 187,6 tys. osób, tj. o 5,4% mniej niż przed rokiem oraz o 5,3% mniej, co w analogicznym okresie 2010 r. Główną przyczynę wyrejestrowania stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 90,6 tys. osób (wobec 89,7 tys. przed rokiem). Udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się w ujęciu rocznym o 3,0 p. proc. (do 48,3%).

W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim bilans bezrobotnych kształtował się korzystnie, tzn. w ciągu roku wyłączono z ewidencji o 19,9 tys. osób więcej niż zarejestrowano. Relacja napływu do odpływu z bezrobocia ukształtowała się na poziomie 89,4%. Powiatowe urzędy pracy w województwie kujawsko-pomorskim w ciągu całego 2015 r. miały do dyspozycji 95,3 tys. ofert pracy, tj. o 18,9% więcej niż rok wcześniej. W końcu grudnia na 1 ofertę pracy przypadało 36 bezrobotnych (wobec 43 osób przed rokiem) i wskaźnik ten był wyższy niż w skali kraju (31). W 2015 r. najkorzystniejsze wartości wskaźnik przyjął w powiecie świeckim (12 osób na 1 ofertę pracy) oraz powiecie aleksandrowskim (14 osób), natomiast najgorsze w powiecie grudziądzkim, gdzie na 1 ofertę pracy przypadało 400 zarejestrowanych bezrobotnych.

■ BADANIE AKTYWNOŚCI EKONOMICZNEJ LUDNOŚCI¹

W IV kwartale 2015 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w regionie liczyła 928 tys. osób, a biernych zawodowo – 745 tys. Ludność aktywną zawodowo tworzyli pracujący (859 tys. osób) i bezrobotni (68 tys.).

Dane o aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej opracowano na podstawie reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), prowadzonego w cyklu kwartalnym. Badaniem objęte są osoby będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach.

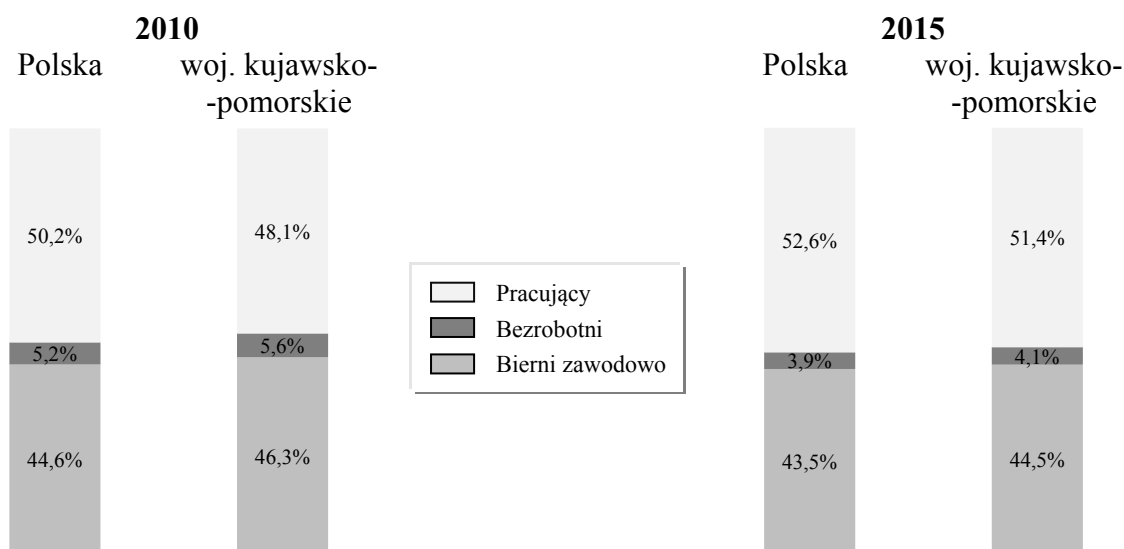
Tabl. 9. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
POLSKA			
Aktywni zawodowo w tys.	17153	17427	17489
pracujący	15557	16018	16280
bezrobotni	1597	1410	1210
Bierni zawodowo w tys.	13826	13543	13473
Współczynnik aktywności zawodowej w %	55,4	56,3	56,5
Wskaźnik zatrudnienia w %	50,2	51,7	52,6
Stopa bezrobocia w %	9,3	8,1	6,9
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Aktywni zawodowo w tys.	858	907	928
pracujący	768	811	859
bezrobotni	90	97	68
Bierni zawodowo w tys.	739	714	745
Współczynnik aktywności zawodowej w %	53,7	56,0	55,5
Wskaźnik zatrudnienia w %	48,1	50,0	51,3
Stopa bezrobocia w %	10,5	10,7	7,3

¹ Prezentowane wyniki BAEL zostały uogólnione w oparciu o bilanse ludności opracowane na podstawie NSP 2011. Dane nie obejmują osób w obiektach zbiorowego zakwaterowania i bezdomnych oraz osób nieobecnych w gospodarstwach domowych 12 miesięcy i więcej.

W 2015 r. struktura ludności według statusu na rynku pracy zmieniła się zarówno w stosunku do notowanej w IV kwartale roku poprzedniego, jak i 2010 r. W odniesieniu do analogicznego okresu 2014 r. wzrósł o 1,3 p. proc. udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (w porównaniu z IV kwartałem 2010 r. zanotowano wzrost o 3,2 p. proc.). Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej w IV kwartale 2015 r. zmalał o 1,9 p. proc. w odniesieniu do notowanego w analogicznym okresie roku poprzedniego i o 1,5 p. proc. w odniesieniu do IV kwartału 2010 r.

Wyk. 22. **Struktura ludności w wieku 15 lat i więcej wg statusu na rynku pracy w IV kwartale**

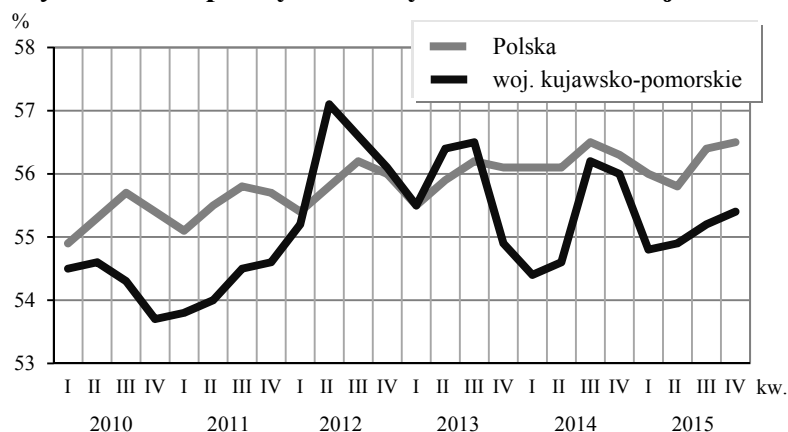


Liczba aktywnych zawodowo w IV kwartale 2015 r. zwiększyła się w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie 2014 r. o 2,3%. Tendencję wzrostową obserwowano zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy).

W omawianym okresie 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na poziomie 55,5% (jego wartość dla kraju wyniosła 56,5%). Zaobserwowano spadek aktywności zawodowej

Wyk. 23. **Współczynnik aktywności zawodowej**



w województwie w ujęciu rocznym o 0,5 p. proc., a w odniesieniu do analogicznego kwartału 2010 r. – wzrost o 1,8 p. proc., w kraju zaobserwowano wzrost odpowiednio o 0,2 p. proc. i o 1,1 p. proc. W analizowanym okresie w województwie kujawsko-pomorskim wśród mężczyzn zanotowano wyższą wartość współczynnika aktywności zawodowej (65,7%) niż wśród kobiet (46,3%).

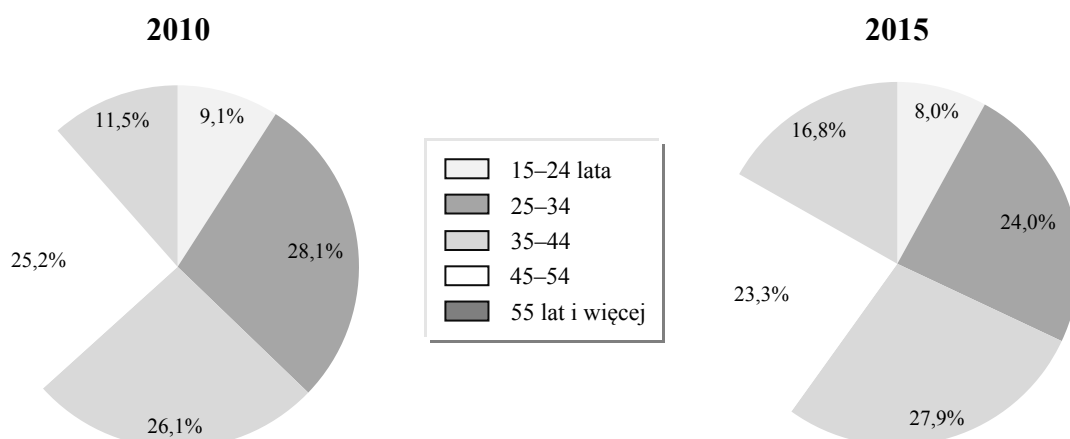
Do **pracujących** zaliczono wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód, tzn. były zatrudnione w charakterze pracownika najemnego, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem;
- formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych) jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; jeśli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium w BAEL w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące prace nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia.

Populacja pracujących w IV kwartale 2015 r. liczyła 859 tys. i była o 48 tys., tj. o 5,9% większa niż w roku poprzednim. W porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. omawiana zbiorowość zwiększyła się o 91 tys. osób (o 11,8%), a obserwowany wzrost dotyczył obydwu płci. W analizowanym okresie wśród pracujących mniejszy udział miały kobiety (43,8%) niż mężczyźni.

Biorąc pod uwagę wiek pracujących, w IV kwartale 2015 r. najmniejszy udział w omawianej zbiorowości miały osoby ze skrajnych grup wiekowych, tzn. 15–24 lata (8,0%) i 55 lat i więcej (16,8%). Udziały pozostałych grup wyodrębnionych ze względu na wiek były zbliżone i mieściły się w granicach 23,3% – 27,9%.

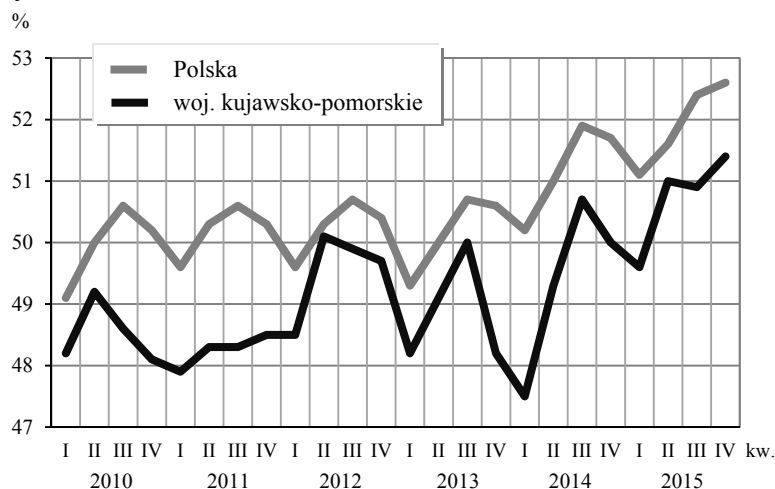
Wyk. 24. **Struktura pracujących według wieku w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale**



Wskaźnik zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale 2015 r. wyniósł 51,3% (był o 1,3 p. proc. niższy od średniego w kraju). W odniesieniu do analogicznego kwartału 2014 r. wzrósł o 1,3 p. proc. (w skali kraju wzrósł o 0,9 p. proc.).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności (ogółem lub danej grupy).

Wyk. 25. Wskaźnik zatrudnienia



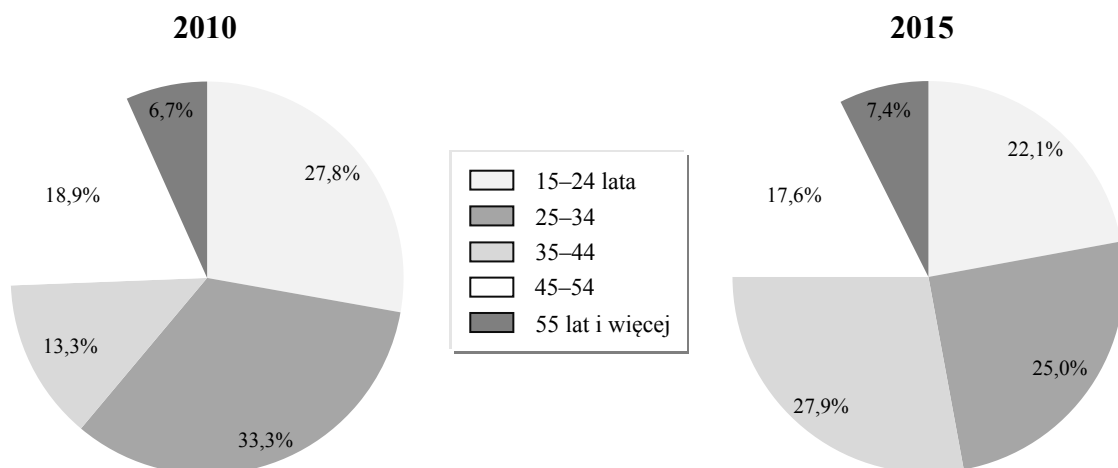
W IV kwartale 2015 r. liczba bezrobotnych w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 68 tys. osób i w odniesieniu do analogicznego okresu roku poprzedniego zmalała o 29 tys. osób (wśród mężczyzn odnotowano spadek liczby bezrobotnych o 8 tys., a wśród kobiet – o 20 tys.). W porównaniu z analogicznym okresem 2010 r. liczba osób bezrobotnych była niższa o 22 tys.

(o 24,4%). W IV kwartale 2015 r. większość osób bezrobotnych w regionie (55,9% ogólnej ich liczby) stanowili mężczyźni.

Analiza bezrobotnych w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale 2015 r. pod względem wieku wykazała, że najliczniejszą grupę tworzyły osoby należące do przedziału wiekowego 35–44 lata (27,9% ogólnej liczby bezrobotnych). Najmniejszą zbiorowość stanowiły osoby 55-ladne i starsze (7,4%).

Bezrobotni to osoby w wieku 15-74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki: w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi, w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy oraz były gotowe podjąć pracę w ciągu dwóch tygodni następujących po tygodniu badanym. Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

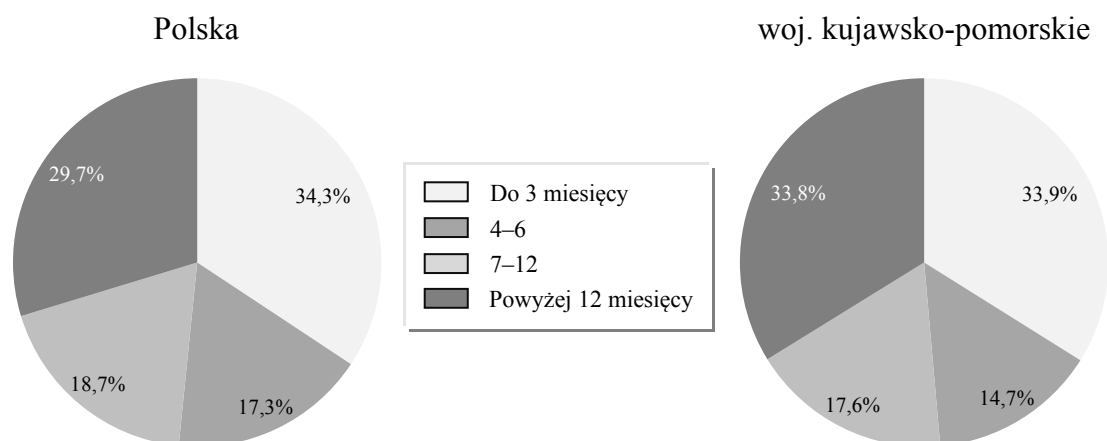
Wyk. 26. Struktura bezrobotnych według wieku w województwie kujawsko-pomorskim w IV kwartale



Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w IV kwartale 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł 11,3 miesiąca (w kraju – 11,8 miesiąca). Na przestrzeni roku okres

ten wydłużył się o 0,2 miesiąca (w Polsce skrócił się o 0,2 miesiąca). W analizowanym okresie liczba osób długotrwale poszukujących pracy (tzn. dłużej niż rok) w województwie wyniosła 23 tys., co stanowiło 33,8% ogólnej liczby bezrobotnych (wobec 33,0% rok wcześniej). W kraju w IV kwartale 2015 r. odsetek osób pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 29,6% i w porównaniu z zanotowanym przed rokiem zmniejszył się o 5,5 p. proc.

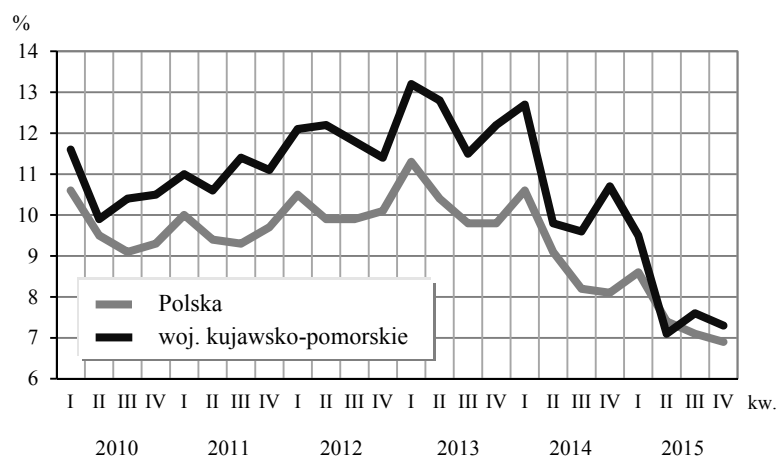
Wyk. 27. **Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy w IV kwartale 2015 r.**



Stopa bezrobocia w IV kwartale 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim ukształtowała się na poziomie 7,3% i była o 0,4 p. proc. wyższa od wskaźnika ogólnokrajowego. Na przestrzeni roku zmalała o 3,4 p. proc. (w Polsce – zmalała o 1,2 p. proc.), a w odniesieniu do analogicznego okresu 2010 r. zmalała o 3,2 p. proc. (w kraju zmalała o 2,4 p. proc.). W IV kwartale 2015 r. w województwie analizowany wskaźnik w przypadku mężczyzn wyniósł 7,3%, a wśród kobiet – 7,6%.

***Stopę bezrobocia** obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).*

Wyk. 28. **Stopa bezrobocia**

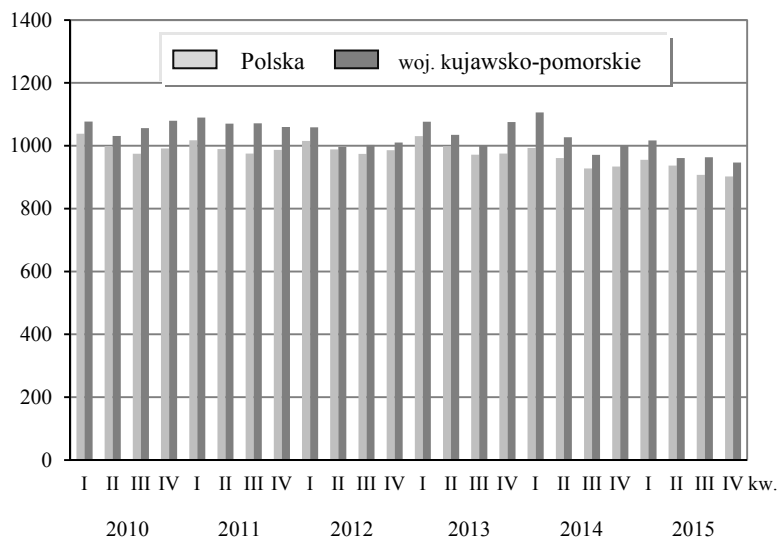


W IV kwartale 2015 r. w województwie analizowany wskaźnik w przypadku mężczyzn wyniósł 7,3%, a wśród kobiet – 7,6%.

W IV kwartale 2015 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 745 tys. osób i stanowiła 44,5% ogólnej liczby mieszkańców województwa w wieku 15 lat i więcej. W kraju udział biernych zawodowo w ogólnej liczbie ludności w tym wieku ukształtował się na poziomie 43,5%. Na przestrzeni roku liczba biernych zawodowo w województwie zwiększyła się o 4,3%, a w stosunku do analogicznego okresu 2010 r. – o 0,8%. W skali kraju

w analogicznych okresach liczebność analizowanej populacji zmalała odpowiednio o 0,5% i o 2,6%. Większą część zbiorowości osób biernych zawodowo w regionie stanowiły kobiety, których udział w IV kwartale 2015 r. wyniósł 63,5%.

Wyk. 29. Liczba osób niepracujących na 1000 osób pracujących



W regionie w IV kwartale 2015 r. na 1000 pracujących przypadało 946 osób bezrobotnych i biernych zawodowo. Rok wcześniej obciążenie to wynosiło 1000 osób, a w analogicznym okresie 2010 r. – 1079 osób. W IV kwartale 2015 r., podobnie jak w analogicznym okresie 2014 r. i 2010 r., w województwie kujawsko-pomorskim na 1000 pracujących przypadało więcej osób pozostających bez pracy niż w skali kraju.

Dane prezentujące rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Aktywność ekonomiczna ludności w województwie kujawsko-pomorskim” – opracowanie sygnałne dostępne co kwartał,
- „Popyt na pracę w województwie kujawsko-pomorskim” – opracowanie sygnałne dostępne co pół roku,
- „Rocznik Statystyczny Województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co roku,
- „Rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim” – publikacja dostępna co roku,
- „Osoby powyżej 50. roku życia na rynku pracy” – ogólnopolska publikacja dostępna co roku;

jak również w Banku Danych Lokalnych.

WYNAGRODZENIA

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim ukształtowało się na poziomie wyższym niż w roku poprzednim. W skali roku dynamika była wyższa we wszystkich okresach narastających, jednak tempo wzrostu było wolniejsze. W porównaniu z 2014 r. zwiększył się czas faktycznie przepracowany oraz wzrosło przeciętne wynagrodzenie za godzinę pracy.

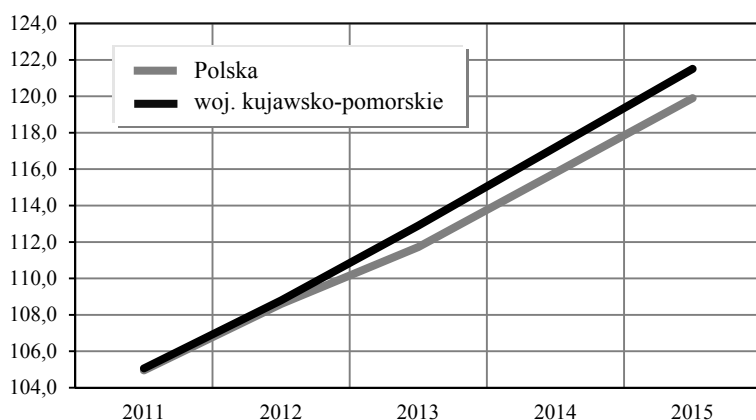
W 2015 r. w województwie przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw osiągnęło poziom 3459,49 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 3,7%. W kraju przeciętne wynagrodzenie brutto wyniosło 4121,41 zł, co również oznacza wzrost o 3,5 % w odniesieniu do zanotowanego przed rokiem.

Przeciętne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku do podziału lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie, po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

Tabl. 10. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015		
	w złotych		2010=100	2014=100	
Polska	3434,62	3980,24	4121,41	119,9	103,5
woj. kujawsko-pomorskie	2848,61	3336,60	3459,49	121,5	103,7
m. Bydgoszcz	3010,81	3448,94	3588,67	119,3	104,1
m. Toruń	3139,25	3765,58	3858,69	123,0	102,5

Wyk. 30. **Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw**
2010 = 100



W stosunku do poprzedniego roku, w 2015 r. wystąpił wzrost wynagrodzeń we wszystkich sekcjach sektora przedsiębiorstw w regionie, przy czym najwyższy zanotowano w sekcjach zakwaterowanie i gastronomia (o 5,8%), w budownictwie oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (w każdej z wymienionych sekcji wzrost o 5,4%).

Tabl. 11. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
w województwie kujawsko-pomorskim**

Sektory	2014				2015				
	I–III	I–VI	I–IX	I–XII	I–III	I–VI	I–IX	I–XII	w zł
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100								
O g ó ł e m	103,1	104,3	104,2	103,8	100,5	104,0	103,6	103,7	3459,49
w tym:									
Przemysł	103,2	104,3	104,1	103,7	103,1	102,7	102,8	103,1	3581,96
w tym:									
przetwórstwo przemysłowe	103,7	104,6	104,6	104,3	103,5	102,9	102,8	103,0	3554,35
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	102,0	102,0	102,2	102,1	101,7	103,0	103,2	103,7	3656,63
Budownictwo	102,4	101,7	102,4	102,1	106,6	105,7	104,8	105,4	3599,24
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	104,9	106,5	106,1	106,1	108,8	108,2	106,9	105,3	3317,22
Transport i gospodarka magazynowa	101,3	102,3	101,9	102,7	103,9	104,0	104,5	105,4	2910,61
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	101,1	99,4	104,0	106,1	105,7	106,5	103,0	105,8	2876,64
Informacja i komunikacja	111,5	107,9	106,1	104,8	97,9	100,0	100,8	101,1	5104,11
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	100,8	102,5	102,9	103,8	104,2	104,3	103,5	103,2	3827,58
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	100,6	108,1	107,7	107,5	113,4	100,4	100,6	101,7	2500,13

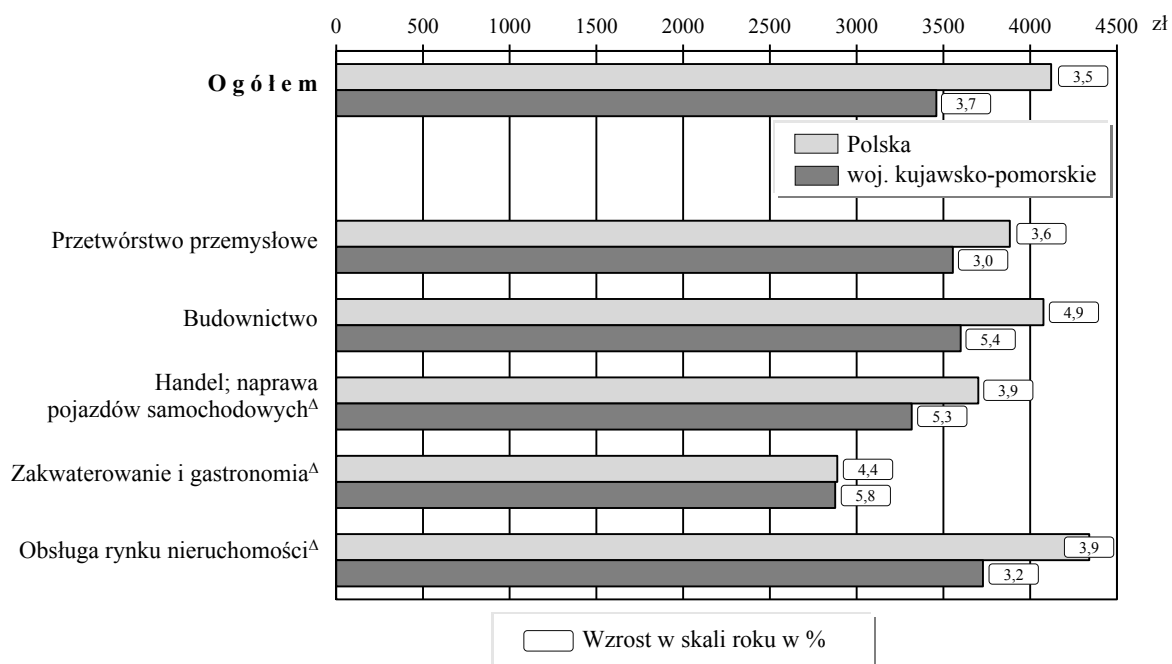
W 2015 r. wyższe przeciętne wynagrodzenia brutto od średniej wojewódzkiej zanotowano m.in. w sekcjach informacja i komunikacja (o 47,5% wyższe) oraz obsługa rynku nieruchomości (o 10,6% wyższe). Najniższe wynagrodzenia zanotowano natomiast w sekcjach administrowanie i działalność wspierająca (o 27,7% niższe od przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w województwie) oraz zakwaterowanie i gastronomia (o 16,8% niższe).

Zatrudnieni w jednostkach sektora przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. przepracowali średnio 431,0 mln godzin, tj. o 1,7% więcej niż przed rokiem. Najwięcej godzin przepracowano w sekcjach przetwórstwo przemysłowe – 209,3 mln (48,6% ogółu) i handel; naprawa pojazdów samochodowych – 86,4 mln (20,0%).

Średni czas przepracowany w ciągu miesiąca przez 1 zatrudnionego w sektorze przedsiębiorstw w 2015 r. wyniósł 147,8 godzin.

Przeciętne wynagrodzenie godzinowe w 2015 r. ukształtowało się na poziomie 23,40 zł. W porównaniu z 2014 r. zaobserwowano wzrost wynagrodzenia za godzinę pracy o 3,6%. Najwyższe wynagrodzenie za przepracowaną godzinę (podobnie jak w roku poprzednim) otrzymali zatrudnieni w sekcji informacja i komunikacja – 35,48 zł, a najniższe w sekcji administrowanie i działalność wspierająca – 16,88 zł.

Wyk. 31. **Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w wybranych sekcjach w 2015 r.**



Dane prezentujące przeciętne wynagrodzenia brutto w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał;
- „Rynek pracy w województwie kujawsko-pomorskim” – publikacja dostępna co roku;

jak również w Banku Danych Lokalnych.

ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE

W województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. przeciętna liczba emerytów i rencistów ukształtowała się na wyższym poziomie niż rok wcześniej. Wpływ na to miała zarówno wzrastająca zbiorowość świadczeniobiorców ZUS, jak i KRUS, przy czym większy wzrost odnotowano w grupie świadczeniobiorców KRUS, którzy stanowili w 2015 r. 16,7% ogółu emerytów i rencistów z województwa. W analizowanym roku, zarówno w odniesieniu do 2010 r., jak i do 2014 r., odnotowano wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto, przy czym świadczenia wypłacane przez ZUS charakteryzowały się wyższą dynamiką niż wypłacane rolnikom indywidualnym zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim, jak i w porównaniu z 2010 r.

W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 457,8 tys. osób i była wyższa od notowanej przed rokiem (o 2,0 tys. osób, tj. o 0,4%), ale niższa od notowanej w 2010 r. (o 9,9 tys. osób, tj. o 2,1%). Większe zmiany w tym zakresie stwierdzono w skali kraju – w omawianym roku świadczenia wypłacano przeciętnie 8476,9 tys. osób, czyli o 0,1% więcej niż w roku poprzednim, ale o 4,4% mniej niż w 2010 r.

Tabl. 12. Świadczenia społeczne

Wyszczególnienie	2010	2014	2015		
	w liczbach bezwzględnych			2010 = 100	2014 = 100
POLSKA ^a					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów pobierających w tys.	8866,0	8467,3	8476,9	95,6	100,1
świadczenia wypłacane przez ZUS	7491,4	7255,6	7273,8	97,1	100,3
rolników indywidualnych	1374,7	1211,6	1203,2	87,5	99,3
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1588,95	1922,92	1980,96	124,7	103,0
w tym emerytura	1698,35	2043,11	2096,55	123,4	102,6
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	954,68	1144,73	1179,63	123,6	103,0
w tym emerytura	996,18	1176,46	1209,81	121,4	102,8
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE					
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów pobierających w tys.	467,7	455,8	457,8	97,9	100,4
świadczenia wypłacane przez ZUS	383,8	379,6	381,3	99,3	100,4
rolników indywidualnych	83,9	76,1	76,5	91,2	100,5
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS w zł	1461,65	1767,97	1826,08	124,9	103,3
w tym emerytura	1597,22	1911,18	1966,09	123,1	102,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł	948,95	1150,77	1191,79	125,6	103,6
w tym emerytura	995,08	1175,64	1213,51	122,0	103,2

^a Łącznie z rentami wypadkowymi finansowanymi z FUS, a wypłacanymi przez MON, MSW oraz MS w zbiegu z emeryturami finansowanymi z budżetu MON, MSW oraz MS, a także wypłatami świadczeń rolnych z MON, MSW oraz MS nie uwzględnionymi w województwie.

W 2015 r. odsetek osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe w województwie w ogólnej ich zbiorowości w Polsce wyniósł 5,4% i utrzymał ten sam poziom co przed rokiem. Świadczeniobiorcy ZUS z terenu województwa kujawsko-pomorskiego stanowili 5,2% tej populacji w kraju (8 lokata); analizując liczbę wypłat z KRUS, województwo zajęło 7 pozycję w kraju (z udziałem 6,4%).

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) oraz w okresie od 1 I 2009 r. do 30 VI 2014 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (OFE).

W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim emerytury i renty z ZUS otrzymywało 381,3 tys. osób, tj. o 0,4% więcej niż przed rokiem i o 0,7% mniej niż w 2010 r. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się przeciętna liczba emerytów (o 1,7%). Zmalała przeciętna liczba rencistów otrzymujących świadczenia z tytułu niezdolności do pracy (o 3,9%).

W przypadku liczby osób pobierających renty rodzinne odnotowano niewielki spadek (na poziomie 0,3%). Emeryci stanowili w 2015 r. najliczniejszą grupę świadczeniobiorców ZUS (65,7% całej zbiorowości), najmniejszą zaś – osoby pobierające renty z tytułu niezdolności do pracy (16,0%).

Tabl. 13. Świadczenia społeczne w województwie kujawsko-pomorskim

Wyszczególnienie	2014				2015			
	I–III	I–VI	I–IX	I–XII	I–III	I–VI	I–IX	I–XII
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys.	456,7	456,0	455,8	455,8	456,7	457,0	457,3	457,8
analogiczny okres poprzedniego roku=100	99,1	99,1	99,2	99,3	100,0	100,2	100,3	100,4
pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS	379,9	379,5	379,5	379,6	380,9	381,1	381,1	381,3
analogiczny okres poprzedniego roku=100	94,4	99,4	99,5	99,6	100,3	100,4	100,4	100,4
rolników indywidualnych	76,8	76,5	76,3	76,1	75,8	75,9	76,3	76,5
analogiczny okres poprzedniego roku=100	97,7	97,7	97,7	97,8	98,7	99,2	99,9	100,5
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:								
wypłacana przez ZUS	1739,54	1758,68	1763,91	1767,97	1797,24	1811,71	1820,09	1826,08
analogiczny okres poprzedniego roku=100	104,0	103,8	103,6	103,4	103,3	103,0	103,2	103,3
rolników indywidualnych	1141,17	1147,76	1149,36	1150,77	1170,00	1188,51	1192,08	1191,79
analogiczny okres poprzedniego roku=100	103,9	102,8	102,4	102,2	102,5	103,6	103,7	103,6

Informacje o świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

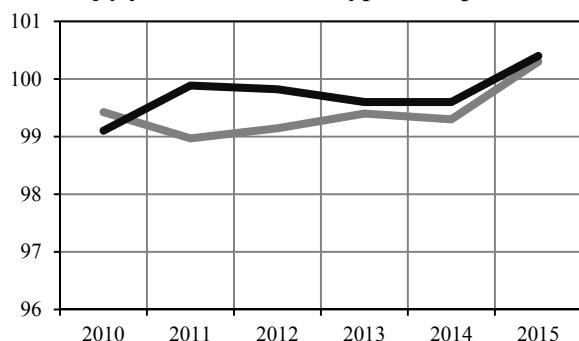
Podobnie kształtowała się dynamika liczby osób otrzymujących świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych – w przypadku wszystkich kategorii świadczeniobiorców za wyjątkiem pobierających emerytury, zanotowano zmniejszenie zbiorowości w po-

równaniu z 2014 r. Emerytury i renty rolnicze w 2015 r. pobierało 76,5 tys. osób (o 0,5% więcej niż przed rokiem i o 8,8% mniej w stosunku do 2010 r.). W ciągu ostatniego roku wzrost zaobserwowano w przypadku osób otrzymujących emerytury (o 1,2%). Największy spadek odnotowano w przypadku otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy (o 1,9%); zmalała też zbiorowość osób korzystających z rent rodzinnych – o 1,4%. Świadczeniobiorcy KRUS charakteryzowała struktura – podobna jak w przypadku świadczeń wypłacanych przez ZUS, dominowali emeryci, przy czym ich odsetek ukształtował się na nieco wyższym poziomie niż przed rokiem (o 0,6 p. proc) i wyniósł 76,3%. Najmniejszy udział miały osoby pobierające renty rodzinne, które stanowiły 3,6% ogółu świadczeniobiorców KRUS (o 0,1% p. proc. mniej niż w 2014 r.).

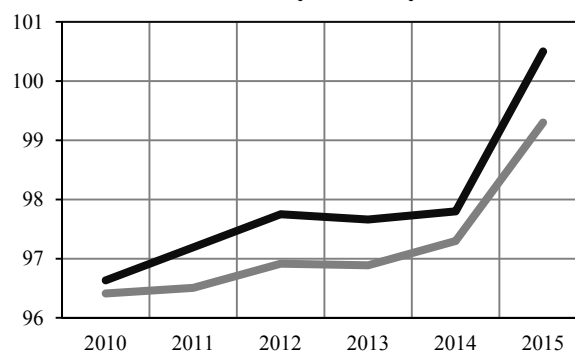
Wyk. 32. **Dynamika przeciętnej miesięcznej liczby emerytów i rencistów**

Rok poprzedni = 100

Pobierających świadczenia wypłacane przez ZUS



Rolników indywidualnych



Świadczenia emerytalno-rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących oraz wyrównawczych) uwzględniającą zmniejszenia m.in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

W województwie w 2015 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 1826,08 zł i była wyższa o 3,3% niż przed rokiem (w kraju wzrost o 3,0%). To samo świadczenie pobierane przez rolników indywidualnych w województwie kujawsko-

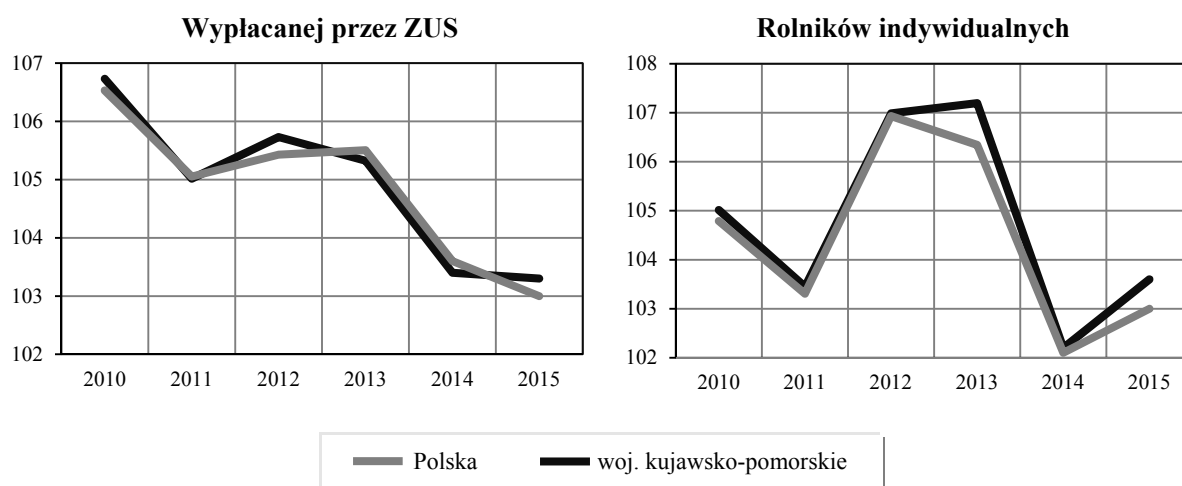
-pomorskim ukształtowało się na poziomie 1191,79 zł i zwiększyło się o 3,6% w ciągu roku (w kraju wzrost o 3,0%). Wzrost dynamiki zaobserwowano w przypadku wszystkich kategorii świadczeń zarówno w województwie, jak i w kraju.

Świadczenia emerytalno-rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

W 2015 r. w odniesieniu do 2010 r., w województwie szybciej rosła przeciętna emerytura i renta wypłacana przez KRUS niż to samo świadczenie wypłacane z ZUS (w kraju wyższą dynamikę odnotowano w przypadku świadczeń wypłacanych przez ZUS). W analizowanym roku w porównaniu z 2014 r. sytuacja w województwie kształtowała się podobnie – wyższą dynamikę odnotowano w przypadku świadczeń wypłacanych przez KRUS o 0,3 p. proc., natomiast w kraju dynamika świadczeń wypłacanych przez ZUS kształtowała się na identycznym poziomie ze świadczeniami KRUS. Rozpatrując zaś poszczególne kategorie świadczeń, największy wzrost w 2015 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano w województwie w przypadku renty z tytułu niezdolności do pracy wypłacanej przez KRUS (o 4,5%), podobnie w kraju (wzrost na poziomie 4,1%).

Wyk. 33. **Dynamika przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto**

Rok poprzedni = 100



W 2015 r. wysokość świadczeń w województwie wypłacanych przez ZUS kształtowała się poniżej średniej krajowej, natomiast powyżej średniej w przypadku świadczeń wypłacanych przez KRUS. Pod względem wysokości przeciętnej emerytury i renty wypłacanej przez ZUS województwo kujawsko-pomorskie plasowało się na 10 miejscu w kraju, a pod względem analogicznego świadczenia pobieranego w 2015 r. przez rolników indywidualnych – znalazło się na 6 miejscu (przed rokiem odpowiednio 10 i 7 lokata). W przypadku wypłat realizowanych przez KRUS w województwie, wysokość wszystkich świadczeń kształtowała się powyżej przeciętnej w kraju. Najwyższe w relacji do wypłacanych w kraju były kwoty rent rodzinnych oraz rent z tytułu niezdolności do pracy (odpowiednio wyższe o 11,7% i o 3,9%). Na poziomie nieznacznie wyższym niż przeciętnie w kraju odnotowano poziom emerytur (o 0,3%). Wysokość wszystkich świadczeń wypłacanych z ZUS w województwie była niższa od średniej krajowej: renty z tytułu niezdolności do pracy o 10,6%, renty rodzinne o 8,1%, a emerytury o 6,2%.

Dane prezentujące świadczenia społeczne w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w publikacji udostępnianej co kwartał na stronie internetowej Urzędu pt: „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego”; jak również w Banku Danych Lokalnych.

CENY

W województwie kujawsko-pomorskim, podobnie, jak ogółem w kraju, w 2015 r. nastąpił spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku. Najwyższy spadek cen odnotowano w zakresie transportu, a wzrost w przypadku towarów i usług z grupy zdrowie.

*Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczono przy przyjęciu systemu wag z roku poprzedzającego rok badany.*

Systemy wag w zakresie poszczególnych województw oraz w skali kraju opracowano na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych. Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP, do 2013 r. – COICOP/HICP).

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. w odniesieniu do roku poprzedniego spadły o 0,9% (tak samo, jak w Polsce). W województwie odnotowano spadek cen w grupie: transport (o 8,5%), odzież i obuwie (o 4,0%), oraz żywność i napoje bezalkoholowe (o 1,7%). Więcej niż w poprzednim roku płacono za towary i usługi z grup: zdrowie (o 1,7%), edukacja (o 1,3%), napoje alkoholo-

we i wyroby tytoniowe (o 1,3%), rekreacja i kultura (o 0,5%) oraz mieszkanie (o 0,4%). Podobne tendencje obserwowano w skali kraju, przy czym ceny towarów i usług związanych z transportem spadły o 8,9%, a ze zdrowiem – wzrosły o 1,9%.

Tabl. 14. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych**

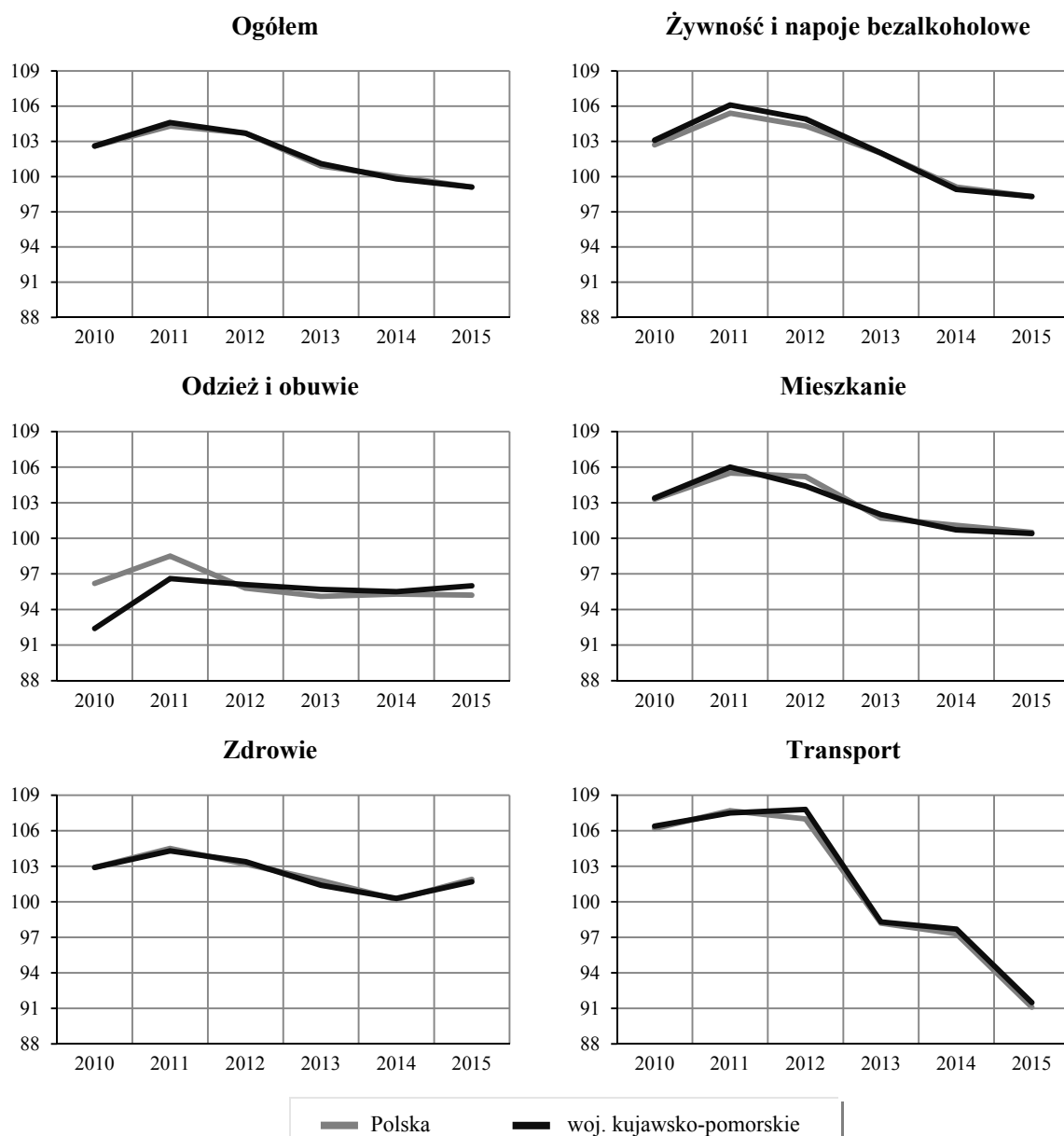
Wyszczególnienie	2010	2014	2015
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	102,6	100,0	99,1
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,7	99,1	98,3
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,3	103,7	101,2
Odzież i obuwie	96,2	95,3	95,2
Mieszkanie	103,3	101,1	100,5
Zdrowie	102,9	100,2	101,9
Transport	106,2	97,7	91,1
Rekreacja i kultura	99,7	101,0	100,7
Edukacja	102,7	96,2	101,1

Tabl. 14. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
	rok poprzedni = 100		
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
O g ó ł e m	102,6	99,8	99,1
Żywność i napoje bezalkoholowe	103,1	98,9	98,3
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	105,4	103,5	101,3
Odzież i obuwie	92,4	95,5	96,0
Mieszkanie	103,4	100,7	100,4
Zdrowie	102,9	100,3	101,7
Transport	106,4	97,3	91,5
Rekreacja i kultura	99,2	101,0	100,5
Edukacja	102,6	97,0	101,3

Wyk. 34. Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych

Rok poprzedni = 100



W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim w kolejnych kwartałach ceny towarów i usług konsumpcyjnych były niższe niż w analogicznym okresie roku poprzedniego, przy czym największy spadek odnotowano w I kwartale. W analizowanych okresach 2015 r. zaobserwowano stały trend we wzroście lub spadku cen w większości grup towarów i usług. Wyjątkiem są ceny żywności i napojów bezalkoholowych, które po spadkach w 3 pierwszych kwartałach, w IV kwartale pozostały na niezmiennym poziomie oraz ceny w grupie rekreacja i kultura, w której przez 3 pierwsze kwartały zaznaczał się wzrost cen, po czym w ostatnim okresie roku odnotowano spadek.

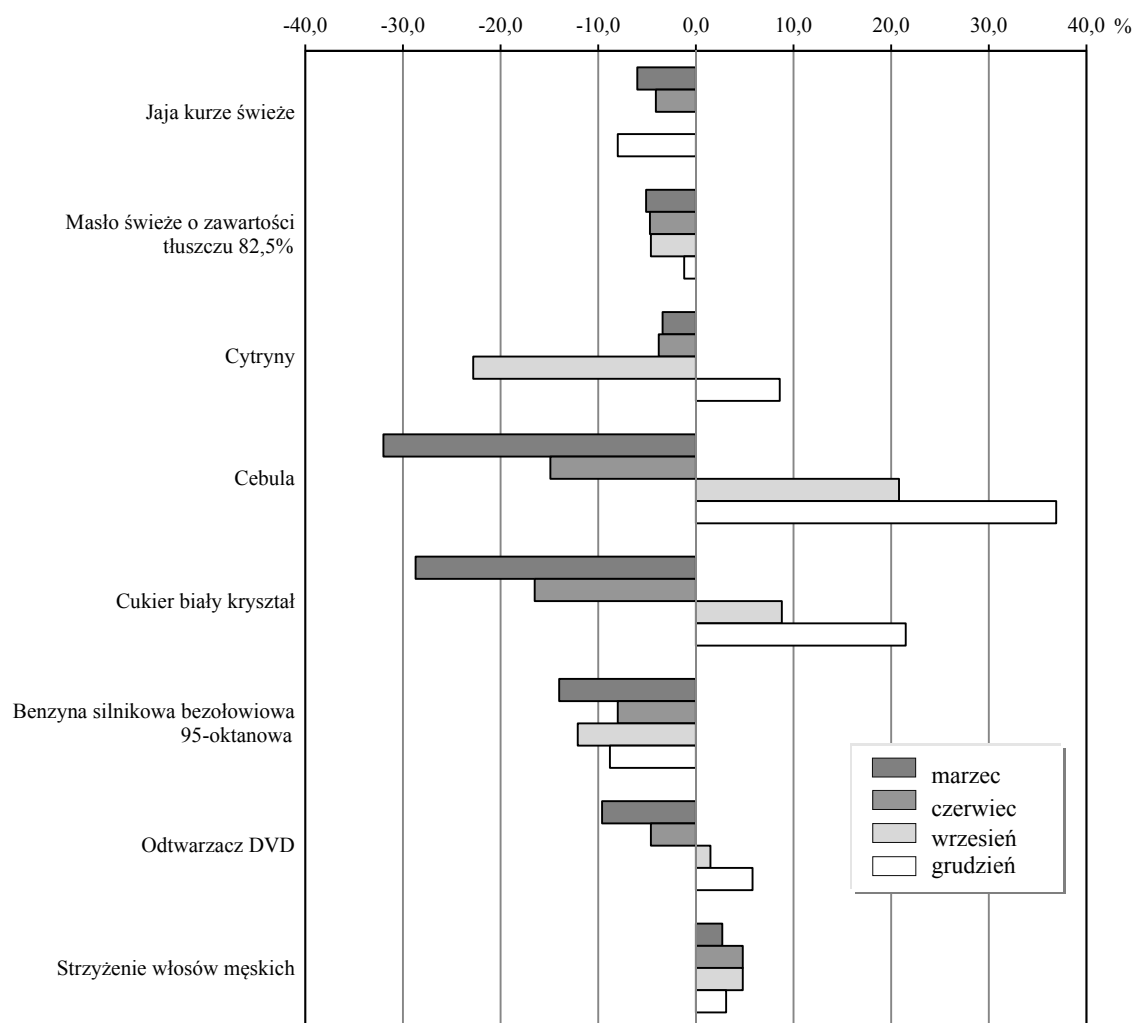
Tabl. 15. **Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim**

Wyszczególnienie	2014				2015			
	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII	I-III	IV-VI	VII-IX	X-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	100,5	100,0	99,5	99,0	98,4	99,2	99,3	99,4
Żywność i napoje bezalkoholowe	101,0	99,1	98,1	97,2	96,3	98,1	98,8	100,0
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	103,8	102,9	103,5	103,8	101,9	101,6	101,1	100,7
Odzież i obuwie	95,9	95,6	94,9	95,7	95,1	95,6	96,8	96,5
Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii	101,8	101,6	100,1	99,9	100,5	100,8	100,7	100,5
Wyposażenie mieszkania i prowadze- nie gospodarstwa domowego	100,2	100,1	99,9	99,7	99,3	99,3	99,5	99,2
Zdrowie	100,3	100,6	100,5	99,9	101,5	100,8	102,3	102,1
Transport	98,4	98,5	97,7	94,5	89,4	92,2	92,0	92,3
Rekreacja i kultura	103,3	100,2	100,2	100,5	101,4	101,4	100,6	98,5
Edukacja	94,7	94,8	97,2	101,6	101,4	101,4	101,4	100,9

W grudniu 2015 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego największe zmiany cen wystąpiły w grupie artykułów żywnościowych. W województwie kujawsko-pomorskim, najbardziej potaniały: ser dojrzewający „Gouda” (o 9,9%), jaja świeże fermowe (o 8,0%) i kielbasa „Myśliwska sucha” (o 7,6%). Znacznie więcej niż przed rokiem płacono m.in. za marchew (o 61,7%), jabłka (o 39,4%) oraz cebulę (o 36,9%). W grupie artykułów nieżywnościowych znacząco spadły ceny oleju napędowego (o 10,1%), miksera „Zelmer” (o 9,0%) i benzyny silnikowej bezołowiowej, 95-oktanowej – za 1l (o 8,8%); wzrost natomiast dotyczył m. in. wywozu śmieci niesegregowanych w budynkach wielorodzinnych – opłata od osoby (o 11,4%), wywozu śmieci segregowanych w budynkach wielorodzinnych – opłata od osoby (o 7,0%) i mydła toaletowego „Fa” (o 5,8%).

Źródłem informacji o cenach detalicznych prezentowanych towarów żywnościowych były notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych notowano raz w miesiącu, z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były dwa razy w miesiącu.

Wyk. 35. **Zmiany cen wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r.**



Tabl. 16. **Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w złotych			XII 2014 = 100
POLSKA				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	2,08	2,20	2,21	100,5
Kurczęta patroszone – za 1 kg	5,96	6,93	6,60	95,2
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy)				
– za 1 kg	13,68	14,28	13,79	96,6
Szynka wieprzowa gotowana – za 1kg	21,65	24,12	24,01	99,5
Mleko krowie spożywcze o zawartości				
tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,67	2,95	2,80	94,9
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5%				
– za 200 g	4,27	4,37	3,98	91,1
Cebula – za 1 kg	2,25	1,54	2,20	142,9
Ziemniaki – za 1 kg	1,43	0,82	1,19	145,1
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,94	2,07	2,44	117,9

Tabl. 16. **Przeciętne ceny detaliczne wybranych towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu (dok.)**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015	
	w złotych			XII 2014 = 100
POLSKA (dok.)				
Sok jabłkowy – za 1 l	3,64	3,72	3,63	97,6
Garnitur męski 2-częściowy, z udziałem wełny – za 1 kpl. ^a	x	x	662,30	0,0
Półbuty skórzane męskie na podeszwie nie- skórzanej – za 1 parę	164,09	191,53	197,64	103,2
Proszek do prania – za 280 g ^b	x	x	5,33	0,0
Ciepła woda – za 1 m ³	17,89	21,34	21,68	101,6
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,23	2,72	2,71	99,6
Bilet do kina	15,23	17,86	18,39	103,0
Wizyta u lekarza specjalisty	69,63	87,45	90,26	103,2
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE				
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,90	2,04	2,05	100,5
Kurczęta patroszone – za 1 kg	5,57	6,91	6,99	101,2
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	13,14	13,67	13,26	97,0
Szynka wieprzowa gotowana – za 1kg	22,49	24,97	24,76	99,2
Mleko krowie spożywcze o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,47	2,98	2,81	94,3
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	4,23	4,27	4,22	98,8
Cebula – za 1 kg	2,21	1,68	2,30	136,9
Ziemniaki – za 1 kg	1,32	0,81	1,08	133,3
Cukier biały kryształ – za 1 kg	2,87	2,00	2,43	121,5
Sok jabłkowy – za 1 l	3,72	3,35	3,40	101,5
Garnitur męski 2-częściowy, z udziałem wełny – za 1 kpl. ^a	x	x	599,25	0,0
Półbuty skórzane męskie na podeszwie nie- skórzanej – za 1 parę	183,61	198,00	201,74	101,9
Proszek do prania – za 280 g ^b	x	x	5,26	0,0
Ciepła woda – za 1 m ³	18,04	20,90	21,81	104,4
Bilet normalny na przejazd autobusem miejskim, jednorazowy	2,29	2,59	2,59	100,0
Bilet do kina	16,36	20,11	19,90	99,0
Wizyta u lekarza specjalisty	70,00	90,77	92,31	101,7

^a Do 2014 r. - Garnitur męski 2-częściowy, z elanowełny. ^b W latach 2010 i 2014 – za 400 g.

Dane prezentujące ceny towarów i usług konsumpcyjnych w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
 - „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał;
- jak również w Banku Danych Lokalnych.*

ROLNICTWO

■ WARUNKI AGROMETEOROLOGICZNE

Warunki agrometeorologiczne panujące w ostatniej dekadzie listopada 2014 r. (ochłodzenie i przymrozki) spowodowały przerwanie wegetacji ozimin. Dla rzepaku, bez okrywy śniegu, było to dość gwałtowne przejście w okres zimowego spoczynku. Ten spadek temperatury nie trwał jednak długo, gdyż od połowy pierwszej dekady grudnia, prawie do końca roku temperatura w dzień była dodatnia, przy ok. 0°C w nocy. Warunki te pozwoliły na utrzymanie w dość stabilnej kondycji roślin ozimych.

Początek 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim, okazał się łagodny pod względem warunków atmosferycznych. W I dekadzie lutego wystąpiły spadki temperatur, lecz były one krótkotrwałe i nie spowodowały wymarznienia ozimin. Opady śniegu i deszczu w czasie zimy 2015 r. były poniżej średniej dla tego okresu, więc nie było większego zagrożenia wymoknięciami. Nie stwierdzono w tamtym czasie również strat pozimowych w sadach oraz na plantacjach krzewów jagodowych i truskawek. Pozostałe dni lutego oraz pierwsza połowa marca były cieplejsze niż w wieloleciu. W tym okresie temperatura nocą nie spadała poniżej 0°C, co sprzyjało wegetacji ozimin, rozpoczętej już pod koniec lutego, jak również pracom wiosennym w polu. Druga połowa marca była zdecydowanie chłodniejsza, jednak spadki temperatury nie spowodowały wymarznienia roślin, lecz jedynie przyhamowanie wegetacji. Opady deszczu, chociaż lokalnie dość obfite, były na niższym poziomie niż normalnie w tym okresie. Pomimo ochłodzenia w drugiej połowie marca ziemia nie była zamarznięta i były dość dobre warunki do siewu roślin jarych. Jednak niezbyt wysokie opady i wysuszające wierzchnią warstwę gleby wiatry nieco opóźniły wschody.

Podobnie jak w końcówce marca, w kwietniu utrzymywała się dość chłodna aura, chociaż nie odnotowano większych spadków temperatury nocą. Utrzymywały się niskie opady atmosferyczne dopiero w III dekadzie wzrosły, poprawiając uwilgotnienie gleby. Jednocześnie nastąpił wzrost temperatury i w konsekwencji przyspieszenie wzrostu i rozwoju roślin. Pod koniec III dekady kwietnia zaobserwowano kwitnienie rzepaku ozimego, nieco później niż w roku poprzednim.

Maj w 2015 r. był dość chłodny, lokalnie występowały nawet spadki temperatur poniżej 0°C, jednak nie spowodowały one znaczących strat w uprawach rolnych i ogrodniczych. Większym zagrożeniem było utrzymywanie się bezdeszczowej aury. Na trwałych użytkach zielonych, gdzie dokonano wypasu lub zbioru I pokosu, ujawnił się brak odrostu zwłaszcza na glebach mineralnych. Ujemne skutki suszy widoczne były szczególnie na zbożach jarych, na glebach lżejszych. W pierwszej połowie czerwca utrzymywały się dość wysokie temperatury, co przy braku opadów, występujących już od początku wegetacji, źle wpływało na wzrost i rozwój roślin. W połowie drugiej dekady czerwca wystąpiły opady deszczu, co poprawiło sytuację, jednak zboża jare pozostały w złej kondycji.

Lipiec był kolejnym miesiącem charakteryzującym się niedoborem wilgoci. Były przy tym okresy o bardzo wysokiej, przekraczającej 30°C temperaturze, co potęgowało skutki braku opadów. Występowały krótkotrwałe okresy z silnymi opadami deszczu, a nawet gradu, połączone z huraganowymi wiatrami. Opady poprawiły nieco sytuację m.in. roślin okopowych, warzyw gruntowych oraz trwałych użytków, jednak nie poprawiło to stanu zbóż, co wpłynęło na ich niższe plony niż w roku ubiegłym. W sierpniu sytuacja hydrologiczna uległa dalszemu pogorszeniu. Przy całkowitym braku opadów,

temperatura w dzień przekraczała 35°C, a w nocy nie spadała poniżej 20°C. Zbiór zbóż przyspieszył się. Brak opadów nie sprzyjał także dokonywaniu uprawek późniejszych i zasiewu ozimin. Pogłębił się stan suszy, który w 2015 r. utrzymywał się praktycznie od okresu jesienno-zimowego 2014/2015.

We wrześniu sytuacja poprawiła się nieco. Na początku miesiąca wystąpiły opady deszczu, lokalnie nawet dość intensywnie, z jednoczesnym spadkiem temperatury. To poprawiło stan uwilgotnienia gleby, a tym samym ułatwiło wschody poplonów oraz ozimin. Ten stan nie trwał jednak długo, pod koniec I dekady powróciły bardzo ciepłe jak na tę porę roku dni, bez opadów, co przedłużyło trwającą prawie od początku wegetacji suszę. Dopiero pod koniec miesiąca wystąpiły niewielkie opady deszczu i ochłodziło się. Podobna temperatura utrzymywała się w październiku. Dochodziło do spadków temperatury nocą poniżej 0°C. W pierwszej dekadzie zwiększyły się nieco opady deszczu, co ułatwiło zbiór roślin okopowych i dokończenie siewów ozimin. Jednak w całym miesiącu opady występowały rzadko i były mało intensywne.

W listopadzie 2015 r. warunki poprawiły się. Było umiarkowanie ciepło i wilgotnie. Temperatura nocą tylko sporadycznie spadała poniżej 0°C. W końcówce listopada trwała jeszcze wegetacja.

Tabl. 17. **Wybrane dane dotyczące rolnictwa**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
POLSKA			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	35,1	40,8	36,7
rzepak i rzepik	23,6	34,4	28,5
ziemniaki ^a	219	278	210
buraki cukrowe	484	683	520
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b :			
bydło	38,6	40,7	41,0
trzoda chlewna	102,6	80,5	80,0
owce	1,8	1,5	1,6
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	1031,5	892,0	1004,6
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	59,84	68,36	66,83
ziarno żyta za 1 dt	42,12	53,34	51,42
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	50,86	51,99	51,15
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,56	5,96	6,02
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,89	4,82	4,30
mleko krowie za 1 l	1,07	1,37	1,13
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	64,91	84,97	75,59
ziarno żyta za 1 dt	48,58	63,91	58,67
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	98,51	100,19	82,04
prosię na chów za 1 szt.	130,20	164,52	154,03

^a Łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych, w 2010 r. bez ogrodów przydomowych. ^b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

Tabl. 17. Wybrane dane dotyczące rolnictwa (dok.)

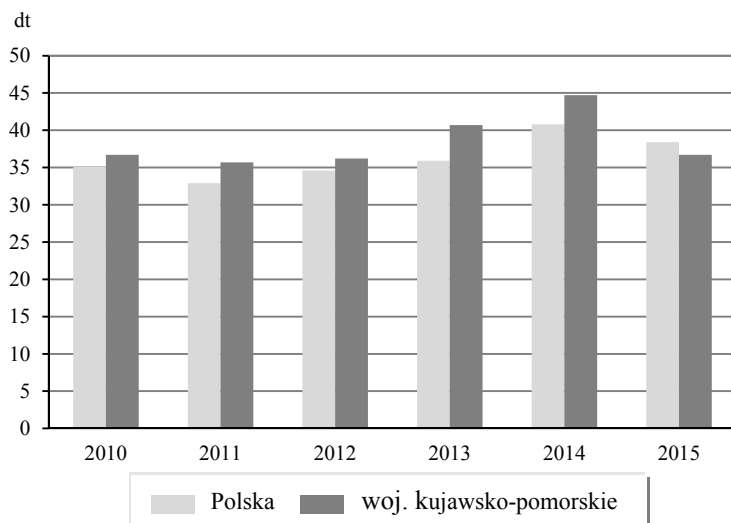
Wyszczególnienie	2010	2014	2015
KUJAWSKO-POMORSKIE			
Plony z 1 ha w dt:			
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	36,7	44,7	38,4
rzepak i rzepik	28,6	34,9	28,6
ziemniaki ^a	232	272	250
buraki cukrowe	479	619	472
Pogłowie zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b :			
bydło	43,2	47,2	46,6
trzoda chlewna	165,9	123,8	124,5
owce	1,3	0,8	0,7
drób kurzy (w wieku powyżej 2 tygodni)	726,4	638,2	857,5
Przeciętne ceny skupu w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	60,36	71,34	69,16
ziarno żyta za 1 dt	41,45	54,40	52,81
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	63,78	63,66	55,48
żywiec rzeźny wołowy (bez cieląt) za 1 kg	4,64	5,99	6,19
żywiec rzeźny wieprzowy za 1 kg	3,98	5,03	4,38
mleko krowie za 1 l	1,05	1,33	1,07
Ceny na targowiskach w zł:			
ziarno pszenicy za 1 dt	58,25	78,35	73,35
ziarno żyta za 1 dt	54,02	57,24	52,36
ziemniaki jadalne (bez wczesnych) za 1 dt	98,56	104,21	88,21
prosię na chów za 1 szt.	132,85	154,91	136,73

^a Łącznie z uprawą w ogrodach przydomowych, w 2010 r. bez ogrodów przydomowych. ^b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego.

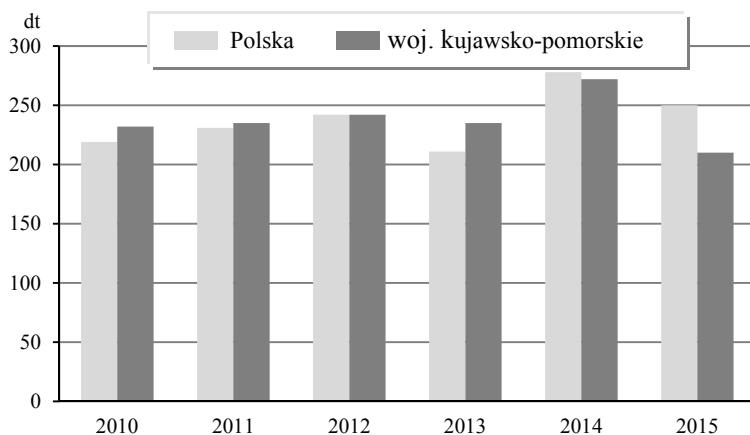
■ PRODUKCJA ROŚLINNA

W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim pomimo zwiększonej powierzchni uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, ich zmniejszona wydajność z jednostki powierzchni spowodowała, że uzyskano produkcję mniejszą niż przed rokiem. Niższe niż w 2014 r. były również zbiory rzepaku i rzepiku. Wpłynęła na to niższa wydajność z jednostki powierzchni. Pomimo niższego plonowania zbiór ziemniaków był wyższy niż w 2014 r. i wynikał ze zwiększonego areалу uprawy. Produkcja buraków zmniejszyła się z powodu zmniejszonej powierzchni uprawy oraz wydajności z jednostki powierzchni.

Powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w czerwcu 2015 r. wyniosła 528,5 tys. ha i była o 2,3% większa niż w roku poprzednim, ale o 6,0% mniejsza w porównaniu z notowaną w 2010 r. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2015 r. osiągnęły poziom 38,4 dt z ha i zmniejszyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim o 14,1%, zaś w porówna-

Wyk. 36. **Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi z 1 ha**

z rokiem poprzednim zwiększyła się o 1,5%, a w stosunku do 2010 r. zmniejszyła się o 6,7%. W omawianym roku plony wyniosły 28,6 dt z ha i osiągnęły poziom nieznacznie wyższy niż średnie plony tej uprawy w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej zmniejszyły się o 18,1% osiągając poziom z 2010 r. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie w omawianym roku oszacowano na 335, tys. ton i były o 16,8% niższe od uzyskanych w 2014 r. i o 6,6% od notowanych w 2010 r.

Wyk. 37. **Plony ziemniaków z 1 ha**

w regionie w 2015 r. wyniosła 432,7 tys. ton i na skutek zwiększonego areału uprawy była o 15,9% wyższa niż w 2014 r.

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2015 r. wyniosła 37,1 tys. ha. Była nieznacznie mniejsza niż w roku poprzednim i równocześnie mniejsza o 3,3% niż pięć lat temu. Plony tej uprawy osiągnęły poziom 472 dt z ha i zmniejszyły się w stosunku do uzyskanych w 2014 r. o 23,7%, a w porównaniu z 2010 r. zmniejszyły o 1,5%. Uzyskane plony w porównaniu ze średnimi w kraju były o 9,2% niższe. Zbiory buraków cukrowych w województwie w 2015 r. oszacowano na 1750,7 tys. ton. Były one niższe o 24,5% od uzyskanych w 2014 r. i o 4,7% niższe od uzyskanych pięć lat temu.

niu z 2010 r. wzrosły o 4,6%. W odniesieniu do średnich plonów w kraju uzyskanych w 2015 r. były o 4,6% wyższe. W omawianym roku zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w regionie oszacowano na 2027,8 tys. ton czyli mniej niż przed rokiem i mniej niż w 2010 r. odpowiednio o 12,2% i o 1,7%.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2015 r. wynosiła 117,4 tys. ha i w porównaniu

Uprawa ziemniaków w 2015 r. była prowadzona na obszarze 17,3 tys. ha, czyli o 25,8% większym niż rok wcześniej. W omawianym roku z 1 ha zebrano 250 dt ziemniaków, czyli mniej o 8,1% niż w poprzednim roku. Uzyskane w województwie kujawsko-pomorskim plony były o 19,0% wyższe niż średnie plony tej uprawy w Polsce. Produkcja ziemniaków

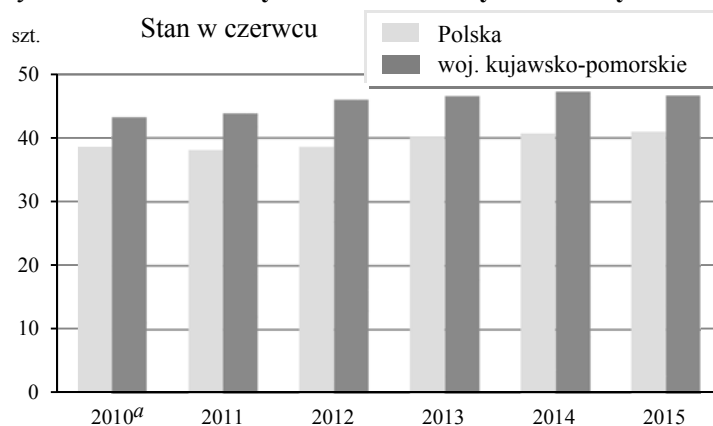
■ POGŁOWIE ZWIERZĄT GOSPODARSKICH

W województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, zwiększyło się pogłowie trzody chlewnej i drobiu. W analizowanym okresie odnotowano natomiast spadek liczebności stada bydła i owiec.

Pogłowie bydła w województwie kujawsko-pomorskim według stanu w czerwcu 2015 r. liczyło 495,7 tys. szt., co stanowiło 8,3% ogólnego pogłowia bydła w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim liczebność stada bydła spadła o 1,6% (w Polsce wzrosła o niespełna 1%), natomiast w odniesieniu do 2010 r. zwiększyła się o 6,5% (w kraju o 3,8%). W 2015 r. w ogólnym pogłowie bydła krowy stanowiły 33,4%, w tym 93,6% to krowy mleczne (dla Polski udziały te wyniosły odpowiednio 41,0% i 93,2%). Po kilku latach utrzymywania się tendencji do zmniejszania się udziału krów w stadzie bydła w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r.

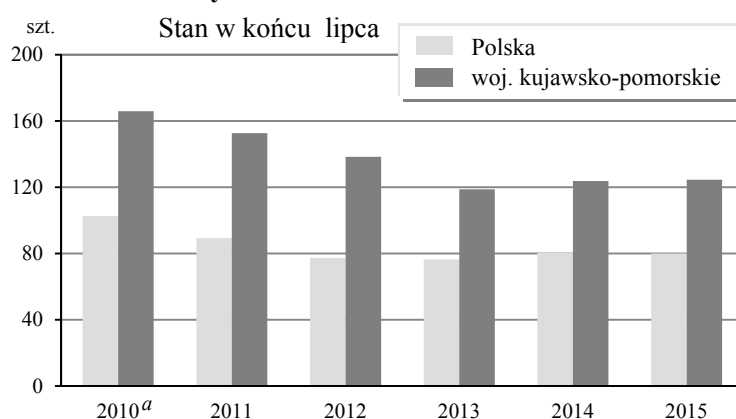
*Badania **pogłowia trzody chlewnej i produkcji żywca wieprzowego** prowadzone są 3-krotnie w roku – w marcu według stanu na 1 marca, w czerwcu według stanu na 1 czerwca i w grudniu według stanu na 1 grudnia, a badania **pogłowia bydła i pozostałych gatunków zwierząt gospodarskich oraz produkcji zwierzęcej** – 2-krotnie w roku – według stanu w czerwcu i grudniu.*

Wyk. 38. **Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych**



^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego

Wyk. 39. **Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych**



^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego

wzrósł on w stosunku do poprzedniego roku – o 1,4 p. proc. W produkcji bydła nadal dominuje kierunek mleczny.

Według danych z czerwca 2015 r., pogłowie trzody chlewnej w województwie ukształtowało się na poziomie 1325,0 tys. szt. (w tym 124,5 tys. szt., tj. 9,4% stanowiły lochy). Udział regionu w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 11,4%. W odniesieniu do stanu w 2014 r. wielkość stada trzody chlewnej nieznacznie się zwiększyła – o 0,3% (w Polsce zanotowano spadek o 0,7%). W porównaniu z 2010 r. nastąpił spadek pogłowia o 26,0% dla województwa i o 23,6% dla kraju.

Pogłowie owiec w analizowanym roku liczyło 7,7 tys. szt., co stanowiło 3,4% pogłowia krajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem jego stan

zmniejszył się o 7,5% (w Polsce odnotowano wzrost o 2,1%). W odniesieniu do 2010 r. pogłowie owiec w regionie zmniejszyło się aż o 45,3% (w kraju – o 12,9%).

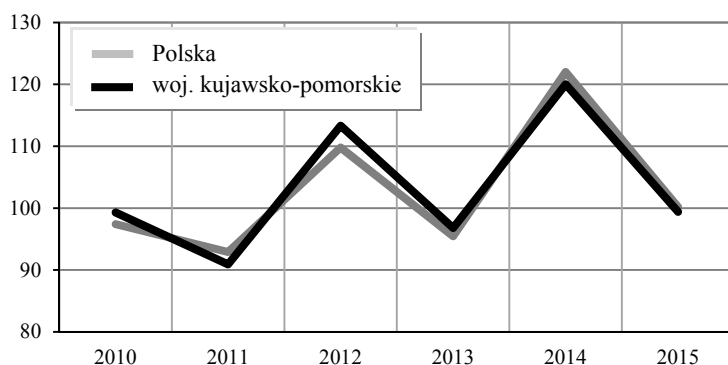
W 2015 r. stado drobiu w regionie ukształtowało się na poziomie 9768,7 tys. szt. i stanowiło 6,0% ogólnego pogłowia w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim jego liczebność w województwie zwiększyła się o 33,1% (w kraju – wzrost o 11,1%). W odniesieniu do stanu notowanego w 2010 r. w województwie liczebność drobiu wzrosła o 10,3% a w kraju spadła o 6,3%.

▪ SKUP PRODUKTÓW ROLNYCH

W województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, obserwowano spadek skupu ziarna pszenicy, żyta, ziemniaków, buraków cukrowych, żywca wieprzowego i mleka. Żywca wołowego i drobiowego skupiono więcej niż przed rokiem.

W 2015 r. skupiono 938,6 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowi 9,6% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego skup był niższy o 0,6%, a w porównaniu z 2010 r. wyższy o 18,8% (w kraju zanotowano odpowiednio wzrost o 0,2% i o 19,1%). W omawianym roku w regionie skupiono 740,3 tys. ton pszenicy (11,0% skupu krajowego), tj. o 2,7% mniej niż w poprzednim roku (w kraju o 0,5% mniej), ale o 22,5% więcej niż w 2010 r. (w Polsce o 20,8% więcej). Skup żyta wyniósł 62,7 tys. ton co stanowiło 7,2% skupu krajowego. W województwie skupiono o 19,3% mniej żyta niż w 2014 r. ale o 17,1% więcej niż w 2010 r. (w kraju odpowiednio mniej o 20,1% i o 6,4%).

Wyk. 40. **Dynamika skupu zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego)**
Rok poprzedni = 100



Skup ziemniaków w 2015 r. ukształtował się na poziomie 159,1 tys. ton, co stanowiło 10,4% ogólnego skupu w kraju.

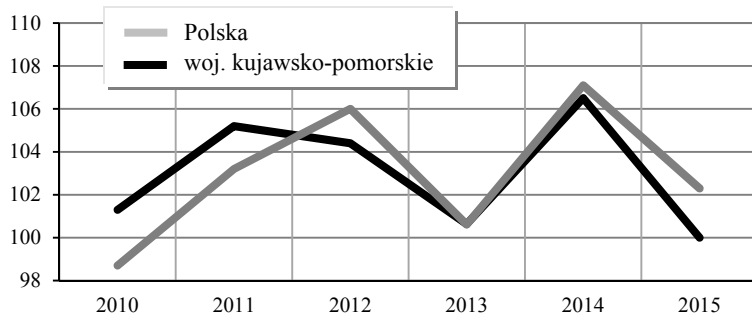
W porównaniu z rokiem poprzednim w województwie skupiono o 6,1% mniej ziemniaków, natomiast w stosunku do 2010 r. odnotowano wzrost wielkości skupu o 31,2%. W kraju skupiono odpowiednio o 5,2% ziemniaków mniej niż w 2014 r. i o 33,8% więcej w stosunku do 2010 r.

W 2015 r. skupiono 1891,4 tys. ton buraków cukrowych (17,7% skupu krajowego), tj. o 14,6% mniej niż w poprzednim roku i o 9,6% więcej niż pięć lat temu. Dla Polski było to odpowiednio o 14,8% mniej niż w 2014 r. i o 11,0% więcej niż 2010 r.

W omawianym roku skupiono 335,8 tys. ton żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami, co stanowi 8,2% skupu ogólnokrajowego. Było to o 7,5% mniej niż w 2014 r. i jednocześnie o 26,2% więcej niż w 2010 r. (w kraju zanotowano wzrost odpowiednio o 6,3% i o 29,1%).

Wyk. 41. **Dynamika skupu mleka krowiego**

Rok poprzedni = 100



Skup żywca wieprzowego (w wadze żywej) wyniósł w minionym roku 256,7 tys. ton (11,4% skupu krajowego), tj. o 16,6% mniej niż w roku poprzednim i o 17,2% więcej niż pięć lat wcześniej. W kraju skupiono więcej o 2,1% niż w roku poprzednim i o 13,2% więcej w odniesieniu do 2010 r. Skup żywca wołowego

uksztaltował się na poziomie 66,7 tys. ton (8,0% skupu krajowego) i był o 13,2% większy niż przed rokiem i o 88,0% większy niż w 2010 r. W Polsce wzrósł o 23,3% w stosunku do 2014 r. i o 35,6% do 2010 r. Żywca drobiowego skupiono 143,2 tys. ton, czyli o 9,1% więcej niż w roku poprzednim i o 31,3% więcej w porównaniu z 2010 r. Stanowiło to 5,3% skupu krajowego, który w odniesieniu do 2014 r. wzrósł o 7,0%, a do 2010 r. wzrósł o 47,8%.

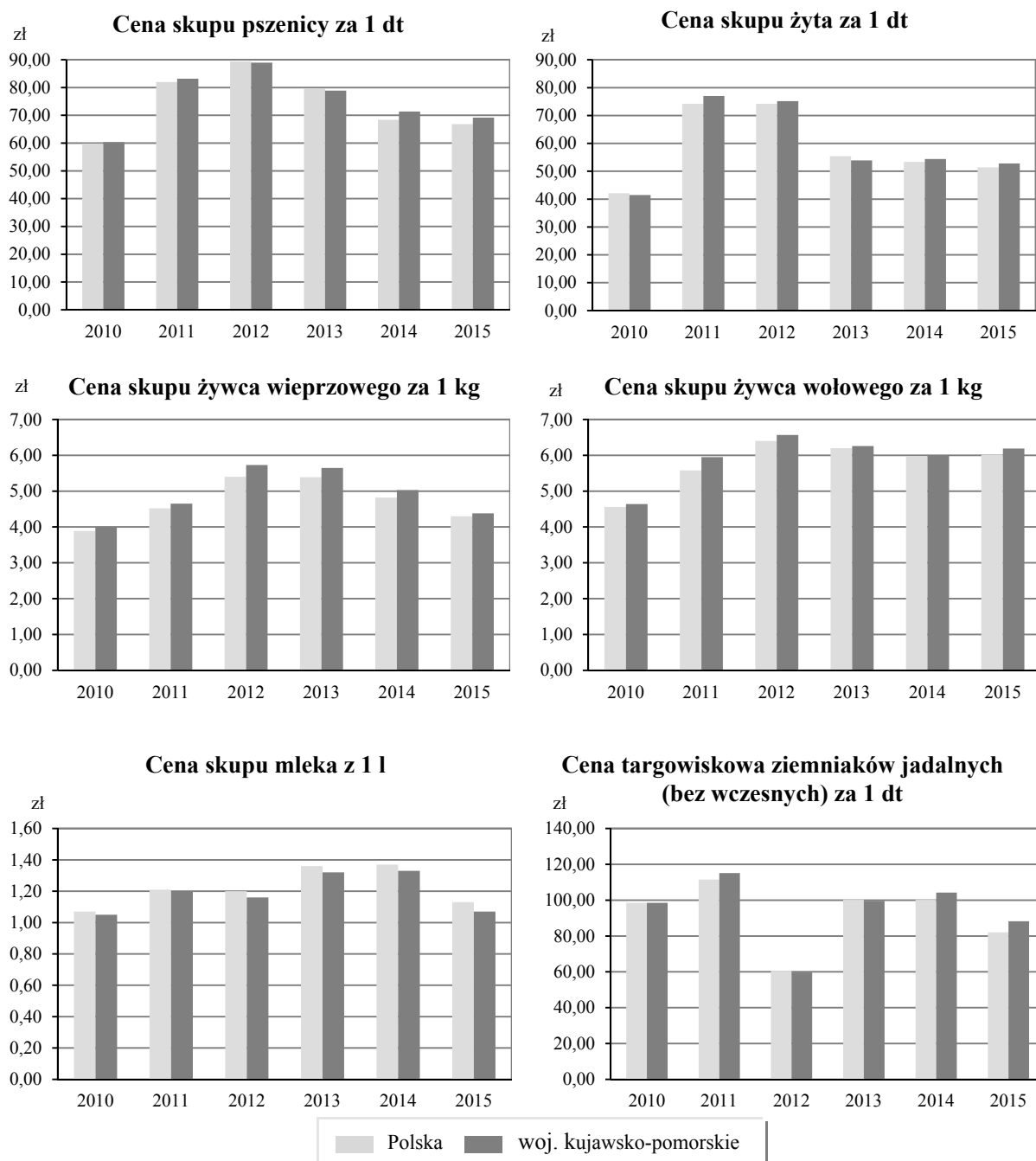
W 2015 r. skup mleka krowiego wyniósł 782,1 mln litrów (co stanowiło 7,4% ogółu mleka skupionego w kraju), był na nieco niższym poziomie w porównaniu z 2014 r. i wyższym o 17,6% niż pięć lat wcześniej (w skali kraju zanotowano wzrost odpowiednio o 2,3% i o 20,6%).

■ CENY PRODUKTÓW ROLNYCH W SKUPIE I NA TARGOWISKACH

W 2015 r., w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano spadek cen wszystkich produktów rolnych w skupie i na targowiskach (z wyjątkiem cen żywca wołowego w skupie).

Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2015 r. wyniosła 69,16 zł za 1 dt (w kraju – 66,83 zł) i była o 3,1% niższa niż przed rokiem i o 14,6% wyższa niż w 2010 r. Na targowiskach za 1 dt pszenicy płacono 73,35 zł (w kraju – 75,59 zł), tj. o 6,4% mniej niż w roku poprzednim i o 25,9% więcej niż pięć lat wcześniej.

Wyk. 42. Ceny produktów rolnych w skupie i na targowiskach



*Przeciętne roczne **cenę skupu** obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.*

W analizowanym roku cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 52,81 zł za dt (w kraju – 51,42 zł), tj. o 2,9% niższym w porównaniu z zanotowanym w 2014 r. i o 27,4% wyższym niż w 2010 r. W obrocie targowiskowym cena żyta spadła w stosunku do poprzedniego roku o 8,5%, a w odniesieniu do uzyskanej przed pięcioma laty spadła o 3,1% osiągając poziom 52,36 zł (w Polsce – 58,67 zł).

W 2015 r. cena ziemniaków jadalnych w skupie wyniosła 55,48 zł za dt (w kraju – 51,15 zł), tj. o 12,8% mniej niż przed rokiem i o 13,0% mniej niż w 2010 r. W obrocie targowiskowym za ziem-

niaki płacono 88,21 zł za dt (w Polsce – 82,04 zł), tj. o 15,4% mniej niż w 2014 r. i o 10,5% mniej niż w 2010 r.

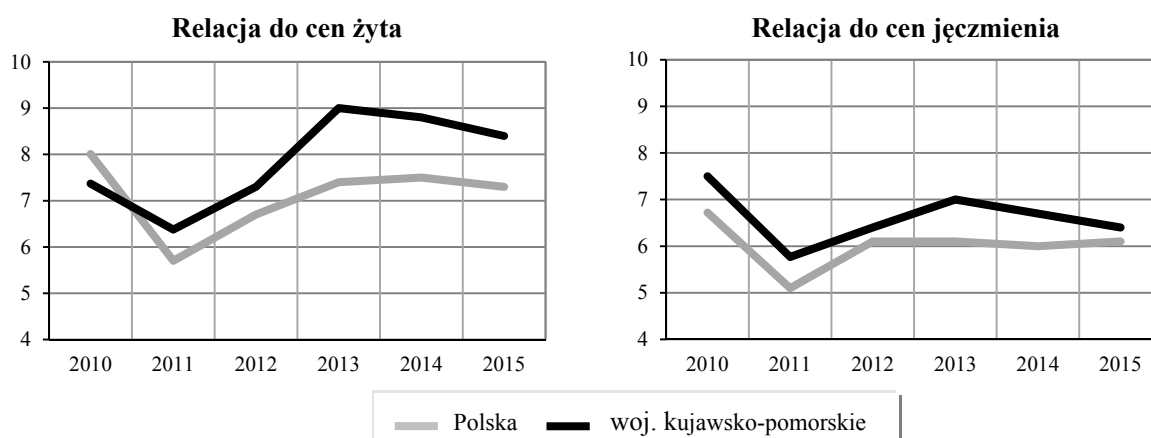
W województwie kujawsko-pomorskim w omawianym roku cena skupu 1 kg żywca wołowego wyniosła 6,19 zł (w kraju – 6,02 zł), tj. zwiększyła się o 3,3% w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku, a w odniesieniu do 2010 r. – była wyższa o 33,4%.

*Przeciętne roczne **cenę** uzyskiwane przez rolników **na targowiskach** obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.*

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 4,38 zł za kg (w kraju – 4,30 zł), tj. o 12,9% niższą niż w 2014 r. i o 10,1% wyższą niż pięć lat wcześniej.

W 2015 r. w odniesieniu do roku poprzedniego pogorszyła się relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen żyta, a do 2010 r. poprawiła się. Ukształtowała się ona na poziomie 8,4 (wobec 8,8 w 2014 r. oraz 7,4 w 2010 r.). W kraju relacja wyniosła 7,3 (wobec odpowiednio 7,5 oraz 8,0). Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia zmniejszyła się z 6,7 w 2014 r. do 6,4 w 2015 r., jednocześnie była niższa niż w 2010 r. (7,5).

Wyk. 43. Relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta i jęczmienia



W 2015 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 3,84 zł za kg (w kraju – 3,94 zł) i była o 4,0% niższa w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku i o 14,6% wyższa niż w 2010 r.

Za 1 litr mleka w omawianym roku płacono 1,07 zł (w kraju – średnio 1,13 zł/l), tj. o 19,5% mniej niż przed rokiem i o 1,9% więcej niż pięć lat wcześniej.

■ GLOBALNA, KOŃCOWA I TOWAROWA PRODUKCJA ROLNICZA

W województwie kujawsko-pomorskim w 2014 r., w odniesieniu do poprzedniego roku, nastąpił wzrost globalnej produkcji rolniczej (w cenach stałych), o czym zadecydowała wyższa wartość produkcji roślinnej oraz zwierzęcej. W przypadku produkcji końcowej i towarowej również nastąpiło zwiększenie produkcji ogółem, przy wzroście produkcji roślinnej, ale spadku zwierzęcej.

W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost produkcji globalnej o 9,1%, o czym zadecydowała o 16,7% wyższa produkcja zwierzęca i o 2,9% wyższa niż rok wcześniej produkcja roślinna. W analizowanym roku udział województwa kujawsko-pomorskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej, zarówno roślinnej, jak i zwierzęcej wyniósł 8,1%. W 2014 r. w strukturze produkcji globalnej przeważała produkcja roślinna. Jej udział w produkcji globalnej województwa wyniósł 51,8%. W kraju również przeważała produkcja roślinna, jej udział w produkcji globalnej wyniósł również 51,8%.

W 2014 r. w wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie kujawsko-pomorskim 41,9% stanowiła produkcja roślinna, a na produkcję zwierzęcą przypadało 58,1%. Wartość produkcji końcowej w 2014 r., w porównaniu z 2013 r., była o 7,1% wyższa wskutek wzrostu produkcji zwierzęcej o 17,3%. W analizowanym roku w towarowej produkcji rolniczej nastąpił wzrost produkcji ogółem o 8,3%, przy czym wartość produkcji roślinnej obniżyła się o 1,0%, a zwierzęcej wzrosła o 15,8%.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

W produkcji rolniczej (globalnej, końcowej i towarowej) prezentowane dane nie uwzględniają płatności uzupełniających do powierzchni upraw (m.in. chmielu, tytoniu, zbóż, oleistych, strączkowych i roślin przeznaczonych na nasiona oraz na paszę).

W 2014 r. udział naszego województwa w ogólnokrajowej produkcji końcowej wyniósł 8,0% a towarowej 8,2%.

Dane prezentujące rolnictwo w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Użytkowanie gruntów, powierzchnia zasiewów oraz pogłowia zwierząt gospodarskich w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r.” – opracowanie sygnałne dostępne co roku;
- „Produkcja upraw rolnych i ogrodnich w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r.” – opracowanie sygnałne dostępne co roku;

jak również w Banku Danych Lokalnych.

PRZEMYSŁ

W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w porównaniu z rokiem poprzednim. W odniesieniu do ub. roku zanotowano wzrost (w cenach stałych) wydajności pracy^a, przy jednoczesnym niewielkim zwiększeniu przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2015 r. w województwie osiągnęła wartość 52450,0 mln zł (w cenach bieżących) i była o 7,7% (w cenach stałych) wyższa w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim i o 19,9% wyższa niż w 2010 r. W skali kraju w tym czasie sprzedaż produkcji zwiększyła się odpowiednio o 4,9% i o 20,3%. Wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w województwie odnotowano również we wszystkich opisywanych okresach narastających (tj.: w I kwartale — o 4,0%, w I półroczu — o 4,1% oraz w okresie trzech pierwszych kwartałów — o 6,2%).

Dane o produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych”, oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją” i obejmują:

- wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych, jak i nieprzemysłowych;
- zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;
- wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

Tabl. 18. **Przemysł**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
POLSKA			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	945306,9	1166591,0	1197028,5
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	83,0	85,4	85,9
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	2442,2	2472,9	2510,7
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	43550,6	49045,0	52450,0
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	95,4	95,8	95,8
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	126,1	123,4	126,4

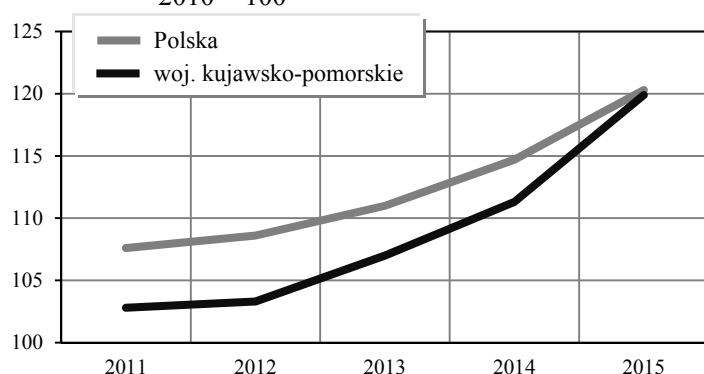
^a Mierzonej wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Tabl. 18. **Przemysł (dok.)**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
M. BYDGOSZCZ			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	7730,2	9217,2	11502,6
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	91,3	95,1	96,1
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	29,2	27,9	28,7
M. TORUŃ			
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w mln zł	4360,3	4985,8	5121,5
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w %	92,8	93,5	93,3
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys.	16,3	14,1	14,1

Wyk. 44. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)**

2010 = 100



Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim złożyła się m.in. produkcja w sekcjach:

- przetwórstwo przemysłowe — na poziomie 50245,5 mln zł,
- dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja — 1251,5 mln zł.

Wzrost produkcji w ciągu ostatniego roku był wynikiem zwiększenia

produkcji sprzedanej (w cenach stałych) przede wszystkim w największej sekcji przemysłu, tj. w przetwórstwie przemysłowym (o 7,8%, przy udziale 95,8% w ogólnej wartości produkcji sprzedanej przemysłu w regionie, wobec 85,9% w kraju). Wzrost produkcji odnotowano również w sekcji dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami, rekultywacja (o 10,6%).

Wśród działów przetwórstwa przemysłowego wyższa niż przed rokiem była (w cenach stałych) produkcja: chemikaliów i wyrobów chemicznych (18,0%), urządzeń elektrycznych (o 16,4%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 13,6%). W analizowanym okresie spadek odnotowano m.in. w dziale zajmujących się produkcją artykułów spożywczych (o 5,0%) oraz produkcją wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 3,8%).

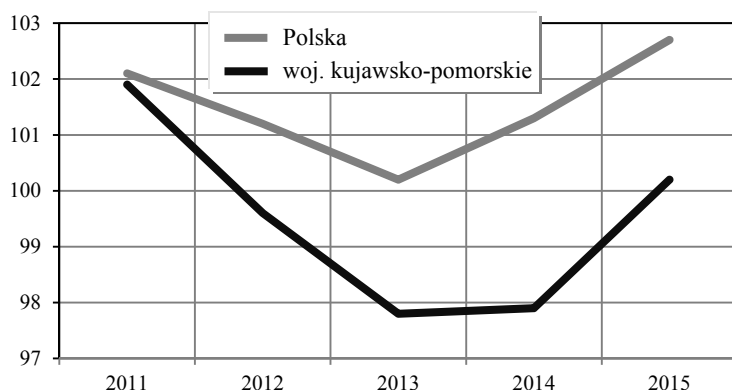
*Dane o wartości **produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.*

Tabl. 19. **Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim**
(ceny stałe)

Sektory i działy	2014				2015			
	I–III	I–VI	I–IX	I–XII	I–III	I–VI	I–IX	I–XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	109,5	106,7	104,6	104,0	104,0	104,1	106,2	107,7
w tym:								
Przetwórstwo przemysłowe	110,3	107,3	105,0	104,3	104,1	104,2	106,3	107,8
w tym:								
Produkcja artykułów spożywczych	101,8	106,8	104,2	103,3	100,0	96,6	95,9	95,0
Produkcja wyrobów tekstylnych	110,9	107,9	114,0	113,2	122,3	117,9	109,3	109,8
Produkcja odzieży	116,2	126,5	112,6	108,8	109,9	104,0	105,8	109,3
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	111,6	112,0	110,2	110,8	113,3	107,6	104,1	106,5
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	135,4	110,7	106,0	104,4	103,0	102,3	102,0	101,7
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji ...	109,0	101,5	101,6	107,0	95,4	98,5	97,6	97,2
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	95,2	89,3	92,1	92,9	111,2	119,7	118,5	118,0
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	112,9	110,4	107,7	107,6	114,3	112,9	116,6	113,6
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	141,4	119,0	115,7	113,2	100,1	100,8	98,1	96,2
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	119,8	118,9	116,1	116,1	106,1	107,3	109,7	107,1
Produkcja urządzeń elektrycznych	109,7	113,6	115,3	116,2	118,7	119,9	116,8	116,4
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	102,1	104,3	102,4	106,6	122,0	116,9	111,6	105,8
Produkcja mebli	115,8	116,5	115,2	114,4	106,3	106,7	106,6	106,4
Pozostała produkcja wyrobów	101,9	107,5	102,3	106,7	105,3	95,2	105,6	103,6
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	97,1	99,7	104,7	105,4	106,6	108,4	109,1	110,6
w tym:								
Gospodarka odpadami, odzysk surowców ^Δ	93,8	99,2	106,5	108,0	111,0	112,0	113,2	115,9

Wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim w skali roku towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia (o 2,4%). W kraju przeciętne zatrudnienie w przemyśle zwiększyło się w odniesieniu do roku poprzedniego o 1,5%. W porównaniu z 2010 r. w województwie wzrosła produkcja sprzedana przemysłu, przy wzroście przeciętnego zatrudnienia o 0,2%. Natomiast w kraju wzrostowi produkcji sprzedanej przemysłu w porównaniu z 2010 r. towarzyszył również wzrost przeciętnego zatrudnienia o 2,7%.

Wyk. 45. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle**
2010 = 100



W 2015 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie ukształtowało się na poziomie 126,4 tys. osób i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyło się w sekcji przetwórstwo przemysłowe (o 2,5%) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami, rekultywacji (o 1,5%).

Wyk. 46. **Struktura przeciętnego zatrudnienia w przemyśle według wybranych sekcji i działów PKD 2007 w 2015 r.**



Wydajność pracy w przemyśle w 2015 r. mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego w województwie kujawsko-pomorskim była o 5,2% wyższa (w cenach stałych) niż przed rokiem. W kraju wydajność pracy w przemyśle w omawianym okresie wzrosła o 3,3%.

Dane prezentujące produkcję sprzedaną przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał; jak również w Banku Danych Lokalnych.

BUDOWNICTWO

W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim notowano spadek produkcji sprzedanej budownictwa w odniesieniu do roku poprzedniego. Wyższa niż przed rokiem była wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej. W omawianym okresie odnotowano zwiększenie wydajności pracy ¹ w budownictwie, przy jednoczesnym spadku przeciętnego zatrudnienia.

W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 6549,7 mln zł i zmniejszyła się w porównaniu z rokiem poprzednim o 1,0% (w skali kraju wzrosła o 1,3%).

*Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”. Dane te obejmują:*

- *wartość sprzedanych wyrobów, półfabrykatów i części własnej produkcji (niezależnie od tego czy otrzymano za nie należne opłaty);*
- *wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. przemysłowych, budowlanych, jak i innych niż przemysłowe i budowlane;*
- *zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej;*
- *wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;*
- *produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.*

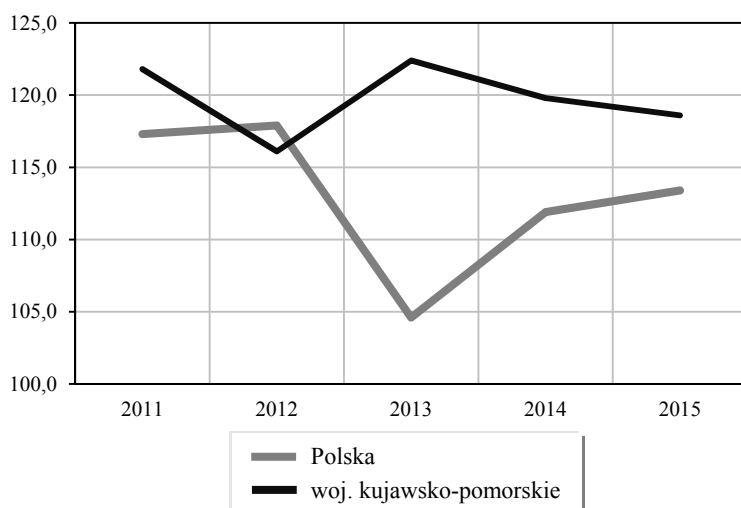
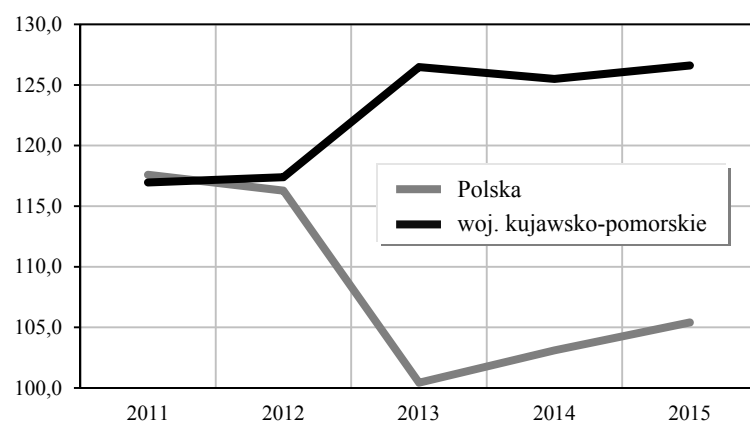
Tabl. 20. **Budownictwo**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
POLSKA			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	160403,8	179569,5	181990,4
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	51,5	47,4	47,8
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	442,8	409,9	386,0
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	5524,9	6617,3	6549,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	56,4	59,1	60,2
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	22,2	20,8	18,8
M. BYDGOSZCZ			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	1172,8	1245,4	1018,7
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	63,3	63,1	54,7
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	4,3	3,6	3,3

¹ Mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego.

Tabl. 20. **Budownictwo (dok.)**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
M. TORUŃ			
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) w mln zł	872,1	967,0	1150,0
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w %	63,0	68,4	63,0
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys.	3,3	3,1	3,1

Wyk. 47. **Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)**
2010 = 100Wyk. 48. **Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)**
2010 = 100

W województwie produkcja budowlano-montażowa w 2015 r. wyniosła 3945,3 mln zł (60,2% ogólnej wartości produkcji sprzedanej budownictwa) i zwiększyła się w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim o 0,9%. W kraju produkcja budowlano-montażowa wzrosła o 2,3%.

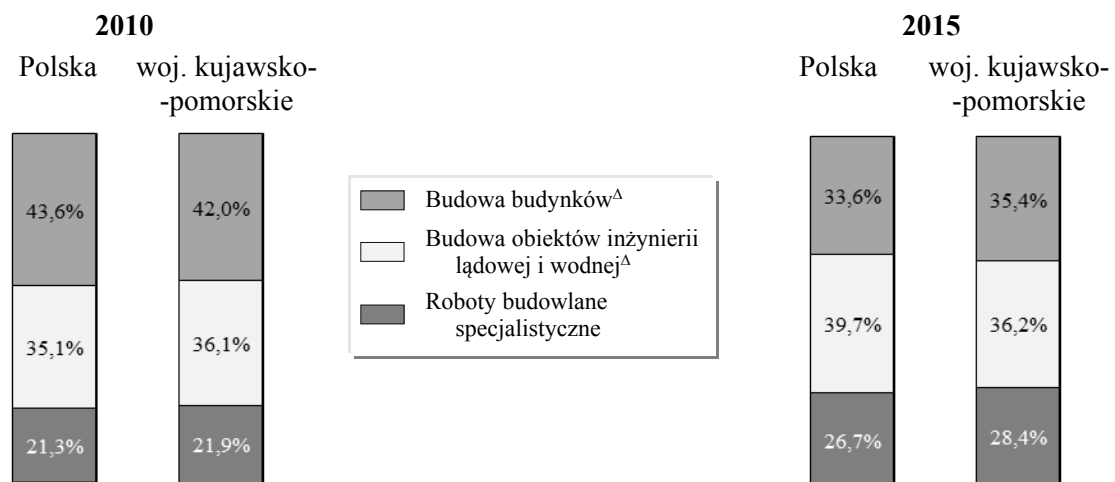
W analizowanym okresie wśród przedsiębiorstw budowlanych znaczący udział posiadały podmioty specjalizujące się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (36,2% sprzedaży produkcji budowlano-montażowej), których produkcja zmalała o 4,0% w porównaniu z rokiem poprzednim. W przedsiębiorstwach, których podstawowym rodzajem działalności jest budowa budynków (udział 35,4%) produkcja wzrosła o 20,6%, a w podmiotach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne (udział 28,4%) – zmalała o 11,3%.

Tabl. 21. **Dynamika produkcji budowlano-montażowej w województwie kujawsko-pomorskim**
(ceny bieżące)

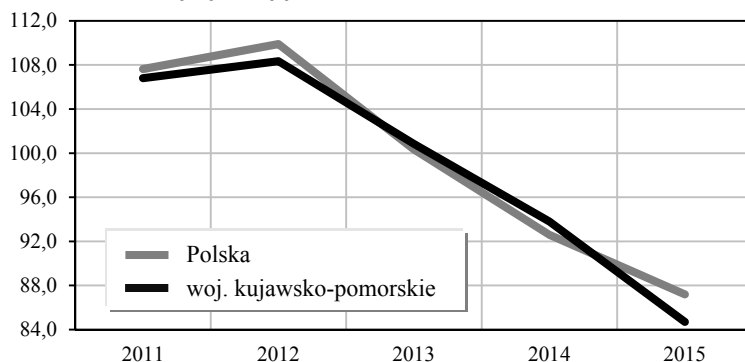
Działy	2014				2015			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	123,1	109,5	103,8	99,2	87,1	92,0	96,5	100,9
Budowa budynków ^Δ	96,3	68,9	72,2	80,2	105,7	112,5	121,3	120,6
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	250,7	182,1	139,8	111,5	48,5	73,5	85,0	96,0
Roboty budowlane specjali- styczne	93,4	115,5	114,3	108,7	114,8	95,8	87,6	88,7

W 2015 r. rosnącej produkcji sprzedanej budownictwa towarzyszyło zmniejszenie przeciętnego zatrudnienia w tej sekcji (o 9,7%, wobec spadku o 5,8% w skali kraju).

Wyk. 49. **Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD** (ceny bieżące)



Wyk. 50. **Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie**
2010 = 100



Wydajność pracy w budownictwie mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego w 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim ukształtowała się na poziomie 348,6 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza wzrost o 9,6% w stosunku do roku poprzedniego.

Dane prezentujące produkcję sprzedaną budownictwa w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał; jak również w Banku Danych Lokalnych.

BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE

Efekty budownictwa mieszkaniowego odnotowane w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. były bardziej zróżnicowane niż rok wcześniej. Wzrosła liczba zarówno mieszkań, których budowę rozpoczęto i na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym, jak również liczba lokali oddanych do użytkowania. Spadła natomiast przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania.

W 2015 r. Kujawsko-Pomorskie uplasowało się na 9 pozycji wśród wszystkich województw pod względem liczby mieszkań oddanych do użytkowania; łącznie oddano 6714 lokali, tj. o 7,5% więcej niż przed rokiem i o 15,6% więcej niż w 2010 r. W latach 2010-2015, rok 2015 charakteryzował się największym wzrostem liczby mieszkań oddanych do użytkowania w sto-

sunku do 2010 r. W 2015 r. w kraju notowano w odniesieniu do roku poprzedniego wzrost o 3,2% liczby lokali mieszkalnych przekazanych do użytkowania (w porównaniu z 2010 r. wzrost o 8,7%).

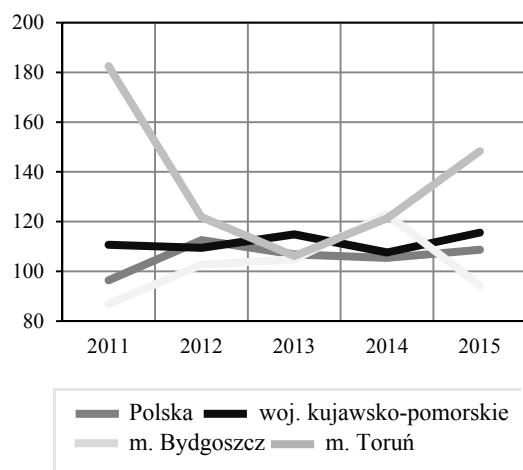
*Informacje o **mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych. Podziału na mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, indywidualnych (tj. realizowanych przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe) oraz realizowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem dokonano na podstawie sposobu finansowania budowy lub przeznaczenia mieszkań.*

Tabl. 22. **Budownictwo mieszkaniowe**

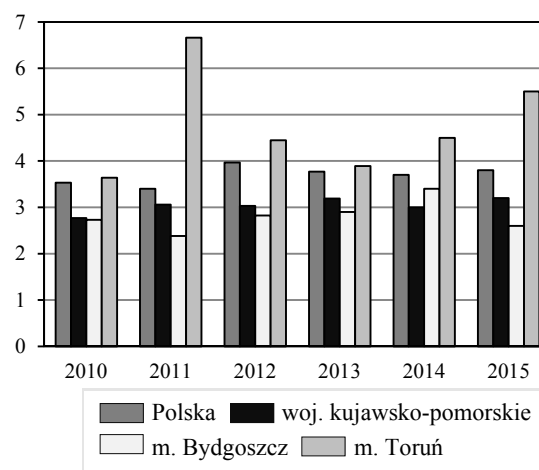
Wyszczególnienie	2010	2014	2015
POLSKA			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,5	3,7	3,8
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	106,1	100,9	99,8
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności	4,5	4,1	4,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	4,1	3,8	4,4
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	2,8	3,0	3,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	103,0	100,2	98,2
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności	3,3	3,7	4,1
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	3,1	3,0	3,2

Tabl. 22. Budownictwo mieszkaniowe (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
M. BYDGOSZCZ			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	2,7	3,4	2,6
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	70,3	59,9	63,6
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności	2,2	4,8	4,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	2,1	3,4	3,2
M. TORUŃ			
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	3,6	4,5	5,5
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ²	66,5	65,9	60,2
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności	3,5	6,9	7,2
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności	4,4	5,8	6,2

Wyk. 51. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania
2010 = 100

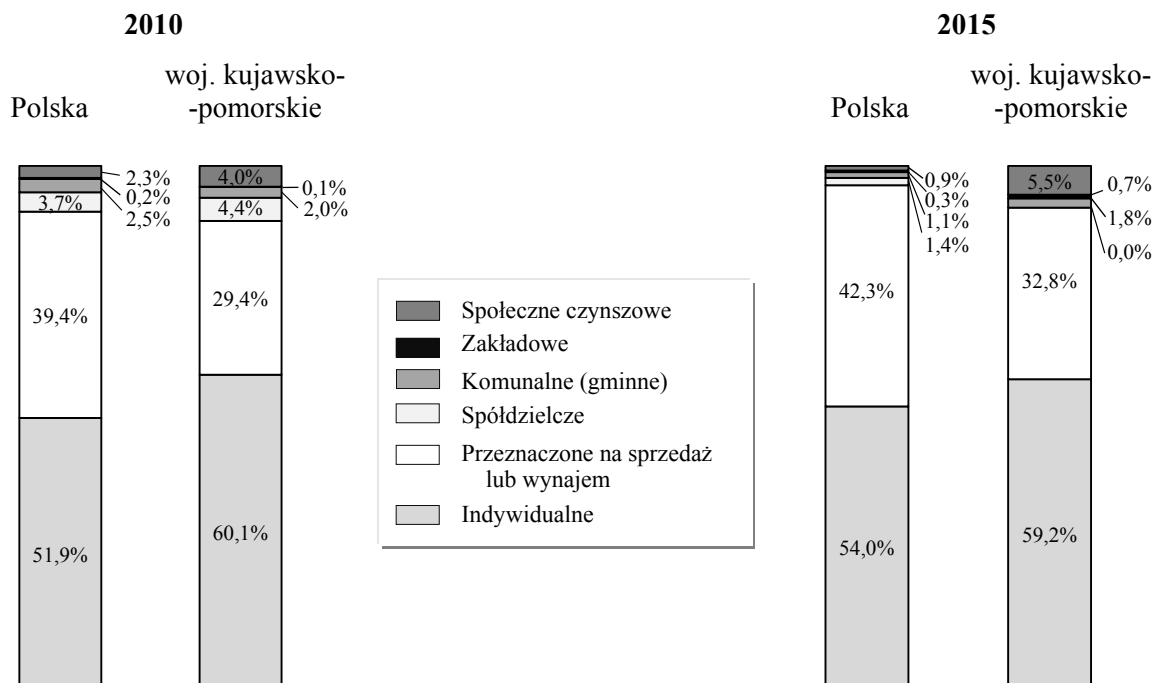
Wyk. 52. Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności



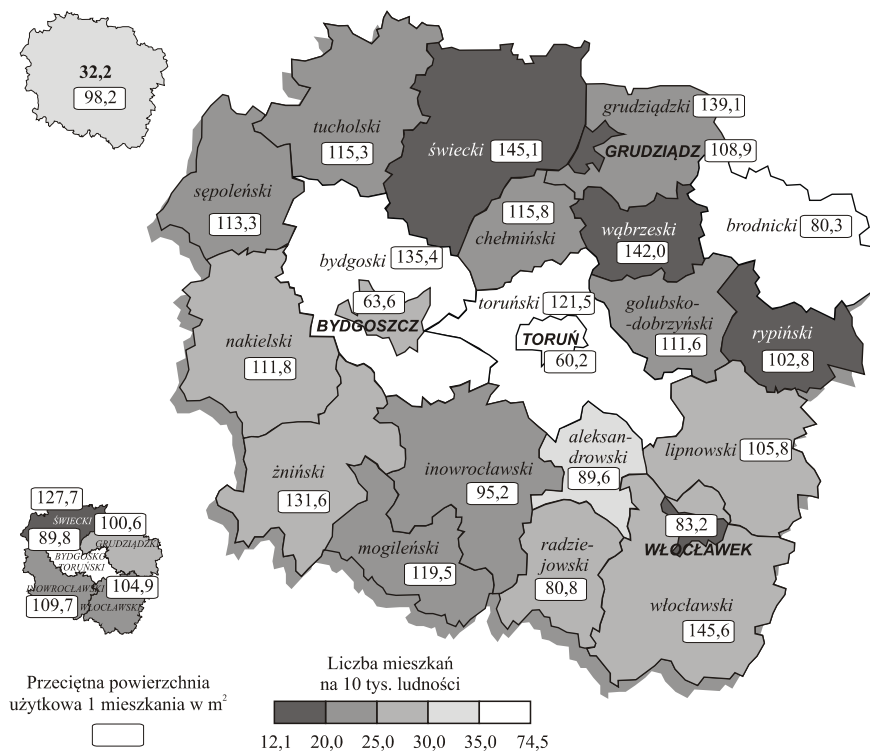
W 2015 r. budownictwo indywidualne, zarówno w województwie kujawsko-pomorskim jak i w Polsce, miało największy udział w strukturze mieszkań oddanych do użytkowania (odpowiednio 59,3% i 54,0%); w Kujawsko-Pomorskim w stosunku do 2014 r. miał miejsce wzrost liczby tych mieszkań (o 4,8%), a w porównaniu do 2010 r. — wzrost o 14,0%. Ponadto oddano do użytkowania więcej mieszkań zakładowych (wzrost prawie 15-krotny w stosunku do 2014 r. i wzrost 11-krotny w stosunku do 2010 r.), społecznych czynszowych (wzrost odpowiednio o 123,2% i o 59,1%) oraz przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (wzrost odpowiednio o 4,0% i o 29,2%). Jednocześnie

nastąpił spadek liczby oddanych do użytkowania mieszkań w budownictwie komunalnym (o 25,8% w stosunku do 2014 r. i o 0,8% w stosunku do 2010 r.).

Wyk. 53. Struktura liczby mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa



Wyk. 54. Mieszkania oddane do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim według podregionów i powiatów w 2015 r.

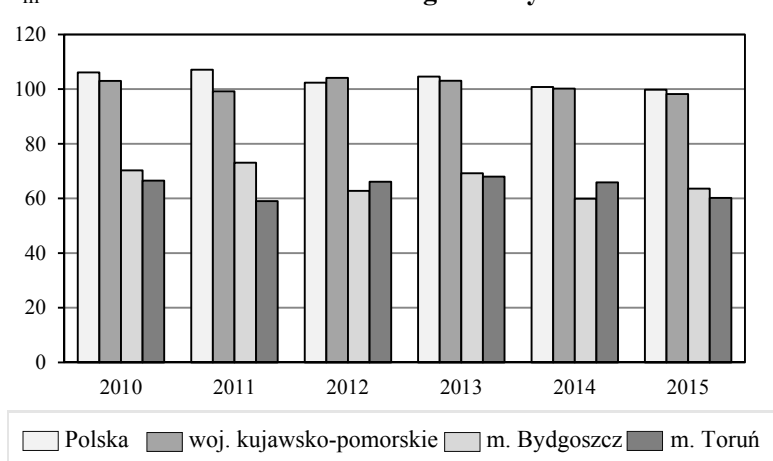


Tabl. 23. **Mieszkania oddane do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim**

Formy budownictwa	2014				2015			
	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2013 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²	w liczbach bezwzględnych	w odsetkach	2014 = 100	przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ²
O g ó ł e m	6246	100,0	93,6	100,2	6714	100,0	107,5	98,2
Indywidualne	3796	60,9	89,4	130,1	3980	59,2	104,8	129,5
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	2122	34,0	103,9	55,5	2206	32,8	104,0	54,1
Spółdzielcze	2	0,0	x	34,5	—	x	x	x
Komunalne (gminne)	159	2,5	84,6	34,2	118	1,8	74,2	41,5
Zakładowe	3	0,0	4,4	150,7	44	0,7	15 razy	63,9
Spółeczne czynszowe	164	2,6	132,3	50,2	366	5,5	223,2	46,7

***Powierzchnia użytkowa mieszkania** jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.*

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. wyniosła 98,2 m² zajmując 10 pozycję wśród województw (w kraju – 99,8 m²)

Wyk. 55. **Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania**

i zmniejszyła się o 2,0 m² w stosunku do roku poprzedniego (w kraju spadek o 1,1 m²), a w porównaniu z 2010 r. zmniejszyła się o 4,8 m² (w kraju spadła o 6,3 m²). Spośród 6 ostatnich lat największą powierzchnię użytkową 1 mieszkania odnotowano w województwie w 2012 r. – 104,1 m².

Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego w budownictwie indywidualnym wy-

niosła 129,5 m² i miała największą powierzchnię spośród wszystkich form budownictwa, natomiast średnio najmniejszymi mieszkaniami były lokale komunalne – 41,5 m².

W województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. największe mieszkania wybudowano w powiecie włocławskim (przeciętna powierzchnia użytkowa – 145,6 m²), świeckim (145,1 m²) i wąbrzeskim (142,0 m²), a najmniejsze w miastach na prawach powiatu w Toruniu – przeciętna powierzchnia użyt-

kowa mieszkania wyniosła 60,2 m² i w Bydgoszczy – 63,6 m² oraz w powiatach brodnickim i radziejowskim – odpowiednio 80,3 m² i 80,8 m².

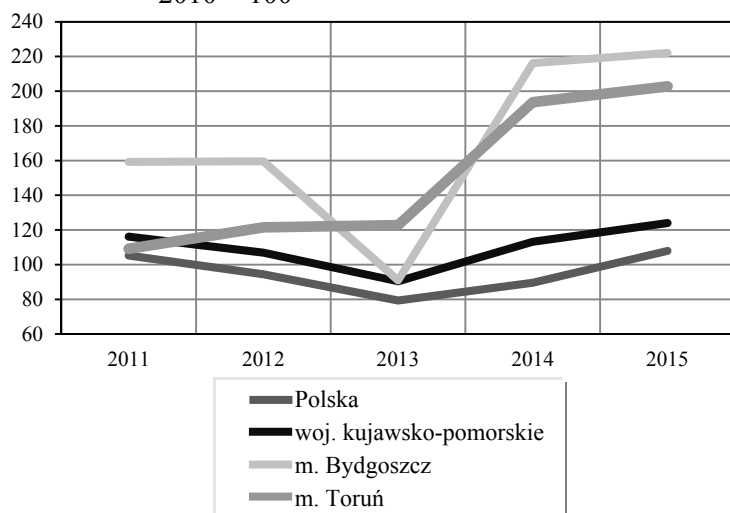
W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 8571 mieszkań, tj. o 9,5% więcej niż rok wcześniej oraz o 24,0% więcej niż w 2010 r. (w kraju nastąpił wzrost odpowiednio o 20,5% i o 7,9%). W 2015 r. liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w województwie była największa w okresie ostatnich 6 lat.

W województwie kujawsko-pomorskim pozwolenia na budowę największej liczby mieszkań wydano inwestorom indywidualnym (50,0% ogółu) oraz budującym z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem (47,9%). Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym tym inwestorom w skali roku odpowiednio zwiększyła się o 8,5% i o 10,2%. W stosunku do 2014 r. we wszystkich formach budownictwa odnotowano wzrost liczby mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym, jednak w największym stopniu dotyczył budownictwa komunalnego, bo prawie 3-krotny.

Tabl. 24. **Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym w województwie kujawsko-pomorskim**

Formy budownictwa	2014			2015		
	w liczbach biewzględ- nych	w odset- kach	2013 = = 100	w liczbach biewzględ- nych	w odset- kach	2014 = = 100
O g ó ł e m	7829	100,0	125,2	8571	100,0	109,5
Indywidualne	3951	50,5	107,2	4287	50,0	108,5
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	3731	47,6	161,2	4110	47,9	110,2
Spółdzielcze	64	0,8	x	—	x	x
Komunalne (gminne)	47	0,6	30,7	134	1,6	285,1
Zakładowe	—	x	x	—	x	x
Spółeczne czynszowe	36	0,5	x	40	0,5	111,1

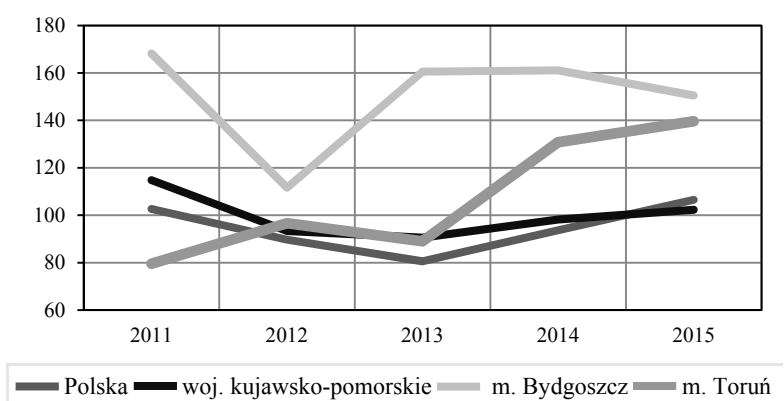
Wyk. 56. **Dynamika liczby mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym**
2010 = 100



W 12 powiatach i 4 miastach na prawach powiatu zanotowano większą niż przed rokiem liczbę mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym. Największy wzrost nastąpił w: powiecie aleksandrowskim (o 107,7%), we Włocławku (o 107,1%) i w Grudziądzu (o 85,6%); wyraźny spadek natomiast zaobserwowano w powiecie: lipnowskim (o 53,4%), rypińskim (o 47,2%) oraz golubsko-dobrzyńskim (o 27,1%).

W 2015 r. rozpoczęto budowę 6631 mieszkań, tj. o 4,2% więcej niż w 2014 r. (w skali roku w kraju wzrost wyniósł 13,7%). W porównaniu z 2010 r. liczba rozpoczętych budów mieszkań zwiększyła się w województwie o 2,3% (w kraju – o 6,5%). W latach 2010-2015 najwięcej, bo 7439 mieszkań, zaczęto budować w 2011 r.

Wyk. 57. **Dynamika liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto**
2010 = 100



W województwie w 2015 r. największą liczbę mieszkań, których budowę rozpoczęto zanotowano w budownictwie indywidualnym – 3595, tj. o 1,4% więcej niż rok wcześniej oraz w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem – 2874, tj. o 18,3% więcej.

W województwie kujawsko-pomorskim w odniesieniu do 2014 r. wzrost liczby mieszkań, których

budowę rozpoczęto odnotowano w 8 powiatach i w 3 miastach na prawach powiatu. Najwyższy wzrost wystąpił w powiatach: radziejowskim (o 70,7%), brodnickim (o 65,7%) oraz bydgoskim (o 63,9%). Wyraźny spadek odnotowano w powiatach: inowrocławskim (o 38,3%), wąbrzeskim (o 27,9%) i nakielskim (o 27,2%).

Dane prezentujące budownictwo mieszkaniowe w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnalne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Budownictwo mieszkaniowe w województwie kujawsko-pomorskim” – roczne opracowanie sygnalne; jak również w Banku Danych Lokalnych.

RYNEK WEWNĘTRZNY

W województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. wzrosła wartość sprzedaży detalicznej w odniesieniu do roku poprzedniego (w 2014 r. zanotowano spadek); wzrosła również wartość sprzedaży hurtowej towarów.

Wartość **sprzedaży detalicznej** (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2015 r. zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku o 7,1% (w kraju sprzedaż detaliczna ukształtowała się na poziomie o 0,9% wyższym niż w roku poprzednim).

*Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** obejmują sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. sklepy, magazyny), w ilościach wskazujących na zakupy dla potrzeb indywidualnych nabywców.*

Tabl. 25. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a** (ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
	rok poprzedni = 100		
POLSKA			
O g ó ł e m	105,5	103,3	100,9
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	107,9	101,8	108,4
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	113,1	95,9	89,7
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	101,2	104,9	102,3
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjali- zowanych sklepach	113,6	106,1	109,3
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	117,2	109,7	106,3
Tekstylia, odzież, obuwie	113,1	111,9	108,2
Meble, RTV, AGD	123,0	101,2	104,3
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecja- lizowanych sklepach	83,6	104,4	115,9
Pozostałe	95,9	103,3	87,7

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wartości sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

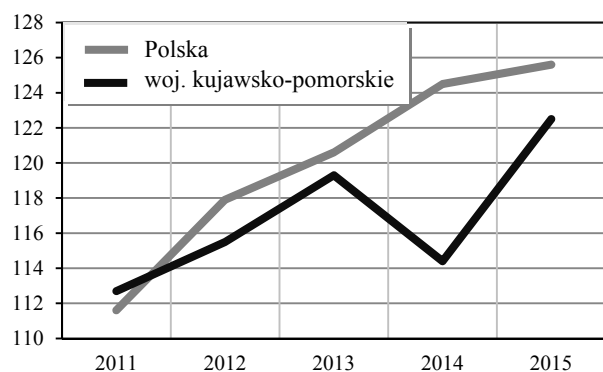
Tabl. 25. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a (dok.)**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
	rok poprzedni = 100		
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
O g ó ł e m	112,6	96,0	107,1
w tym:			
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	108,8	106,0	116,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	125,5	96,6	#
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	106,6	101,1	109,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjali- zowanych sklepach	107,4	97,8	139,3
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	110,7	87,6	#
Tekstylia, odzież, obuwie	93,4	105,3	118,1
Meble, RTV, AGD	85,5	74,5	129,4
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecja- lizowanych sklepach	131,4	106,5	57,3
Pozostałe	118,9	79,6	89,2

^a Patrz notka a na str. 80.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. największy wzrost w odniesieniu do 2014 r. obserwowano w przedsiębiorstwach zgrupowanych w kategoriach: pozostała sprzedaż detaliczna w nie-

Wyk. 58. **Dynamika sprzedaży detalicznej**
(ceny bieżące)
2010 = 100



wyspecjalizowanych sklepach (o 39,3%), meble, RTV, AGD (o 29,4%), tekstylia, odzież, obuwie (18,1%), pojazdy samochodowe, motocykle części (o 16,8%).

Największy spadek sprzedaży w stosunku do 2014 r. zaobserwowano w grupach: prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 42,7%), pozostałe (o 10,8%).

W strukturze sprzedaży detalicznej w 2014 r. największy udział miały przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż żywności,

napojów i wyrobów tytoniowych (39,1%), zajmujące się sprzedażą pojazdów samochodowych, motocykli i części (15,3%) oraz przedsiębiorstwa zgrupowane w kategorii „pozostałe” (14,6%).

Tabl. 26. **Dynamika sprzedaży detalicznej^a w województwie kujawsko-pomorskim**
(ceny bieżące)

Wyszczególnienie	2014				2015			
	I-III	I-VI	I-IX	I-XII	I-III	I-VI	I-IX	I-XII
	analogiczny okres roku poprzedniego = 100							
O g ó ł e m	95,1	93,8	95,6	96,0	102,2	102,9	103,2	107,1
w tym:								
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	132,0	118,0	106,4	106,0	105,1	114,9	116,2	116,8
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe ...	91,1	95,3	95,5	96,6	120,7	112,9	#	#
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	86,5	89,9	99,7	101,1	100,5	99,4	99,7	109,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	90,7	98,1	99,5	97,8	#	#	137,8	139,3
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	98,7	87,2	89,0	87,6	#	#	#	#
Tekstylia, odzież, obuwie	124,5	110,7	107,1	105,3	128,4	132,2	121,2	118,1
Meble, RTV, AGD	71,0	75,5	73,0	74,5	142,0	126,5	136,7	129,4
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	126,5	119,3	111,2	106,5	48,0	50,4	52,7	57,3
Pozostałe	86,3	80,8	78,8	79,6	86,2	89,7	90,3	89,2

^a Patrz notka a do tabl. 25 na str. 80.

W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim wartość **sprzedaży hurtowej** towarów (w cenach bieżących) w jednostkach handlowych przekroczyła o 1,1% poziom zanotowany przed rokiem (w tym w przedsiębiorstwach hurtowych spadek wyniósł 2,1%). W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych w omawianym roku była wyższa o 4,9% niż w 2014 r. (w tym zrealizowana przez jednostki hurtowe – o 4,1%). W województwie w skali roku najbardziej zmniejszyła się wartość sprzedaży hurtowej m.in.: żywności (o 25,3%), AGD, RTV i artykułów użytku domowego (o 8,0%). Największy wzrost, bo o 36,6%, zanotowała sprzedaż hurtowa wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia, a także produktów rolnych i żywych zwierząt – wzrost o 7,1%.

Dane prezentujące rynek wewnętrzny w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnalne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał.

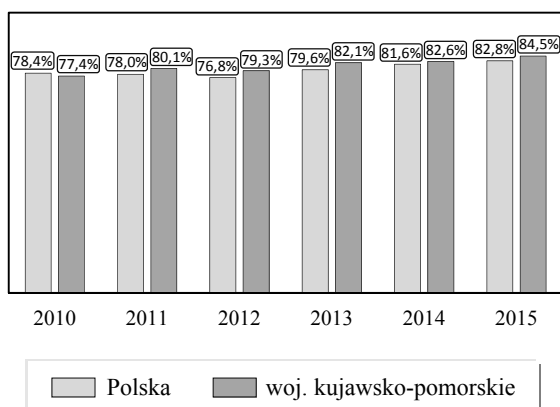
WYNIKI FINANSOWE PRZEDSIĘBIORSTW NIEFINANSOWYCH

W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim podstawowe wyniki finansowe uzyskane przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe były wyższe niż przed rokiem. Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe nie uległy istotnym zmianom w skali roku.

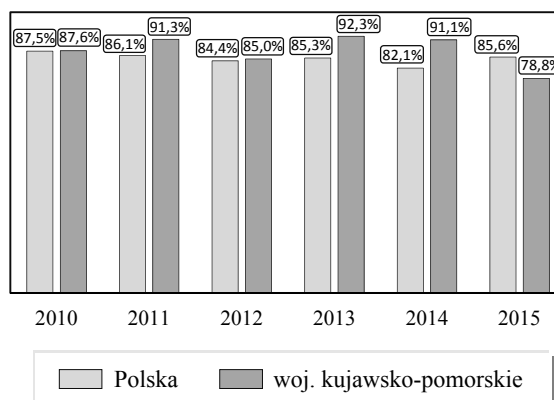
Podstawowe wyniki finansowe uzyskane w 2015 r. podobnie jak w całym kraju poprawiły się w porównaniu z rokiem poprzednim.

*Dane dotyczące **wyników finansowych przedsiębiorstw** prezentuje się w dostosowaniu do nowelizacji ustawy z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r., poz. 330).*

Wyk. 59. **Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów**



Wyk. 60. **Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności**



Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności obejmują:

- koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów związany z podstawową działalnością operacyjną, do którego zaliczono wartość sprzedanych towarów i materiałów oraz koszty ogółem, pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów;
- pozostałe koszty operacyjne;
- koszty finansowe.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. zysk netto wykazało 84,5% badanych przedsiębiorstw, wobec 82,6% przed rokiem. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach z całokształtu działalności ogólnej liczby badanych jednostek spadł z 91,1% w 2014 r. do 78,8% w analizowanym okresie.

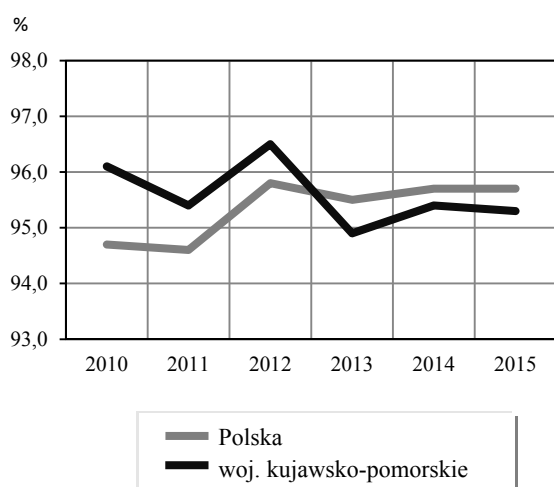
Przychody z całokształtu działalności w województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. ukształtowały się na poziomie 90358,1 mln zł i w odniesieniu do poprzedniego roku były wyższe o 4,5%, natomiast koszty ich uzyskania wyniosły 86082,9 mln zł i były wyższe o 4,3% w porównaniu z 2014 r. W efekcie mniejszego wzrostu całkowitych kosztów niż odpowiadających im przychodów poprawił się nieco wskaźnik poziomu kosztów, który w 2015 r. wyniósł 95,3% (w 2014 r. – 95,4%). Wskaźnik poziomu kosztów liczony dla badanych przedsiębiorstw z terenu całego kraju pozostał na tym samym poziomie jak rok wcześniej (95,7%).

Wyniki finansowe:

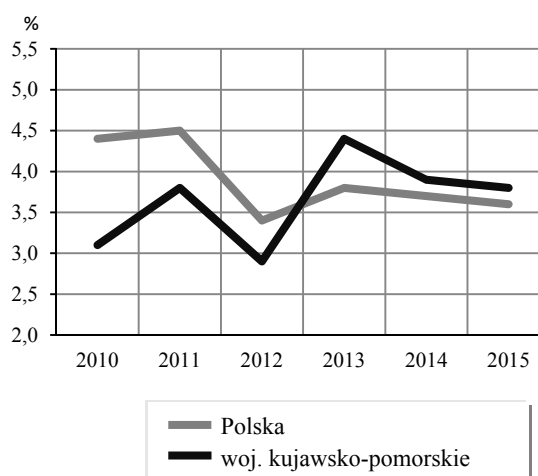
- *wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik na działalności gospodarczej, skorygowany o wynik zdarzeń nadzwyczajnych;*
- *obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów;*
- *wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymuje się po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.*

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim osiągnęły wartość 88425,4 mln zł (wzrost o 4,7% w stosunku do 2014 r.), a koszt własny ich uzyskania wyniósł 83953,0 mln zł (wzrost o 4,5 % w skali roku). Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (na poziomie 4472,3 mln zł) był o 8,4% wyższy niż w 2014 r. Pogorszył się wynik na pozostałej działalności operacyjnej, który wyniósł w 2015 r. 92,4 mln zł, a spadł o 41,3% w skali roku. W tym samym czasie zmniejszyła się strata na operacjach finansowych (z minus 336,3 mln zł do minus 289,5 mln zł). W rezultacie wynik finansowy na działalności gospodarczej był o 8,3% wyższy od zanotowanego w roku poprzednim i wyniósł 4275,2 mln zł. Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 4264,3 mln zł, tj. o 7,9% wyższą niż w 2014 r. Po odliczeniu obciążeń (tj. podatku dochodowego) wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 3465,4 mln zł i zwiększył się o 2,8% w stosunku do uzyskanego w 2014 r.

Wyk. 61. Wskaźnik poziomu kosztów



Wyk. 62. Wskaźnik rentowności obrotu netto



Wskaźniki:

- *wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;*
- *wskaźnik rentowności ze sprzedaży jest to relacja wyniku ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;*
- *wskaźnik rentowności obrotu brutto jest to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności;*
- *wskaźnik rentowności obrotu netto jest to relacja wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;*
- *wskaźnik płynności I stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych;*
- *wskaźnik płynności II stopnia jest to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych.*

W województwie kujawsko-pomorskim poprawił się wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (wzrost o 0,2 p. proc. do 5,1% w 2015 r.); wskaźnik dla Polski pozostał na tym samym poziomie jak przed rokiem (4,5%). Wskaźnik rentowności obrotu brutto w województwie był lepszy niż w 2014 r. (tj. o 0,1 p. proc. wyższy), natomiast w kraju wskaźnik ten pozostał na niezmiennym poziomie. Z kolei wskaźnik rentowności obrotu netto zmniejszył się o 0,1 p. proc., zarówno w Kujawsko-Pomorskim, jak i w kraju. W skali roku wzrósł w województwie wskaźnik płynności finansowej I stopnia z 28,0% do 33,4%, natomiast wskaźnik płynności finansowej II stopnia wzrósł z 90,3% do 91,3%.

W 2015 r. sytuacja w województwie kujawsko-pomorskim, tak jak i w kraju była podobna jak przed rokiem. Podstawowe wskaźniki rentowności w województwie zmieniły się w większym stopniu niż w Polsce.

Tabl. 27. **Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
	w %		
POLSKA			
Wskaźnik poziomu kosztów	94,7	95,7	95,7
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produk- tów, towarów i materiałów	5,2	4,5	4,5
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	5,3	4,3	4,3
Wskaźnik rentowności obrotu netto	4,4	3,7	3,6
Wskaźnik płynności I stopnia	39,7	38,9	38,3
Wskaźnik płynności II stopnia	105,5	102,5	101,0
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
Wskaźnik poziomu kosztów	96,1	95,4	95,3
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produk- tów, towarów i materiałów	3,9	4,9	5,1
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	3,9	4,6	4,7
Wskaźnik rentowności obrotu netto	3,1	3,9	3,8
Wskaźnik płynności I stopnia	28,0	28,0	33,4
Wskaźnik płynności II stopnia	112,5	90,3	91,3

Dane prezentujące wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

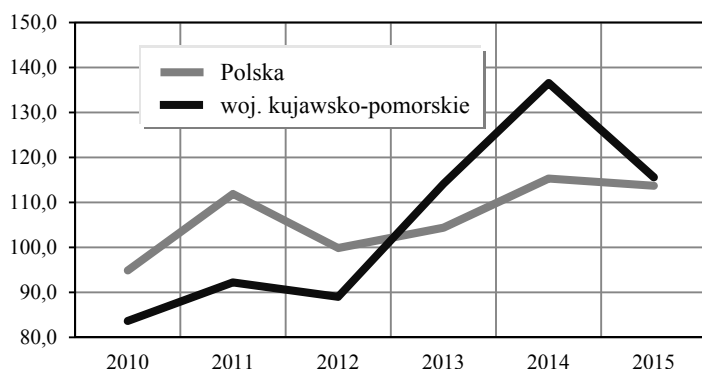
- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc,
- „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał,
- „Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych według województw (wg PKD 2007) – tablice dostępne co kwartał;

jak również w Banku Danych Lokalnych.

NAKLADY INWESTYCYJNE

W województwie kujawsko-pomorskim w 2015 r. (w trzecim z kolei roku) notowano znaczny wzrost nakładów inwestycyjnych badanych przedsiębiorstw mających siedzibę na terenie województwa w odniesieniu do roku poprzedniego (przy czym jego skala była mniejsza niż rok wcześniej). W porównaniu z 2014 r. niższa była wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych, przy większej liczbie nowych inwestycji.

Wyk. 63. **Dynamika nakładów inwestycyjnych ogółem**
(ceny bieżące)
Rok poprzedni = 100



Nakłady inwestycyjne (w cenach bieżących) na nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących poniesione w 2015 r. przez badane przedsiębiorstwa w regionie wyniosły 4089,4 mln zł i były wyższe od notowanych rok wcześniej o 15,6%. W kraju w 2015 r. wartość nakładów inwestycyjnych w odniesieniu do poziomu zanotowanego w 2014 r. – zwiększyła się (o 13,7%).

***Nakłady inwestycyjne** są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.*

Tabl. 28. **Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)**

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
POLSKA			
O g ó ł e m w mln zł	89236,8	119982,2	136474,6
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle	42,1	40,8	39,3
Zakupy	56,8	57,9	59,4
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	45,5	45,9	46,4
środków transportu	11,3	12,0	13,0

Tabl. 28. Nakłady inwestycyjne (dok.)

Wyszczególnienie	2010	2014	2015
WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE			
O g ó ł e m w mln zł	2767,1	3538,9	4089,4
w tym – w % – nakłady na:			
Budynki i budowle	37,5	41,5	30,2
Zakupy	61,1	57,7	68,6
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi	52,7	48,7	59,1
środków transportu	8,4	9,0	9,5

W 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia wydatkowano 2418,4 mln zł (więcej o 40,3% niż rok wcześniej), na środki transportu – 390,2 mln zł (więcej o 22,8%), a na budynki i budowle – 1235,9 mln zł

(o 15,9% mniej). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 2808,6 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 37,5%, a udział tych zakupów w nakładach ogółem zwiększył się w skali roku o 10,9 p. proc.

Wzrost nakładów inwestycyjnych w porównaniu z 2014 r. odnotowano m.in. w sekcjach: budownictwo (o 45,8%), transport i gospodarka magazynowa oraz przetwórstwo przemysłowe (po 22,0%). Spadek odnotowano m.in. w sekcji dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 11,9%).

W 2015 r. inwestowały głównie

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- *budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe;*
- *maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem);*
- *środki transportu;*
- *inne, tj. melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych oraz inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (uwzględnione wyłącznie w danych wyrażonych w cenach bieżących), z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.*

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie: przetwórstwa przemysłowego (których udział wyniósł 67,8% ogółu nakładów inwestycyjnych), dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami; rekultywacji (7,9%) oraz handlu; naprawy pojazdów samochodowych (7,6% udziału). W strukturze nakładów według sekcji w porównaniu z poprzednim rokiem najbardziej zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przetwórstwa przemysłowego (o 3,5 p. proc.), natomiast najbardziej zmniejszył się udział nakładów przedsiębiorstw zajmujących się dostawą wody; gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją (o 2,5 p. proc.).

W 2015 r. w Kujawko-Pomorskim inwestorzy rozpoczęli realizację 1817 nowych inwestycji o łącznej wartości kosztorysowej 829,7 mln zł (w roku poprzednim rozpoczęto 1675 nowych inwestycji o wartości 939,1 mln zł). W kraju w omawianym okresie liczba rozpoczętych inwestycji zwiększyła się o 7,6%, a ich wartość kosztorysowa była niższa o 0,1%.

Dane prezentujące nakłady inwestycyjne w województwie kujawsko-pomorskim znajdują się w następujących publikacjach i opracowaniach udostępnionych na stronie internetowej Urzędu:

- „Komunikat o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego” – opracowanie sygnałne dostępne co miesiąc w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu,
 - „Biuletyn statystyczny województwa kujawsko-pomorskiego” – publikacja dostępna co kwartał w wersji elektronicznej na stronie internetowej Urzędu;
- jak również w Banku Danych Lokalnych.*
-
-

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Specification
Ludność ^{ab} (w tys.)	2068,3	2098,7	2098,4	2096,4	2092,6	2090,0	2086,2	Population ^{ab} (in thous.)
Na 1000 ludności:								Per 1000 population (in the period Jan-Sep):
małżeństwa zawarte	5,63	5,93	5,39	5,34	4,69	4,92	4,96	marriages contracted
urodzenia żywe	9,88	10,77	10,00	9,90	9,48	9,58	9,19	live births
zgoni	9,38	9,75	9,37	9,74	9,78	9,58	9,83	deaths
przyrost naturalny	0,51	1,02	0,62	0,16	-0,30	0,00	-0,64	natural increase
saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały ^c	-1,00	-0,80	-0,79	-0,96	-1,26	-1,36	-1,36	internal and international net migration for permanent residence ^c
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^d (w tys.)	208,8	237,3	247,2	244,7	240,8	239,3	243,0	Average paid employment in the enterprise sector ^d (in thous.)
rok poprzedni = 100	.	102,9	104,2	99,0	98,4	99,3	101,6	previous year = 100
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	188,0	139,4	139,6	148,8	150,1	127,1	107,3	Registered unemployed persons ^a (in thous.)
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)	22,3	17,0	17,0	18,1	18,2	15,5*	13,3	Registered unemployment rate ^a (in %)
Udział bezrobotnych bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych ^a (w %)	83,9	81,1	81,7	81,2	84,6	84,9	84,0	Unemployed persons without benefit rights in total number of unemployed persons ^a (in %)
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	180	129	138	113	88	43	36	Unemployed persons per job offer ^a
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^e (w %)	55,7	54,3	54,2	56,3	55,8	55,3	55,1	Activity rate by LFS ^e (in %)
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^e (w %)	44,7	48,5	48,3	49,6	48,8	49,4	50,7	Employment rate by LFS ^e (in %)
Stopa bezrobocia według BAEL ^e (w %)	19,8	10,6	11,0	11,8	12,4	10,6	8,0	Unemployment rate by LFS ^e (in %)

a Stan w końcu roku. b Od 2010 r. bilans ludności opracowany w oparciu o wyniki NSP'2011. c Przy obliczaniu salda migracji uwzględniono: w przypadku migracji wewnętrznych – dane za 2015 r., w przypadku migracji zagranicznych – dane dotyczą 2014 r. ze względu na niedostateczną jakość danych za 2015 r. (brak kompletności). d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. e Przeciętne w roku; uwzględniono zmiany metodologiczne, wyłączając z zakresu badania osoby przebywające poza gospodarstwem domowym 12 miesięcy i więcej (dotychczas – powyżej 3 miesięcy); dane nie są w pełni porównywalne z wynikami z lat poprzedzających 2010 rok.

a As of the end of the year. b Since 2010 the balance of the population has been calculated on NCPH'2011 results. c In calculating the net migration was taken into account: in case of the internal migration – data for 2015, in case of the international migration – data relate to 2014 due to the insufficient quality of the data for 2015 (lack of completeness). d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. e Annual average; included methodological changes, excluding from the scope of the study, who are outside the household of 12 months and more (so far - more than 3 months); data are not fully comparable with the results in the years preceding 2010.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM (cd.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Specification
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^a (w zł)	2107,73	2848,61	2992,93	3096,34	3212,95	3336,60	3459,49	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^a (in zł)
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów (w tys.)	464,5	467,7	464,9	462,4	459,0	455,8	457,8	Average monthly number of retirees and pensioners (in thous.)
rok poprzedni = 100	99,7	98,6	99,4	99,5	99,3	99,3	100,4	previous year = 100
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS (w zł)	1036,09	1461,65	1534,96	1622,92	1709,33	1767,97	1826,08	Average monthly gross retirement pay and pension paid by ZUS (in zł)
rok poprzedni = 100	102,6	106,7	105,0	105,7	105,3	103,4	103,3	previous year = 100
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych (w zł)	749,31	948,95	981,70	1050,29	1125,86	1150,77	1191,79	Average monthly gross retirement pay and pension for farmers (in zł)
rok poprzedni = 100	101,5	105,0	103,5	107,0	107,2	102,2	103,6	previous year = 100
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych (rok poprzedni = 100):								Price indices of consumer goods and services (previous year = 100)
ogółem	102,0	102,6	104,6	103,7	101,1	99,8	99,1	total
żywność i napoje bezalkoholowe	102,4	103,1	106,1	104,9	102,0	98,9	98,3	food and non-alcoholic beverages
odzież i obuwie	91,1	92,4	96,6	96,1	95,7	95,5	96,0	clothing and footwear
mieszkanie	103,1	103,4	106,0	104,4	102,0	100,7	100,4	dwelling
Plony zbóż podstawowych (z mieszkankami zbożowymi) z 1 ha w dt	31,7	36,7	35,7	36,2	40,7	44,7	38,4	Basic cereals (including mixed cereals) yields per 1 ha per dt
Obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych ^b :								Farm animals stock per 100 ha agricultural land:
bydło ^c	.	43,2 ^d	43,8	45,9	46,5	47,2	46,6	cattle ^c
trzoda chlewna ^e	.	165,9 ^d	152,7	138,4	118,7	123,8	124,5	pigs ^e

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 11. ^c Stan w czerwcu. ^d Dane Powszechnego Spisu Rolnego według stanu w dniu 30 VI. ^e Stan w czerwcu (do 2013 r. – stan w końcu lipca).

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^b See general notes, item 11 on page 11. ^c As of June. ^d Data of Agricultural Census as of 30 June. ^e As of the end of June (until 2013 – as of the end of July).

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM (cd.)

SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Specification
Wskaźnik cen skupu (rok poprzedni = 100):								Price indices of procurement (previous year = 100):
ziarna zbóż (bez siewnego)	78,5	119,8	144,2	105,2	86,7	92,3	96,7	cereal grain (excluding sowing seed)
żywcza rzeźnego wołowego (bez cieląt)	125,3	98,9	128,2	110,4	95,3	95,7	103,3	cattle for slaughter (excluding calves)
żywcza rzeźnego wieprzowego	90,5	88,1	116,8	123,2	98,6	89,0	87,1	pigs for slaughter
Relacje cen skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do cen targowiskowych:								Procurement price ^a per kg of pigs for slaughter to marketplace prices:
1 kg żyta	12,1	7,4	6,4	7,3	9,0	8,8	8,4	per kg of rye
1 kg jęczmienia	9,6	7,5*	5,8	6,4	7,0	6,7	6,4	per kg of barley
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (rok poprzedni = 100; ceny stałe)	.	120,9	102,8	100,5	103,6	104,0	107,7	Sold production of industry ^b (previous year = 100; constant prices)
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle ^b (w tys.)	123,6	126,1	128,5	125,6	123,4	123,4	126,4	Average paid employment in industry ^b (in thous.)
rok poprzedni = 100	.	101,8	101,9	97,7	98,2	100,1	102,4	previous year = 100
Produkcja sprzedana budownictwa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	.	112,7	121,8	95,3	105,4	97,9	99,0	Sold production of construction ^b (previous year = 100; current prices)
Produkcja budowlano-montażowa ^b (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	.	106,2	117,0	100,4	107,7	99,2	100,9	Construction and assembly production ^b (previous year = 100; current prices)
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie ^b (w tys.)	16,1	22,2	23,7	24,0	22,4	20,8	18,8	Average paid employment in construction ^b (in thous.)
rok poprzedni = 100	.	105,9	106,8	101,4	93,1	93,1	90,3	previous year = 100

a Ceny bieżące bez VAT. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

I. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM (dok.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP (cont.)

Wyszczególnienie	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Specification
Mieszkania oddane do użytkowania	4488	5807	6427	6358	6670	6246	6714	<i>Dwellings completed</i>
rok poprzedni = 100	97,4	86,5	110,7	98,9	104,9	93,6	107,5	<i>previous year = 100</i>
na 1000 ludności	2,2	2,8	3,1	3,0	3,2	3,0	3,2	<i>per 1000 population</i>
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m ²)	105,7	103,0	99,2	104,1	103,1	100,2	98,2	<i>average usable floor space per dwelling (in m²)</i>
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (rok poprzedni = 100; ceny bieżące)	.	112,6	112,7	102,4	103,3	96,0	107,1	<i>Retail sale of goods^a (previous year = 100; current prices)</i>
Podmioty gospodarki narodowej ^b	187231	186007	184365	187996	191252	192078	193470	<i>Entities of the national economy^b</i>
rok poprzedni = 100	101,1	102,2	99,1	102,0	101,7	100,4	100,7	<i>previous year = 100</i>
w tym spółki handlowe	9310	11383	11935	12654	13504	14311	15485	<i>of which commercial companies</i>
rok poprzedni = 100	104,1	105,3	104,8	106,0	106,7	106,0	108,2	<i>previous year = 100</i>
w tym z udziałem kapitału zagranicznego	1443	1695	1724	1762	1791	1815	1832	<i>of which with foreign capital participation</i>
rok poprzedni = 100	106,0	103,0	101,7	102,2	101,6	101,3	100,9	<i>previous year = 100</i>
Wskaźnik poziomu kosztów w przed- siębiorstwach niefinansowych ^c (w %)	.	96,1	95,4	96,5	94,9	95,4	95,3	<i>Cost level indicator in non-financial enterprises^c (in %)</i>
Wskaźnik rentowności obrotu w przed- siębiorstwach niefinansowych ^c (w %):								<i>Turnover profitability rate in non- financial enterprises^c (in %):</i>
brutto	.	3,9	4,6	3,5	5,2	4,6	4,7	<i>gross</i>
netto	.	3,1	3,8	2,9	4,4	3,9	3,8	<i>net</i>
Nakłady inwestycyjne w przedsięw- zięciach ^c (w mln zł; ceny bieżące)	2166,1	2767,0	2551,2	2270,7	2591,4	3538,9	4089,4	<i>Investment outlays in enterprises^c (in mln zł; current prices)</i>
rok poprzedni = 100 (ceny bieżące)	.	83,6	92,2	89,0	114,1	136,6	115,6	<i>previous year = 100 (current prices)</i>

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu roku. ^c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the year. ^c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

* Dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej publikowanych.

* Data has been changed compared to the previously published.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION A – 2014 B – 2015		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Ludność ^a (w tys.)	A	.	.	2091,7	.	.	2090,8	.	.	2090,7	.	.	2090,0
Population ^a (in thous.)	B	.	.	.	.	.	2087,7	.	.	.	.	.	2086,2
Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw ^b (w tys.)	A	240,1	239,5	239,6	238,6	238,6	238,9	238,6	239,3	239,3	239,7	239,7	240,1
Average paid employment in the enterprise sector ^b (in thous.)	B	240,4	241,4	241,1	241,2	241,4	241,9	241,3	241,9	242,3	244,1	244,2	244,9
poprzedni miesiąc = 100	A	99,7	99,8	100,1	99,6	100,0	100,1	99,9	100,3	100,0	100,2	100,0	100,2
previous month = 100	B	100,1	100,4	99,9	100,0	100,1	100,2	99,8	100,3	100,2	100,7	100,1	100,3
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	98,7	98,5	98,7	98,7	98,9	99,1	99,2	99,4	99,1	99,2	99,4	99,7
corresponding month of previous year = 100	B	100,1	100,8	100,6	101,1	101,2	101,3	101,1	101,1	101,3	101,8	101,9	102,0
Bezrobotni zarejestrowani ^a (w tys.)	A	156,7	157,0	151,7	143,5	137,3	132,1	129,6	128,0	126,4	123,1	124,1	127,1
Registered unemployed persons ^a (in thous.)	B	133,6	133,0	127,9	121,8	115,7	109,9	107,7	105,4	104,4	103,0	103,8	107,3
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (w %)	A	18,8	18,8	18,3	17,4	16,8	16,3	16,0	15,8	15,7	15,3	15,4	15,5*
Registered unemployment rate ^a (in %)	B	16,1	16,0	15,5	14,9	14,2	13,6	13,4	13,1	13,0	12,8	12,9	13,3
Oferty pracy zgłoszone w ciągu miesiąca	A	5948	6987	8483	6903	6256	5872	7860	7261	8251	7265	5071	3969
Job offers declared during a month	B	5208	8326	8869	9336	9089	9148	8336	8657	9454	8297	5910	4660
Bezrobotni na 1 ofertę pracy ^a	A	38	33	35	34	32	30	22	21	21	28	29	43
Registered unemployed persons per job offer ^a	B	37	27	27	20	20	17	18	16	17	18	22	36
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b (w zł)	A	3174,54	3154,72	3312,61	3320,53	3268,96	3332,66	3379,51	3303,00	3333,58	3417,70	3389,05	3540,60
Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^b (in zł)	B	3302,97	3282,83	3345,70	3408,90	3370,80	3490,27	3553,31	3398,70	3490,08	3479,76	3486,69	3700,57
poprzedni miesiąc = 100	A	94,4	99,4	105,0	100,2	98,4	101,9	101,4	97,7	100,9	102,5	99,2	104,5
previous month = 100	B	93,3	99,4	108,0	96,1	98,9	103,5	101,8	95,6	102,7	99,7	100,2	106,1
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	103,3	101,9	104,3	106,0	105,7	103,4	103,5	103,0	103,9	105,0	104,2	105,2
corresponding month of previous year = 100	B	104,0	104,1	107,0	102,7	103,1	104,7	105,1	102,9	104,7	101,8	102,9	104,5

a Stan w końcu okresu. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a As of the end of the period. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION A – 2014 B – 2015	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Wskaźnik cen: Price indices of:												
towarów i usług konsumpcyjnych consumer goods and services												
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 A	.	.	100,5 ^a	.	.	100,0 ^b	.	.	99,5 ^c	.	.	99,0 ^d
corresponding period of previous year = 100 B	.	.	98,4 ^a	.	.	99,2 ^b	.	.	99,3 ^c	.	.	99,4 ^d
skupu ziarna zbóż: procurement of cereal grain:												
poprzedni miesiąc = 100 A	100,8	98,3	104,3	100,8	100,1	96,5	85,4	102,5	101,5	97,7	103,3	103,0
previous month = 100 B	106,0	98,4	97,6	97,5	93,6	101,9	102,3	96,7	101,6	101,1	103,1	100,8
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A	76,6	74,5	81,8	81,7	85,9	88,2	84,9	103,8	99,4	91,3	91,6	92,9
corresponding month of previous year = 100 B	97,7	97,8	91,5	88,5	82,7	87,4	104,7	98,8	98,9	102,4	102,2	100,1
skupu żywca rzeźnego wołowego (bez cieląt): procurement of cattle for slaughter (excluding calves):												
poprzedni miesiąc = 100 A	102,6	98,1	96,2	102,2	99,2	101,6	96,6	100,8	98,7	95,6	102,0	100,4
previous month = 100 B	103,7	106,2	99,0	97,9	101,4	101,5	94,1	102,4	97,2	102,1	105,5	97,9
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A	93,0	91,7	91,8	92,7	96,5	98,3	96,5	96,2	94,5	91,4	93,5	93,9
corresponding month of previous year = 100 B	94,9	102,7	105,7	101,2	103,4	103,4	100,7	102,3	100,7	107,4	111,2	108,4
skupu żywca rzeźnego wieprzowego: procurement of pigs for slaughter:												
poprzedni miesiąc = 100 A	95,9	90,7	102,1	108,1	98,3	105,4	101,4	97,2	94,6	93,9	97,1	92,1
previous month = 100 B	98,2	109,1	100,1	100,1	95,3	105,4	98,9	99,7	106,1	93,9	88,2	99,5
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A	99,6	88,1	87,1	96,0	97,1	94,5	92,0	86,5	82,0	79,3	82,3	77,7
corresponding month of previous year = 100 B	79,7	95,8	93,9	87,0	84,4	84,4	82,4	84,5	94,8	94,8	86,1	93,0

a–d Dane dotyczą okresów (miesiący): a I-III, b IV-VI, c VII-IX, d X-XII.

a–d Data concern period (months): a I-III, b IV-VI, c VII-IX, d X-XII.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (cd.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION A – 2014 B – 2015		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Relacja ceny skupu ^a 1 kg żywca wieprzowego do ceny targowiskowej 1 kg żyta <i>Procurement price^a per kg of pigs for slaughter to marketplace price per kg of rye</i>	A	8,1	7,7	7,7	8,7	8,4	9,1	9,5	9,6	8,2	8,7	8,5	8,2
	B	7,2	9,5	7,9	7,9	8,4	9,8	8,2	7,6	8,0	9,5	8,0	7,1
Produkcja sprzedana przemysłu ^b (ceny stałe): <i>Sold production of industry^b (constant prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100	A	101,5	97,8	110,4	97,7	96,4	98,4	102,9	97,5	111,1	103,5	94,2	98,5
<i>previous month = 100</i>	B	96,5	96,1	115,6	93,4	96,2	108,1	99,9	93,9	117,9	97,5	99,6	114,4
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	107,5	110,5	111,2	112,0	104,7	101,2	98,3	98,6	105,0	101,3	96,7	108,7
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	103,3	101,5	106,3	101,7	101,5	111,5	108,3	104,2	110,6	104,2	110,2	127,9
Produkcja budowlano-montażowa ^b (ceny bieżące): <i>Construction and assembly production^b (current prices):</i>													
poprzedni miesiąc = 100	A	30,9	110,0	134,3	86,8	151,2	131,3	87,0	86,7	139,4	93,7	85,9	145,1
<i>previous month = 100</i>	B	30,9	90,8	135,0	152,0	97,0	107,0	96,2	120,8	115,9	96,3	100,8	127,0
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100	A	116,0	116,2	144,6	95,6	100,2	130,2	92,7	96,3	118,6	66,5	93,5	96,5
<i>corresponding month of previous year = 100</i>	B	96,6	79,8	80,2	140,5	90,2	73,5	81,3	113,2	94,2	96,8	113,6	99,5
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku) <i>Dwellings completed (since the beginning of the year)</i>	A	631	1146	1728	2090	2552	2956	3522	3898	4478	5095	5670	6246
	B	511	806	1335	1874	2190	2687	3538	4083	4649	5102	5829	6714
analogiczny okres poprzedniego roku = 100	A	94,5	89,1	88,0	90,1	92,7	91,3	96,0	94,2	97,2	100,0	97,3	93,7
<i>corresponding period of previous year = 100</i>	B	81,0	70,3	77,3	89,7	85,8	90,9	100,5	104,7	103,8	100,1	102,8	107,5

a Ceny bieżące bez VAT. *b* Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Current prices excluding VAT. *b* Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

II. WYBRANE DANE O WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM WEDŁUG MIESIĘCY (dok.)
SELECTED DATA ON KUJAWSKO-POMORSKIE VOIVODSHIP IN MONTHS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION A – 2014 B – 2015	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Sprzedaż detaliczna towarów ^a (ceny bieżące): <i>Retail sale of goods^a (current prices):</i>												
poprzedni miesiąc = 100 A	84,5	96,6	115,2	101,7	93,3	100,0	104,2	96,6	102,1	106,4	89,0	116,9
previous month = 100 B	81,2	100,8	118,9	100,3	94,3	102,5	99,1	101,2	99,4	111,7	90,5	112,2
analogiczny miesiąc poprzedniego roku = 100 A	102,7	95,7	92,1	91,6	88,6	90,5	93,2	91,2	98,5	97,3	93,9	101,5
corresponding month of previous year = 100 B	97,6	101,8	105,0	103,6	104,8	107,4	102,2	107,0	104,2	109,4	111,2	106,7
Podmioty gospodarki narodowej ^b A	191220	191454	191645	191559	191681	191895	191684	191584	191865	192042	192013	192078
Entities of the national economy ^b B	191753	191936	191696	191844	192110	192816	193125	193369	193583	193906	193538	193470
w tym spółki handlowe A	13583	13654	13720	13775	13832	13907	13976	14025	14113	14186	14246	14311
of which commercial companies B	14393	14474	14586	14661	14733	14834	14913	14997	15073	15232	15362	15485
w tym z udziałem kapitału zagranicznego A	1794	1796	1799	1801	1807	1816	1811	1814	1816	1820	1819	1815
of which with foreign capital participation B	1817	1821	1823	1830	1825	1825	1827	1829	1839	1835	1837	1832
Wskaźnik rentowności obrotu w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c : <i>Profitability rate of turnover in non-financial enterprises^c:</i>												
brutto w % A	.	.	6,0	.	.	4,6	.	.	4,6	.	.	4,6
gross in B	.	.	5,4	.	.	5,3	.	.	5,3	.	.	4,7
netto w % A	.	.	5,1	.	.	4,0	.	.	3,9	.	.	3,9
net in % B	.	.	4,4	.	.	4,4	.	.	4,4	.	.	3,8
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^c A	.	.	483,6	.	.	1285,3	.	.	2188,2	.	.	3538,9
(w mln zł; ceny bieżące) B	.	.	629,7	.	.	1487,4	.	.	2893,5	.	.	4089,4
Investment outlays in enterprises ^c (in mln zł; current prices)												
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 A	.	.	97,5	.	.	119,7	.	.	122,8	.	.	136,6
(ceny bieżące) B	.	.	130,2	.	.	115,7	.	.	114,0	.	.	115,6
corresponding period of previous year = 100 (current prices)												

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. b W rejestrze REGON; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie; stan w końcu okresu.
c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; dane prezentowane są narastająco.

a Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b In the REGON register; excluding persons tending private farms in agriculture; as of at the end of the period.
c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons; data are presented cumulatively.

* Dane zostały zmienione w stosunku do wcześniej publikowanych.

* Data has been changed compared to the previously published.